UCHWAŁA NR XXXI/249/26
RADY MIEJSKIEJ W KARLINIE

z dnia 23 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035

Na podstawie art. 10e i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.) w związku z art. 3 pkt 3, art. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.), Rada Miejska w Karlinie uchwala, co następuje:

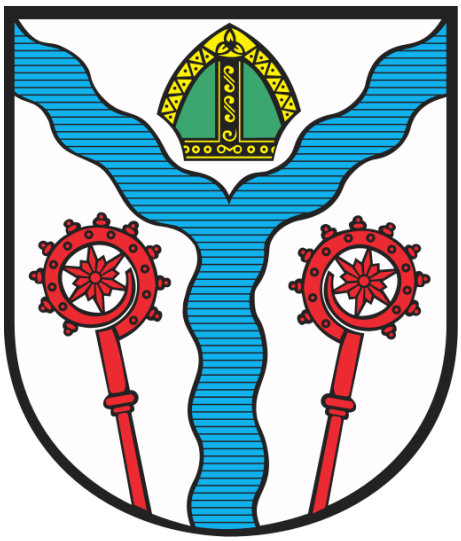
§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karlina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XXXI/249/26
Rady Miejskiej w Karlinie
z dnia 23 października 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026 - 2035

Karlino 2026

Dokument opracowano w składzie:

mgr Robert Żarkowski, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im J. Regulskiego
dr Agnieszka Malkowska, Uniwersytet Szczeciński
dr Arkadiusz Malkowski, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Marek Turzyński, urbanista

Niniejszy dokument został zainicjowany przez Samorząd Gminy Karlino. Jest on owocem szerokiej współpracy, której trzon stanowili mieszkańcy Gminy, wspierani merytorycznie przez specjalistów z: Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im Jerzego Regulskiego w Szczecinie (Centrum Szkoleniowe w Szczecinie), Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz Uniwersytetu Szczecińskiego.

Zespół projektowy wyraża głęboką wdzięczność wszystkim zaangażowanym w proces powstawania Strategii. Szczególne podziękowania kierowane są do uczestników spotkań warsztatowych i konsultacji społecznych za ich poświęcony czas, rzetelność, merytoryczne podejście, profesjonalizm oraz odwagę w proponowaniu rozwiązań kluczowych dla rozwoju Gminy Karlino.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 5

I. WNIOSKI Z DIAGNOZY PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH DLA GMINY KARLINO 6

II. ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY KARLINO 17

III. WIZJA ROZWOJU I MISJA GMINY KARLINO W PERSPEKTYWIE 2035 ROKU 19

IV. SCHEMAT CELÓW I PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO 22

4.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH I OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ 29

V. MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINY KARLINO 36

5.1. USTALENIA DOTYCZĄCE DOCELOWEGO UKŁADU ELEMENTÓW SKŁADOWYCH PRZESTRZENI W MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY 40

5.1.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH 41

5.1.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH 46

5.1.3. WARUNKI HYDROLOGICZNE 51

5.1.4. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH 53

5.1.5. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ 62

5.1.6. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 66

5.2. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW W TYM OKREŚLENIA SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ. 70

5.2.1. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ W GMINIE MIEŚCIE KARLINO DO 2044 R. 70

5.2.2. SZCZEGÓLNE POTRZEBY W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ W GMINIE KARLINO 72

5.3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE KARLINO 74

5.4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI 89

5.4.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W GMINIE KARLINO 93

5.5. PRZEŁOŻENIE MODELU NA PLAN OGÓLNY I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 100

5.6. PRZEŁOŻENIE MODELU NA PLAN OGÓLNY I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 102

5.6.1. ZASADY WDRAŻANIA MODELU W POLITYCE GMINY 102

5.6.2. STANDARDY JAKOŚCI PRZESTRZENI REKOMENDOWANE DO STOSOWANIA. 103

5.6.3. RYZYKA PRZESTRZENNE WYMAGAJĄCE KONTROLI 104

5.6.4. OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA W MODELU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYM GMINY 105

VI. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU 109

VII. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO 117

7.1. MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU 119

VIII. RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII 126

8.1. POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 130

SPIS WYKRESÓW 132

SPIS RYSUNKÓW 132

SPIS TABEL 132

WPROWADZENIE

Szanowni Mieszkańcy Gminy Karlino,

Strategia Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035 jest dokumentem, który wyznacza kierunek naszej wspólnej drogi na najbliższe lata. Jest odpowiedzią na pytanie, jak chcemy kształtować przyszłość naszej gminy, wykorzystując jej potencjały, odpowiadając na wyzwania oraz tworząc dobre warunki do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców.

Karlino to gmina o wyjątkowych możliwościach rozwoju – posiadająca korzystne położenie, aktywną społeczność, przedsiębiorczych mieszkańców, cenne walory przyrodnicze oraz bogate dziedzictwo kulturowe. To właśnie te zasoby stanowią fundament naszej przyszłości i pozwalają z odwagą patrzeć na kolejne lata. Jednocześnie mamy świadomość wyzwań, przed którymi stoimy. Zmiany demograficzne, rosnące oczekiwania mieszkańców, potrzeba dalszego rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska oraz wzmacniania konkurencyjności gospodarczej wymagają odpowiedzialnego i długofalowego planowania. Strategia jest narzędziem, które pozwoli nam skuteczniej odpowiadać na te wyzwania i podejmować decyzje służące zrównoważonemu rozwojowi gminy.

Dokument ten powstał dzięki współpracy wielu środowisk – mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych, instytucji oraz przedstawicieli samorządu. Jestem przekonany, że tylko wspólne działanie i wykorzystanie potencjału naszej lokalnej wspólnoty pozwoli w pełni realizować ambitne cele zapisane w Strategii. Naszą ambicją jest, aby Karlino było miejscem bezpiecznym, nowoczesnym i przyjaznym – miejscem, w którym mieszkańcy chcą żyć, rozwijać się i budować swoją przyszłość. Chcemy wzmacniać lokalną gospodarkę, rozwijać wysokiej jakości usługi publiczne, dbać o przestrzeń i środowisko naturalne oraz tworzyć warunki sprzyjające aktywności społecznej i przedsiębiorczości. Strategia Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035 nie jest jedynie dokumentem planistycznym. To wspólna deklaracja kierunku, w którym chcemy podążać. Jej realizacja będzie wymagała konsekwencji, współpracy i zaangażowania wszystkich, którym zależy na przyszłości naszej gminy.

Dziękuję wszystkim mieszkańcom oraz partnerom za udział w procesie tworzenia tego dokumentu i za wkład w budowanie wizji Karlina przyszłości. Wierzę, że wspólnie możemy sprawić, aby Gmina Karlino była miejscem jeszcze lepszym do życia, pracy i odpoczynku.

I. WNIOSKI Z DIAGNOZY PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH DLA GMINY KARLINO

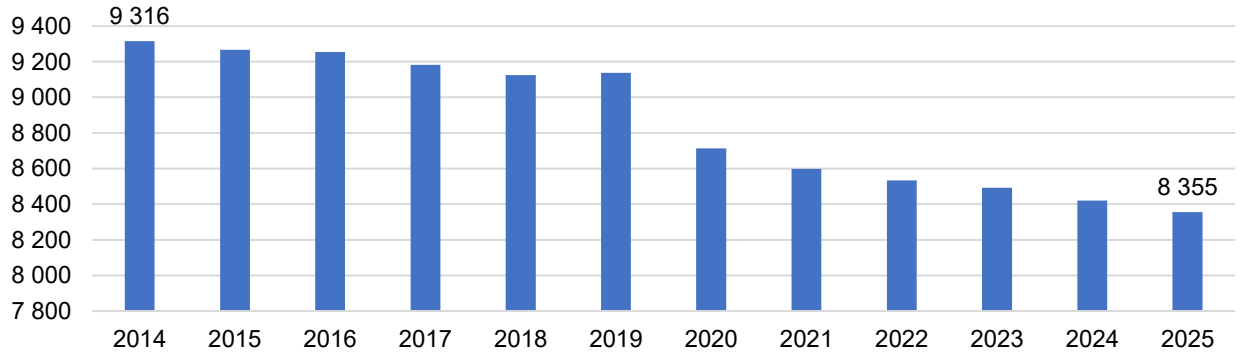
Punktem wyjścia do prac nad Strategią były warsztaty projektowe, podczas których przeanalizowano wnioski z *Diagnozy podstawowych uwarunkowań rozwojowych dla Gminy Karlino*. Ten kluczowy dokument szczegółowo, w oparciu o twarde dane statystyczne, opisuje aktualną sytuację gminy. Analizie podano w nim m.in. lokalną demografię, rynek pracy, gospodarkę, turystykę, stan finansów publicznych oraz walory przyrodnicze.

Aby obraz gminy był jak najpełniejszy, zastosowano dwa podejścia:

- **Analizę trendów (ujęcie dynamiczne)** – zbadano jak poszczególne wskaźniki zmieniały się w czasie, co pozwoliło określić kierunki i skalę trwających procesów.
- **Analizę porównawczą (benchmarking)** – zestawiliśmy sytuację Karlina z innymi samorządami o podobnym potencjale.

Dzięki temu zyskaliśmy wielowymiarowy punkt odniesienia, który pozwolił nam trafnie zdiagnozować realne szanse i wyzwania stojące przed Gminą Karlino.

WYKRES 1. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE KARLINO W LATACH 2014-2025

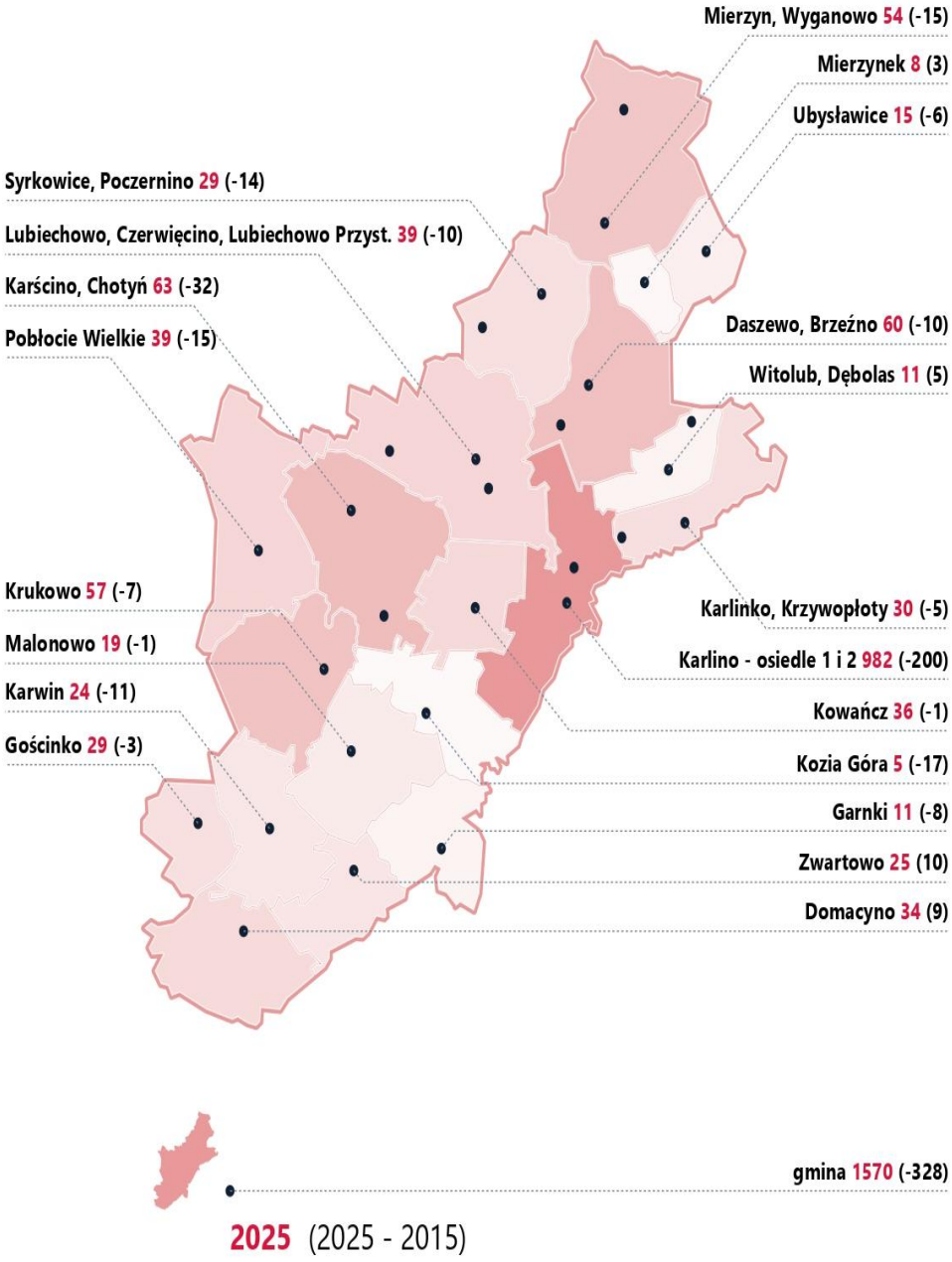
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS (stan na 31 grudnia)

Przeprowadzone badania dowodzą, że siedziba władz gminy tj. miasto Karlino, jest integralną częścią niezwykle atrakcyjnego i funkcjonalnie spójnego mikroregionu. Obszar ten, będący mozaiką jednostek osadniczych i terenów o różnym stopniu urbanizacji, wyróżnia się głębokimi i trwałymi relacjami ekonomicznymi i funkcjonalnymi, co generuje efekt synergii skutkujący ponadprzeciętnym poziomem rozwoju gospodarczego.

Przeprowadzone badania wskazały, że istotnym zjawiskiem, w kontekście potencjału rozwoju społeczno-gospodarczego w Gminie Karlino, jest tendencja do wzrostu liczby mieszkańców.

W 2025 roku gminę zamieszkiwało 8 355 [1] mieszkańców (wobec 9 316 mieszkańców w 2014 roku), co stanowi 17,6% ludności powiatu.

RYSUNEK 1. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM (1-17 LAT)[2]

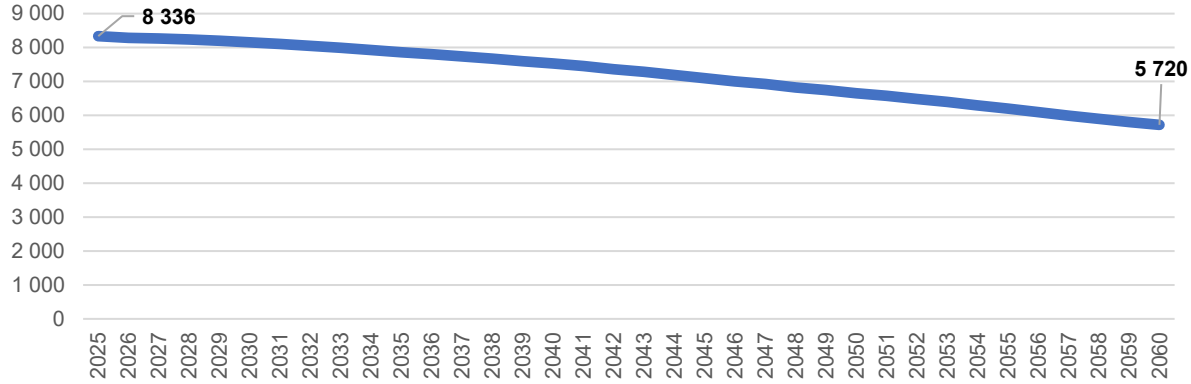
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Karlino.

W dłuższej perspektywie czasowej, prognozy GUS dotyczące procesów demograficznych w gminie są niepokojące. Zgodnie z prognozą liczby ludności, Gmina Karlino w roku 2060 roku zamieszkana będzie przez **5 720 osób co oznacza spadek liczby mieszkańców o 2 635** względem roku 2025 – zob. wykres 2.

[1] Stan na 30.06.2024. Dokonując analiz wykorzystywano oficjalne dane ze świadomością, iż w przypadku Gminy Karlino duża grupa mieszkańców gminy nie jest ujmowana w statystykach publicznych.

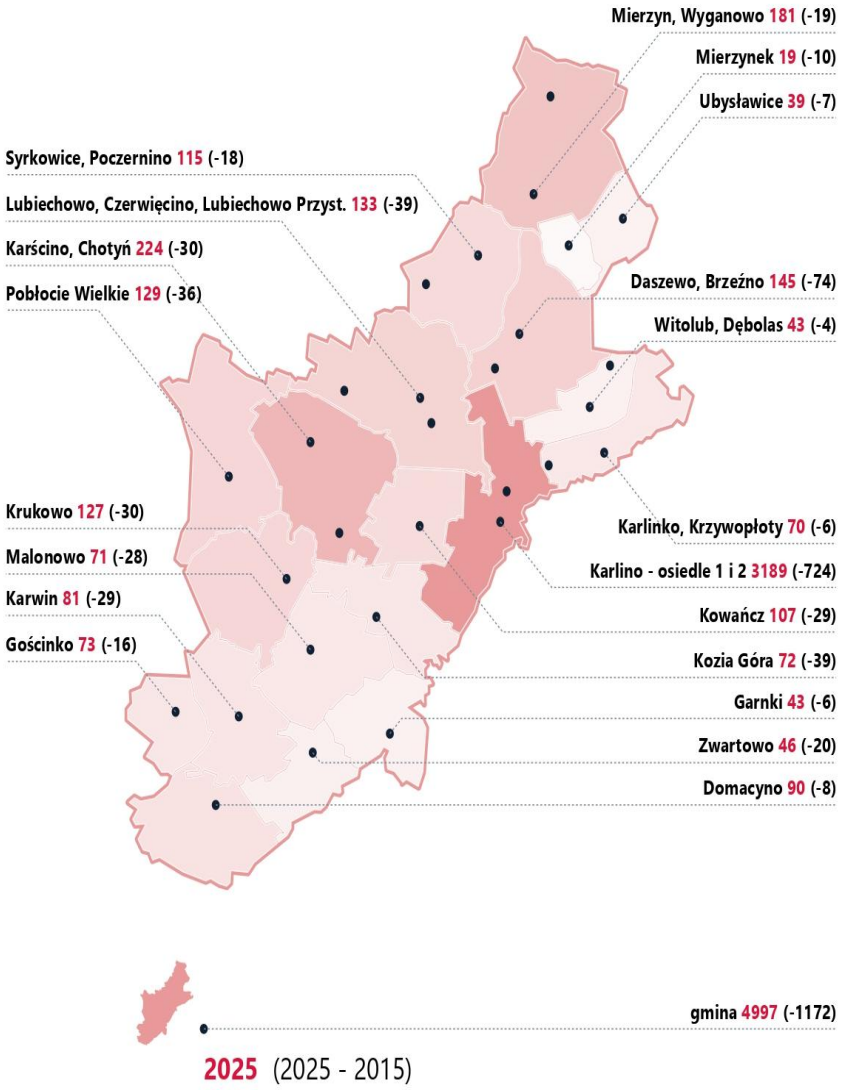
[2] Stan na dzień 1.06.2024. W prognozie przyjęto oficjalne dane demograficzne, które z dużym prawdopodobieństwem będą się różnić od rzeczywistej liczby mieszkańców gminy ze względu na procesy demograficzne towarzyszące rozwojowi funkcji przemysłowej w gminie.

WYKRES 2. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE KARLINO DO 2060 ROKU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

RYSUNEK 2. LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (18-64 LATA)[3]

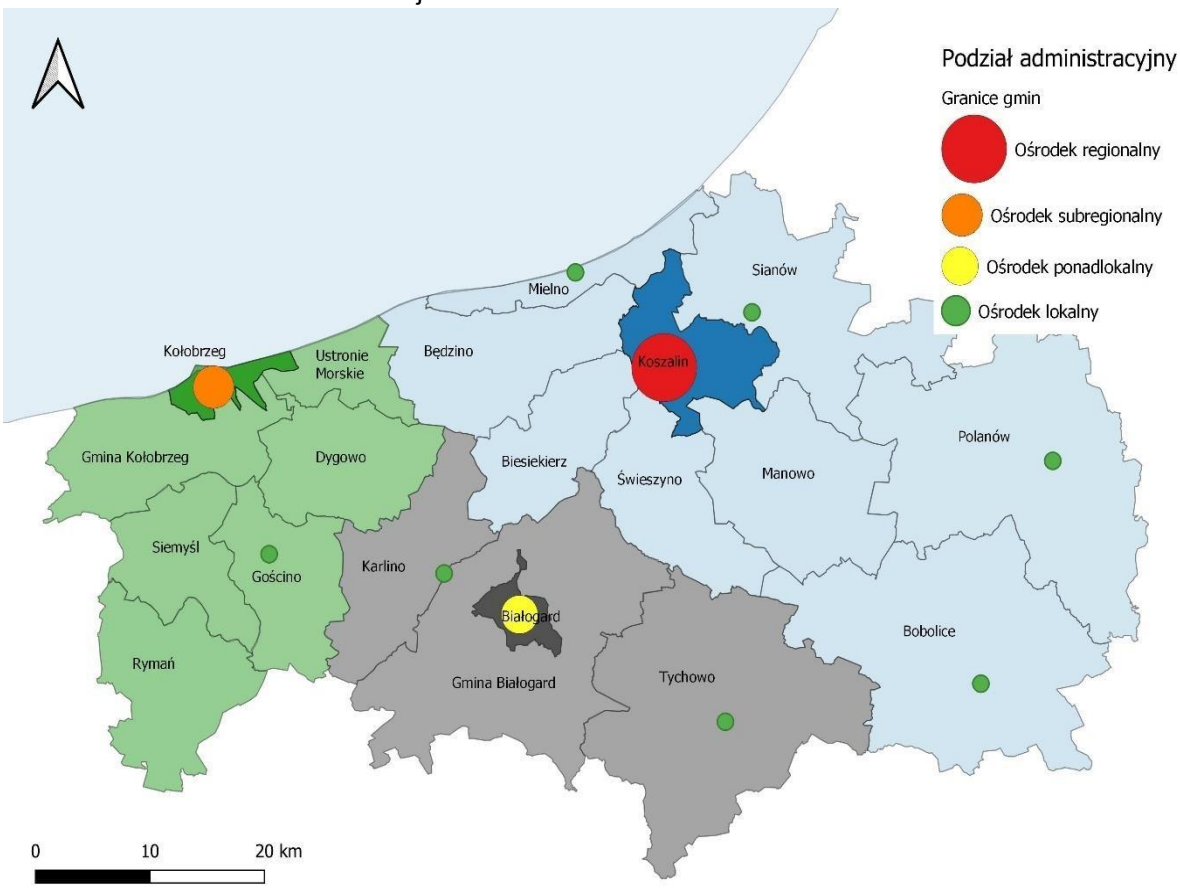
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Karlino.

[3] Dane na dzień 1.06.2025

Gmina Karlino charakteryzuje się nadal korzystną strukturą wiekową mieszkańców. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,3 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Gmina Karlino stanowi miejsko-wiejską jednostkę samorządu terytorialnego położoną w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie białogardzkim. Siedzibą gminy jest miasto Karlino, zlokalizowane około 6 km na północny zachód od Białogardu. Jej lokalizacja ma istotne znaczenie zarówno pod względem geograficznym, jak i administracyjnym, co wpływa na jej funkcjonowanie i rozwój.

Rysunek 3. Hierarchia sieci osadniczej w KKBOF

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030.

Gmina Karlino wraz z 22 innymi jednostkami samorządu terytorialnego jest częścią Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar Funkcjonalny tworzy 20 gmin: Gmina Będzino, Gmina Białogard, Miasto Białogard, Gmina Biesiekierz, Gmina Bobolice, Gmina Dygowo, Gmina Gościno, Gmina Karlino, Gmina Kołobrzeg, Gmina Miasto Kołobrzeg, Gmina Miasto Koszalin, Gmina Manowo, Gmina Mielno, Gmina Polanów, Gmina Rymań, Gmina Sianów, Gmina Siemyśl, Gmina Świeszyno, Gmina Tychowo, Gmina Ustronie Morskie

oraz 3 powiaty: Powiat Białogardzki, Powiat Koszaliński, Powiat Kołobrzeski. Oznacza to, że przyszłościowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w dużej mierze będzie wypadkową działań podejmowanych na całym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem warunków, potrzeb i wyzwań w skali mikroregionu jaki tworzy obszar Gminy Karlino.

W ramach KKBOF Gmina Karlino została zaliczona do grupy ośrodków charakterze lokalnym.

Gmina Karlino z racji swojego położenia blisko głównych szlaków komunikacyjnych o charakterze krajowym i międzynarodowym, ma silnie rozwinięte powiązania drogowe z resztą kraju a także w układzie północ – południe i wschód – zachód Europy. Obszar gminy włączony został w sieć powiązań komunikacyjnych północ-południe w ramach koncepcji Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65, w skład, którego wchodzą m.in. droga ekspresowa S-3, linie kolejowe E-59 i CE-59, zespół portów Szczecin-Świnoujście oraz rzeka Odra, jako droga wodna E-30. Korytarz ten biegnie ze Szwecji przez zachodnią Polskę na południe Europy – do miejscowości Rijeka (Chorwacja).

Podsumowując analizy zawarte w Diagnozie podstawowych uwarunkowań rozwojowych dla Miasta i Gminy Karlino za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania:

a) wynikające z położenia gminy

Gmina Karlino należy do tych jednostek terytorialnych dla których uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia są szczególnie ważne. Oznacza to, że każdorazowo muszą być one brane pod uwagę w tworzeniu strategicznych planów rozwoju społeczno-gospodarczo przestrzennego gminy. Muszą one uwzględniać także transgraniczne powiązania gospodarcze.

Położenie w obszarze przygranicznym i dogodne połączenia komunikacyjne w perspektywie wieloletniej będą kształtować przyszłe kierunki osadnictwa w gminie, a także jej rozwój.

Wpłynie to na zamiany w strukturze zagospodarowania gruntów i niewątpliwie w długiej perspektywie czasowej na zamianę charakteru gminy, z jeszcze silniejszym rozwojem sfery usługowej i przemysłowej.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Zróżnicowanie charakteru i skali problemów oraz potencjału rozwojowego. 2. Dobra dostępność komunikacyjna – drogi wojewódzkie i krajowe, bliskość portów morskich.	1. Zapobieganie różnicowaniu procesów rozwojowych gminy („gmina dwóch prędkości") ze względu na odmienny charakter poszczególnych miejscowości w gminie. 2. Utrzymanie odpowiedniego stanu sieci dróg lokalnych. 3. Utrzymywanie oraz podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy oraz w zakresie oferty turystycznej, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego.

b) wynikających z procesów demograficznych

Sytuację demograficzną w gminie na przestrzeni ostatnich kilku lat można określić jako stabilną, choć w przyszłości pogłębiać się będzie problem starzenia się społeczeństwa.

Prognozowany spadek liczby mieszkańców ma duże znaczenie dla planowania kierunków i perspektyw rozwoju, wpływa w sposób szczególny na określone obszary działalności gminy tj. planowanie przestrzenne, oświatę, infrastrukturę itp.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Trudna sytuacja demograficzna – prognozowany spadek liczby mieszkańców gminy. 2. Duże zagrożenie rozwojem rozproszonej zabudowy.	1. Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia atrakcyjnych warunków do życia ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ludzi młodych i rodzin. 2. Rosnące potrzeby w zakresie dostępu do infrastruktury związane z nowym, często rozporoszonym osadnictwem. 3. Wzmacnianie pozytywnego wizerunku gminy, atrakcyjnego dla potencjalnych osiedleńców.

	4. Tworzenie warunków dla wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy, co wpłynie na lokalny rynek pracy.

c) wynikających z sytuacji gospodarczej

Konkurencyjność lokalnej gospodarki decyduje o sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz determinuje możliwości rozwoju gminy. O przedsiębiorczości mieszkańców i wzrastającej konkurencyjności lokalnej gospodarki świadczą wartości wskaźników: udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa - podatek dochodowy od osób fizycznych i udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa - podatek dochodowy od osób prawnych.

W ostatnim dziesięcioleciu dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca będące udziałem w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa wyraźnie wzrosły.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Występujące zjawisko emigracji zarobkowej, przekładające się na odpływ kadr oraz szereg innych negatywnych konsekwencji z nim związanych. 2. Potencjał w zakresie rozwoju przemysłu i sfery usług.	1. Podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów, poprzez tworzenie i rozwijanie stref aktywności gospodarczej. 2. Wsparcie procesu profesjonalizacji działania przedsiębiorstw z terenu gminy oraz promocja ich produktów i usług. 3. Rozwój i komercjalizacja sieciowego produktu turystycznego gminy.

d) wynikających ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z istotnych czynników sprzyjających lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Wpływa bezpośrednio na atrakcyjność jednostki samorządowej, z punktu widzenia jej potencjalnych i obecnych mieszkańców. Jakość i stan infrastruktury technicznej w gminie bezpośrednio przekłada się m.in. na jej potencjał gospodarczy i jakość życia mieszkańców, a jednocześnie wydatki ponoszone na jej budowę, utrzymanie czy modernizację nierzadko stanowią jedną z ważniejszych pozycji budżetowych. Wpływa to na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność inwestycyjną gminy.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Obniżenie jakości życia mieszkańców w wyniku wzrostu ruchu tranzytowego i lokalnego. 2. Obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy w przypadku niedostosowania infrastruktury do potrzeb inwestorów i mieszkańców.	1. Intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarach, gdzie jest to możliwie i wskazane. 2. Wsparcie procesu profesjonalizacji działania lokalnych przedsiębiorstw oraz promocja ich produktów i usług. 3. Dostosowanie infrastruktury technicznej w gminie do zmieniających się potrzeb mieszkańców i wyzwań związanych z nowym osadnictwem.

e) wynikających z potrzeb polityki społecznej i ochrony zdrowia

Wysoka jakość usług medycznych, ciągłe ich doskonalenie i dopasowanie do potrzeb mieszkańców to jeden z najistotniejszych problemów współczesnego podejścia do wielofunkcyjnego rozwoju lokalnego.

Wysoka jakość opieki zdrowotnej wiąże się z kompleksowym podejściem do jakości na każdym etapie świadczenia usługi. Wskazać tu należy przede wszystkim na dostępność do zasobów medycznych, kadrowych infrastrukturalnych i finansowych.

Bardzo podobne wyzwania dotyczą także pomocy społecznej realizowanej przez gminę. Oznacza to konieczność podejmowania działań, których celem jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb społeczeństwa w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia, diagnostyki, terapii i rehabilitacji oraz gwarancja, że udzielane inne formy wsparcia społecznego spełniają wymagania bezpieczeństwa, skuteczności i efektywności.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Powolny choć nieunikniony wzrost zapotrzebowania na opiekę zdrowotną i wsparcie społeczne spowodowany starzeniem się społeczeństwa. 2. Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją rozwoju	1. Doskonalenie systemu ochrony zdrowia. 2. Monitorowanie oraz reagowanie na zmieniające się potrzeby lokalnej społeczności w tym wynikających ze zmieniającego się modelu życia i pracy.

transgranicznego rynku pracy i negatywnych konsekwencji społecznych tego procesu.	

f) wynikających ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Potencjał Gminy Karlino związany z zasobami środowiska naturalnego, można określić jako znaczący. Jednostka charakteryzuje się dużą atrakcyjnością krajobrazową.

Walory środowiskowe uzupełniane są przez niezwykle cenne zasoby kulturowe gminy, świadczące o jej bogatej historii i mogące stać się kluczowym czynnikiem wpływającym na jej rozwój w przyszłości.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Potencjał w wykorzystaniu posiadanych zasobów dla powstania i rozwoju produktu turystycznego gminy. 2. Potencjał w wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego. 3. Potencjał do pozyskania nowych mieszkańców szukających większego kontaktu z naturą.	1. Rozwój i komercjalizacja produktu turystycznego gminy. 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym czystości środowiska naturalnego. 3. Zrównoważone planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w całej gminie.

g) wynikających z poziomu rozwoju kapitału społecznego

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem polityki umacniania demokracji lokalnej w Gminie Karlino. Wzrastająca partycypacja społeczna mieszkańców gminy jednostki przejawia się poprzez aktywną działalność fundacji, stowarzyszeń i pozostałych organizacji funkcjonujących w gminie.
Rozwijająca się z powodzeniem współpraca samorządu z podmiotami pozarządowymi wskazuje na wysoki potencjał lokalnej społeczności w zakresie samorządności.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Wzrost zaangażowania mieszkańców gminy w działania podejmowane przez podmioty pozarządowe. 2. Duża aktywność instytucji kultury działających na obszarze gminy.	1. Pełne wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców gminy. 2. Włączenie placówek kultury i organizacji pozarządowych w tworzenie oraz rozwój atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży. 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego. 4. Optymalizacja oferty edukacyjnej z uwzględnieniem zmian i trendów demograficznych.

h) wynikających ze stanu finansów publicznych

Rozwój każdej jednostki samorządowej w znacznym stopniu zależny jest od jej sytuacji finansowej. Posiadane zasoby finansowe stanowią fundament funkcjonowania gminy oraz warunkują realizację wszelakich zadań, w tym o charakterze inwestycyjnym.

Podstawowym instrumentem zarządzania finansami każdej gminy jest jej budżet. Dzięki niemu możliwe jest zarządzanie rozwojem społeczno-gospodarczym gminy w ujęciu bieżącym, jak i kształtowanie jego przyszłego stanu. Dzięki racjonalnej polityce budżetowej prowadzonej w Gminie Karlino, możliwe jest zaspokajanie zidentyfikowanych potrzeb społeczności lokalnej.

Analizując sytuację finansową gminy w latach 2014-2025, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA
1. Względna stabilność finansów gminy – wzrost dochodów tożsamy ze wzrostem wydatków. 2. Wysokie i rosnące wydatki związane z finansowaniem systemu oświaty i wychowania w gminie.	1. Optymalizacja wydatków gminy przy jednoczesnym podniesieniu poziomu dochodów. 2. Planowana długofalowo polityka inwestycyjna, odpowiadająca na realne problemy i potrzeby,

uwzględniające możliwości budżetowe gminy, wykorzystująca wsparcie zewnętrzne.
3. Optymalizacja kosztów funkcjonowania placówek oświatowych w gminie.

II. ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY KARLINO

Integralną część procesu tworzenia strategii stanowiły warsztaty diagnostyczne dedykowane analizie SWOT, która jest uznawana za jedną z fundamentalnych metod ewaluacji strategicznej. Narzędzie to służy strukturyzacji posiadanych informacji, wspiera proces oceny zasobów i uwarunkowań zewnętrznych, a także determinuje identyfikację obszarów problemowych i kierunków rozwoju. Istotą tej metody jest podział czynników na cztery kategorie odpowiadające angielskim akronimom: **mocne strony** (*Strengths*), **słabe strony** (*Weaknesses*), **szanse** (*Opportunities*) oraz **zagrożenia** (*Threats*).

RYSUNEK 4.WARSZTATY POŚWIĘCONE WYPRACOWANIU SWOT

Źródło: Materiały Gminy Karlino.

Mocne strony definiowane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze pozytywnym. Są to atuty, które korzystnie wyróżniają Gminę Karlino. Określane są one jako kluczowe czynniki sukcesu, w tym umożliwiające prawidłowe dostosowywanie gminy do zmieniających się uwarunkowań.

Słabe strony określane są jako czynniki wewnętrzne o charakterze negatywnym. Słabe strony są związane z brakami zasobów oraz wszelkimi obszarami funkcjonowania gminy, które ograniczają jej sprawność oraz możliwość reagowania na zmieniające się wymagania otoczenia zewnętrznego.

Szanse to zewnętrzne czynniki o charakterze pozytywnym. Oznaczają wszelkie istniejące lub przewidywane procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do rozwoju społeczności lokalnej i mogą osłabić wpływ ewentualnych, pojawiających się problemów.

Zagrożenia to zewnętrzne czynniki o charakterze negatywnym. Są określane jako procesy, zjawiska i trendy zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej rozwoju, utrudniają jej funkcjonowanie, podnoszą koszty itp.
W tabeli nr 1 zaprezentowano wyniki analizy strategicznej, powstałe na bazie dyskusji podczas warsztatów strategicznych.

TABELA 1. WYNIKI ANALIZY SWOT, POWSTAŁE NA BAZIE DYSKUSJI PROWADZONEJ PODCZAS WARSZTATÓW Z UDZIAŁEM INTERESARIUSZY LOKALNYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał Podstrefy "Karlinko" Słupskiej SSE	Niewystarczające, w stosunku do potrzeb, środki na inwestycje w gminie.
Duże zaangażowanie władz samorządowych w prowadzeniu polityki prorozwojowej na wysokim poziomie.	Negatywne trendy demograficzne, ze szczególnym wskazaniem na starzenie się społeczeństwa.
Wysoka aktywność instytucji społecznych.	Ubóstwo i wykluczenie cyfrowe osób starszych.
Walory turystyczne gminy wynikające z jej historii, położenia i unikalnego środowiska naturalnego.	Infrastruktura techniczna nie zawsze dostosowana do potrzeb i wymagań mieszkańców.
Dostępność komunikacyjna (S3, S6, port lotnicze, porty morskie).	Rosnące potrzeby w zakresie dostępu do infrastruktury związane z nowym, często rozporoszonym osadnictwem.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
Zwiększenie finansowania inwestycji poprzez dostęp do funduszy zewnętrznych.	Zmieniające się dynamicznie uwarunkowania gospodarczo-polityczne wpływające na działalność gospodarczą i problem migracji.
Wzrastająca świadomość potrzeby współpracy różnych środowisk mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.	Rosnąca konkurencja między samorządami o środki pozabudżetowe i nowych mieszkańców.
Rozwijanie powiązań sieciowych pomiędzy przedsiębiorcami i instytucjami działającymi w gminie.	Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów.

Wyniki analizy SWOT wykorzystywane były w dalszych pracach zespołu opracowującego Strategię Rozwoju Gminy Karlino i posłużyły do sprecyzowania misji i wizji, a także celów strategicznych i operacyjnych, których realizacja ma posłużyć do urzeczywistnienia nakreślonej wizji gminy w 2035 roku.

III. WIZJA ROZWOJU I MISJA GMINY KARLINO W PERSPEKTYWIE 2035 ROKU

Akceptowana przez wszystkich interesariuszy WIZJA i MISJA oraz odpowiednio przygotowana strategia sprawią, że kierunki rozwoju Gminy Karlino w perspektywie do roku 2035 będą spójne z oczekiwaniami mieszkańców i uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w jakich działania strategiczne będą podejmowane.

Opracowanie wizji i misji ułatwia określenie zadań oraz jasne sprecyzowanie kierunku rozwoju całej lokalnej społeczności. Interesariusze strategii znający misję i wizję gminy, będą się lepiej identyfikować z założeniami i celami, jakie ona obrała.

WIZJA

Wizja odzwierciedla przyszły obraz gminy, jaki ukształtuje się w wyniku wdrożenia planowanych działań. Przedstawiony poniżej model rozwoju Gminy Karlino jest rezultatem warsztatów zorganizowanych z udziałem kluczowych interesariuszy procesu strategicznego.

RYSUNEK 5. KARLINO MOJA GMINA W 2035

Źródło: Materiały Gminy Karlino.

Jednym z działań mających na celu aktywne włączenie mieszkańców w proces zarządzania strategicznego gminą było przeprowadzenie konkursu dla najmłodszych

mieszkańców. Jego rezultatem było kilkadziesiąt prac, stanowiących cenną wizualizację przyszłości gminy. W wyniku pracy warsztatowej oraz dyskusji na forum zdefiniowano przyszłą, pożądaną **WIZJĘ Gminy Karlino w roku 2035:**

Gmina, gdzie energia kapitału społecznego – buduje silną i zintegrowaną międzypokoleniową wspólnotę, w której historia i tożsamość wzmacniają jakość życia.
To Lider przedsiębiorczości i innowacji z nowoczesną gospodarką, wykorzystującą potencjały ludzkie, inwestycyjne i lokalizacyjne. Jednocześnie Karlino buduje swoją unikalną odporność w oparciu o czystą energię, walory przyrodnicze dolin Parsęty i Radwi oraz atrakcyjną ofertę rekreacyjną i turystyczną.
Karlino jest miejscem wielowymiarowego bezpieczeństwa dla swoich mieszkańców, inwestorów i turystów zapewniając im dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, edukacyjnych oraz infrastruktury społecznej i technicznej w dobrze zaplanowanej przestrzeni zapewniającej długofalowy zrównoważony rozwój.

RYSUNEK 6. WARSZTAT STRATEGICZNY POŚWIĘCONY OPRACOWANIU WIZJI I MISJI

Źródło: Materiały Gminy Karlino.

MISJA

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym. W toku prac warsztatowych wypracowano następujące brzmienie **MISJI**:

Misją Gminy Karlino jest budowanie silnej i odpornej wspólnoty poprzez tworzenie bezpiecznych warunków do życia i stabilnego ekosystemu dla innowacyjnego biznesu, gwarantując mieszkańcom wysoką jakość usług publicznych w zmieniającym się świecie.

RYSUNEK 7. WARSZTAT STRATEGICZNY

Źródło: Materiały Gminy Karlino.

Tak przedstawiona WIZJA i MISJA stają się dla społeczności lokalnej swoistym drogowskazem, przedstawiającym pożądane kierunki rozwoju gminy. Ich sformułowanie pozwoliło skonsolidować lokalną społeczność wokół celu, jakim jest stworzenie dokumentu strategicznego, będącego narzędziem pozwalającym urzeczywistnić tak przedstawione oczekiwania mieszkańców.

IV. SCHEMAT CELÓW I PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO

Kluczowym elementem Strategii Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035 jest Plan Operacyjny. Opracowany w oparciu o konsensus między potrzebami społeczności a zdolnością finansową samorządu do 2035 roku.

W ramach szeroko zakrojonych konsultacji z interesariuszami, zdefiniowano cztery główne obszary strategiczne. Obszary te są ze sobą ściśle powiązane i stanowią ramy dla różnorodnych, celowych działań, które będą realizowane przez cały czas trwania Strategii, wspierając określoną Wizję i Misję.

Obszary strategicznej interwencji w Gminie na lata 2026-2035 to:

- **GOSPODARKA.**
- **SPOŁECZEŃSTWO**
- **PRZESTRZEŃ / KLIMAT / ŚRODOWISKO / BEZPIECZEŃSTWO.**
- **ZARZĄDZANIE / INWESTYCJE**

RYSUNEK 8. SCHEMAT CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów.

Urzeczywistnienie przyjętej Wizji opiera się na przyjętej strukturze celów strategicznych i operacyjnych, którym przypisano konkretne projekty wdrożeniowe. Taki układ dokumentu zapewnia pełną przejrzystość i ułatwia korzystanie ze strategii jako praktycznego przewodnika dla wszystkich partnerów i interesariuszy. Poszczególne cele celowo zaprojektowano tak, aby wzajemnie się uzupełniały. Ta komplementarność gwarantuje spójność i elastyczność całego systemu, pozwalając na wielowymiarowe wsparcie Misji i Wizji gminy.

Zadaniem celów operacyjnych jest bezpośrednie przełożenie założeń długoterminowych na konkretne działania. Ich precyzyjne sformułowanie pozwoliło

wyłonić kluczowe przedsięwzięcia o największym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dla każdego projektu zdefiniowano mierzalne rezultaty oraz wskaźniki monitorowania postępów. Strukturę powiązań pomiędzy celami strategicznymi a operacyjnymi ilustruje poniższy schemat.

RYSUNEK 9. SCHEMAT CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035

GOSPODARKA	SPOŁECZEŃSTWO	PRZESTRZEŃ KLIMAT ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWO	ZARZĄDZANIE INWESTYCJE
CEL STRATEGICZNY I: **Stymulowanie wzrostu innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw. Konkurencyjna gospodarka lokalna wykorzystująca położenie, przedsiębiorczość i potencjał inwestycyjny gminy.**	**CEL STRATEGICZNY II:** **Aktywna, bezpieczna i zintegrowana społeczność z dostępem do wysokiej jakości usług publicznych. Edukacja first.**	**CEL STRATEGICZNY III:** **Przestrzeń zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, zapewniająca wielopoziomowe bezpieczeństwo mieszkańców oraz ochronę zasobów naturalnych.**	**CEL STRATEGICZNY IV:** **Wysokiej jakości infrastruktura oraz zintegrowane innowacyjne usługi publiczne, projektowane z myślą o dynamicznych zmianach cywilizacyjnych i rosnących wymaganiach społecznych i przestrzennych.**
Cele operacyjne: 1.1. Stymulowanie przedsiębiorczości oraz systemowe wsparcie biznesu jako fundament rozwoju. 1.2. Podnoszenie atrakcyjności rynkowej gminy poprzez kreowanie i maksymalne wykorzystanie potencjału konkurencyjnego.	**Cele operacyjne:** 2.1. Wszechstronny rozwój kompetencji – budowanie nowoczesnej oferty edukacyjnej, która skutecznie stymuluje potencjał intelektualny i społeczny wszystkich pokoleń. 2.2. Budowanie tożsamości lokalnej i kapitału społecznego poprzez rozwój współpracy mieszkańców, wzmacnianie więzi sąsiedzkich oraz aktywną ochronę dziedzictwa kulturowego gminy.	**Cele operacyjne:** 3.1. Kształtowanie ładu przestrzennego zorientowanego na potrzeby mieszkańców przez wdrażanie rozwiązań strukturalnych podnoszących komfort życia oraz stymulujących zrównoważony rozwój gminy. 3.2. Wzmacnianie odporności i bezpieczeństwa gminy. Budowanie zintegrowanego systemu reagowania oraz zdolności adaptacyjnych wobec wewnętrznych i zewnętrznych wyzwań oraz zagrożeń.	**Cele operacyjne:** 4.1. Wdrażanie nowoczesnych standardów zarządzania oraz profesjonalnego marketingu terytorialnego. Budowanie silnej marki gminy oraz podnoszenie efektywności administracji publicznej. 4.2. Nowoczesna infrastruktura techniczna jako fundament podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz budowania atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów

TABELA 2 . ROZWINIĘCIE PROJEKTOWE CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035

CEL STRATEGICZNY I.

STYMULOWANIE WZROSTU INNOWACYJNOŚCI LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORSTW KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA WYKORZYSTUJĄCA POŁOŻENIE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I POTENCJAŁ INWESTYCYJNY GMINY.

Strategia postępowania:

Rozwój Gminy Karlino opiera się na jej wewnętrznym potencjale oraz doskonałym położeniu logistycznym na Pomorzu Środkowym. Naszym celem jest stałe wzmacnianie gospodarki poprzez tworzenie przyjaznych warunków dla biznesu, innowacji i kreatywnych branż. Stawiamy na „sieciowanie" i budowanie silnej marki gminy, co osiągamy dzięki bliskiej współpracy przedsiębiorców, samorządu oraz lokalnej społeczności.

Kierunki działań / cele operacyjne		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Główny odpowiedzialny	Potencjalne podmioty zaangażowane/partnerzy[4]
1.1	**Wsparcie biznesu i rozwój przedsiębiorczości jako fundament silnej gospodarki lokalnej.**	Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy. Zwiększenie potencjału inwestycyjnego gminy.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych w gminie.	Gmina Karlino.	Inwestorzy.
1.2	**Zwiększanie atrakcyjności i konkurencyjności gospodarczej gminy**	Wzrost liczby miejsc noclegowych w gminie. Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego w gminie.	Liczba miejsc noclegowych w gminie.	Gmina Karlino.	Lokalni przedsiębiorcy.

[4] Katalog podmiotów i partnerów nie jest zamknięty. Współpraca będzie rozwijana w ramach konkretnych projektów z uwzględnieniem możliwie szerokiego udziału potencjalnych interesariuszy.

CEL STRATEGICZNY II. AKTYWNA, BEZPIECZNA I ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ Z DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH. EDUKACJA FIRST					
Strategia postępowania: **Dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy wymaga aktywnego zaangażowania mieszkańców gminy. To z myślą o nich tworzona jest strategia i to oni będą kształtować klimat do jej wdrażania. Fundamentem przyszłości gminy jest wysoki poziom kapitału społecznego, wyrażający się poprzez: zaangażowaną społeczność lokalną, wysoką jakość edukacji ustawicznej, dbałość o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe oraz odporność na współczesne wyzwania cywilizacyjne. Otwarta, świadoma i innowacyjna społeczność stanowi gwarancję trwałego oraz zrównoważonego rozwoju gminy.**					
Kierunki działań / cele operacyjne		**Oczekiwane rezultaty planowanych działań**	**Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów**	**Główny odpowiedzialny**	**Potencjalne podmioty zaangażowane/partnerzy**
2.1	**Edukacja przyszłości. Wysoka jakość kształcenia wspierająca wszechstronny rozwój każdego mieszkańca.**	Poprawa wyników egzaminacyjnych w szkołach funkcjonujących w gminie. Rozwój oferty kształcenia się przez całe życie.	Średni wynik z egzaminów na poziomie średniej krajowej. Liczba kursów i szkoleń skierowana do mieszkańców.	Gmina Karlino.	Placówki oświatowe, stowarzyszenia, mieszkańcy.
2.2	**Budowanie kapitału społecznego oraz efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego gminy**	Wzrost rozpoznawalności gminy Wzrost wiedzy mieszkańców o lokalnym i regionalnym dziedzictwie kulturowym. Wzrost liczby wydarzeń kulturalnych w gminie.	Liczba wydarzeń kulturalnych w gminie.	Gmina Karlino.	Dom Kultury, Centrum Usług Społecznych,

CEL STRATEGICZNY III.

PRZESTRZEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŁADU PRZESTRZENNEGO, ZAPEWNIAJĄCA WIELOPOZIOMOWE BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĘ ZASOBÓW NATURALNYCH.

Strategia postępowania:
Działania na rzecz bezpieczeństwa oraz odporności na zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne mają kluczowe znaczenie dla podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy. Odporność ta – rozumiana jako zdolność do adaptacji, przewidywania i szybkiego reagowania na kryzysy – wyznaczy kierunek wspólnych aktywności władz gminy i lokalnej społeczności. Gmina Karlino buduje swoją przyszłość w oparciu o zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych oraz innowacyjne podejście do harmonijnej koegzystencji człowieka ze środowiskiem.

Kierunki działań / cele operacyjne		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Główny odpowiedzialny	Potencjalne podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1	**Ład przestrzenny i struktura funkcjonalna dopasowane do potrzeb społeczno-gospodarczych gminy.**	Rozwój infrastruktury. Stworzenie przestrzeni dla aktywnego wykorzystania czasu przez dzieci, młodzież, ale też dla wszystkich mieszkańców gminy. Kreowanie przestrzeni o zrównoważonym potencjale dla wielofunkcyjnego rozwoju wszystkich grup społecznych.	Liczba nowych i wyremontowanych obiektów. Liczba ofert spędzania wolnego czasu.	Gmina Karlino.	Jednostki pomocnicze – sołectwa, stowarzyszenia, placówki oświatowe, placówki kulturalne.
3.2	**Budowanie odporności gminy na współczesne wyzwania i zagrożenia.**	Zapobieganie zagrożeniom mogącym negatywnie wpłynąć na rozwój gminy. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi. Transformacja energetyczna.	Liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury bezpieczeństwa.	Gmina Karlino.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna, OSP.

		Przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie.			
3.3	**Bezpieczeństwo i przyjazna przestrzeń. Gmina gotowa na wyzwania przyszłości**	Rozbudowa infrastruktury bezpieczeństwa w gminie. Rozwój gminnej infrastruktury drogowej. Przeciwdziałanie przestępczości.	Liczba obiektów infrastruktury bezpieczeństwa w gminie. Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg i ścieżek rowerowych. Rozwój i modernizacja monitoringu.	Gmina Karlino.	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, Mieszkańcy.

CEL STRATEGICZNY IV.

WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ ZINTEGROWANE INNOWACYJNE USŁUGI PUBLICZNE, PROJEKTOWANE Z MYŚLĄ O DYNAMICZNYCH ZMIANACH CYWILIZACYJNYCH I ROSNĄCYCH WYMAGANIACH SPOŁECZNYCH I PRZESTRZENNYCH.

Strategia postępowania:
Urzeczywistnienie wizji nowoczesnej, innowacyjnej oraz odpornej na wyzwania gminy jest możliwe dzięki efektywnemu systemowi zarządzania. Świadome wyzwań przyszłości władze samorządowe stawiają sobie za cel strategiczny zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom mieszkańców. Służyć temu będą zintegrowane działania ukierunkowane na modernizację infrastruktury, optymalizację usług publicznych oraz systemowe wzmacnianie dialogu obywatelskiego.

Kierunki działań / cele operacyjne		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Główny odpowiedzialny	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1	**Wdrażanie nowoczesnych metod zarządzania i skutecznego marketingu terytorialnego**	Zwiększenie rozpoznawalności gminy Wzmocnienie lokalnego potencjału ekonomicznego. Wzmocnienie tożsamości mieszkańców.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. Ludności. Liczba imprez na terenie gminy, w tym realizowanych w przestrzeniach publicznych, oraz ich uczestników.	Gmina Karlino.	Placówki oświatowe i naukowe, placówki kulturalne, stowarzyszenia przedsiębiorców, inwestorzy.
4.2	**Wysokiej jakości infrastruktura techniczna, nowoczesne usługi i atrakcyjność inwestycyjna.**	Optymalizacja infrastruktury technicznej w gminie. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w zarządzaniu gminą, w tym idei gminy inteligentnej.	Liczba inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej w gminie. Liczba inwestycji z zakresu infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie.	Gmina Karlino Właściciele infrastruktury.	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe. .

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów.

4.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH I OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Proces sporządzania Strategii Rozwoju Gminy Karlino do roku 2035 oparto na modelu partycypacyjnym, zakładającym szeroki udział lokalnej społeczności na każdym etapie prac. Pozwoliło to na skuteczne zintegrowanie aspiracji mieszkańców z celami strategicznymi oraz przyjętą wizją rozwoju gminy.

W ramach warsztatów strategicznych precyzyjnie zdefiniowano kluczowe obszary interwencji niezbędne do osiągnięcia celów operacyjnych.

Przyjęte podejście gwarantuje, że Strategia jest instrumentem zarządzania nie tylko silnie legitymizowanym społecznie, ale również operacyjnie gotowym do wdrożenia.

.

RYSUNEK 10. WARSZTAT STRATEGICZNY POŚWIĘCONY PROJEKTOM REALIZACYJNYM

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli poniżej, aby zapewnić efektywne wdrażanie i monitorowanie postępów, do poszczególnych projektów przypisano:

- Oczekiwane rezultaty, stanowiące docelowy obraz planowanych zmian.
- Konkretne wskaźniki oceny, umożliwiające obiektywną weryfikację stopnia osiągnięcia celów.
- Precyzyjnie określony horyzont czasowy realizacji zadań.

Tabela 3. Kluczowe działania i oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

NAZWA LUB KRÓTKI OPIS DZIAŁAŃ	LOKALIZACJA INWESTYCJI	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OCENY OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW	OKRES REALIZACJI
OBSZAR: GOSPODARKA				
CEL OPERACYJNY: STYMULOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ORAZ SYSTEMOWE WSPARCIE BIZNESU JAKO FUNDAMENT ROZWOJU				
1.1.1.Tworzenie sprzyjających warunków do wyznaczania nowych oraz poszerzania istniejących stref aktywności gospodarczej w gminie, m.in.: • Rozwój strefy przemysłowej „Karlinko" położonej na terenie Gminy Karlino	Obszar całej gminy.	Zwiększenie potencjału inwestycyjnego i turystycznego gminy. Zwiększenie obszarów terenów inwestycyjnych w gminie.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych w gminie.	2026-2035
1.1.2. Współpraca z inwestorami na rzecz zrównoważonego wykorzystania unikalnych zasobów gminy.	Obszar całej gminy.	Zwiększenie potencjału konkurencyjnego gminy.	Liczba przedsiębiorców na 1 tys. Mieszkańców.	2026-2035
1.1.3. Kreowanie, wzmacnianie i promocja marek lokalnych jako wyróżnika gospodarczego gminy.	Obszar całej gminy. Globalnie.	Promocja gminy.	Liczba nowych projektów kulturalnych, turystycznych, sportowych realizowanych w gminie. Miejsca pierwszej sprzedaży dla lokalnych producentów.	2026-2035
CEL OPERACYJNY: PODNOSZENIE ATRAKCYJNOŚCI RYNKOWEJ GMINY POPRZEZ KREOWANIE I MAKSYMALNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU KONKURENCYJNEGO				
1.2.1. Rozwój kompetencji przyszłości w oparciu o realne potrzeby lokalnych pracodawców.	Obszar całej gminy.	Zwiększenie udziału kobiet w lokalnym rynku pracy.	Liczba bezrobotnych kobiet w gminie.	2026-2035
1.2.2. Rozwój potencjału turystycznego gminy i budowanie jej atrakcyjności regionalnej.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości infrastruktury turystycznej.	Liczba km szlaków rowerowych, ścieżek rowerowych, miejsc przystankowych służących turystyce.	2026-2035
NAZWA LUB KRÓTKI OPIS DZIAŁAŃ	**LOKALIZACJA INWESTYCJI**	**OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**	**WSKAŹNIKI OCENY OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW**	**OKRES REALIZACJI**
OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO				
CEL OPERACYJNY: WSZECHSTRONNY ROZWÓJ KOMPETENCJI – BUDOWANIE NOWOCZESNEJ OFERTY EDUKACYJNEJ, KTÓRA SKUTECZNIE STYMULUJE POTENCJAŁ INTELEKTUALNY I SPOŁECZNY WSZYSTKICH POKOLEŃ.				
2.1.1. Nowoczesna i bezpieczna edukacja: wsparcie placówek oświatowych w gminie, m.in.: • Przyjazna i dobra szkoła! - Dostosowanie dwóch szkół ogólnodostępnych w gminie Karlino do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi".	Obszar całej gminy.	Podniesienie jakości edukacji w gminie. Wsparcie uczniów i nauczycieli. Doposażenie placówek oświatowych.	Liczba inwestycji infrastrukturalnych. Liczba projektów edukacyjnych. Liczba osób objętych wsparciem.	2026 - 2035

• Nauka – lepsze jutro! BIS.				
2.1.2. Inwestujemy w ludzi i przestrzeń – rozwój infrastruktury społecznej i oświatowej, m.in.: • Budowa boiska tartanowego i trawiastego oraz świetlicy z placem zabaw. • Budowa pumptrucka przy ulicy Parkowej. • Budowa boiska sportowo - rekreacyjnego tartanowego w miejscowości Krukowo na terenie działki 15/3.	Obszar całej gminy.	Poprawa warunków nauki i wychowania. Dostęp do nowoczesnej infrastruktury.	Wartość środków przeznaczonych na rozwój infrastruktury społecznej i oświatowej.	2026 - 2035
2.1.3. Rozwój usług społecznych w tym usług świadczonych dla społeczności lokalnej, m.in.: • Karliński Uniwersytet III Wieku.	Obszar całej gminy.	Poprawa warunków nauki i wychowania	Liczba członków.	2026 - 2035
2.1.3. Rozwijanie pasji: edukacja kulturalna i artystyczna dla każdego.	Obszar całej gminy.	Zwiększona liczba zajęć kulturalnych.	Liczba osób objęta wparciem w formie zajęć edukacyjnych, warsztatów, kursów.	2026-2035
CEL OPERACYJNY: BUDOWANIE TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO POPRZEZ ROZWÓJ WSPÓŁPRACY MIESZKAŃCÓW, WZMACNIANIE WIĘZI SĄSIEDZKICH ORAZ AKTYWNĄ.				
2.2.1. Nowoczesna przestrzeń dla mieszkańców. Rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowej, m.in.: • Budowa boiska w Lubiechowie. • Budowa boiska tartanowego i trawiastego oraz świetlicy z placem zabaw.	Obszar całej gminy.	Rozwój oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców. Uruchomienie nowych atrakcji turystycznych. Poszerzenie oferty turystycznej. Ożywienie przestrzeni miejskiej, poprawa jakości przestrzeni publicznej na terenie gminy. Stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej służącej organizacji większych imprez.	Liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych w gminie. Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie	2026-2035
2.2.2. Program osiedleńczy „Zamieszkaj w Karlinie”.	Obszar całej gminy.	Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej gminy.	Liczba nowych mieszkańców	2026-2035

NAZWA LUB KRÓTKI OPIS DZIAŁAŃ	LOKALIZACJA INWESTYCJI	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OCENY OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW	OKRES REALIZACJI
OBSZAR: ŚRODOWISKO				
CEL OPERACYJNY: KSZTAŁTOWANIE ŁADU PRZESTRZENNEGO ZORIENTOWANEGO NA POTRZEBY MIESZKAŃCÓW PRZEZ WDRAŻANIE ROZWIĄZAŃ STRUKTURALNYCH PODNOSZĄCYCH KOMFORT ŻYCIA ORAZ STYMULUJĄCYCH ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY.				
3.1.1. Planowanie z myślą o przyszłości – zrównoważone przestrzenie dla życia i biznesu, m.in.: • Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej. • Szkoły dla klimatu działania na rzecz jego ochrony i adaptacji do zmian. • Poprawa jakości systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie ZMiGDP - działanie FENX01.04-gospodarka odpadami oraz gospodarka w obiegu zamkniętym wpłata do ZMiGDP. • Budowa Centrum Usług Społecznych • Budowa domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami. • Witolub - budowa świetlicy wiejskiej. • Budowa żłobka miejskiego.	Obszar całej gminy.	Wzrost atrakcyjności osadniczej i gospodarczej gminy.	Długość wybudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej.	2026-2035
3.1.2. Nowe życie przestrzeni – 0dnawiamy, ożywiamy, integrujemy. Zrównoważona rewitalizacja gminy, m.in.: • Budowa centrum przesiadkowego (parkingu) przy UM. • Rewitalizacja zabytkowego budynku ul. Konopnickiej 29 Karlino	Obszar rewitalizacji.	Zwiększenie jakości życia mieszkańców.	Opracowanie programu rewitalizacji gminy. Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych zrealizowanych na obszarze gminy.	2026-2035
CEL OPERACYJNY: WZMACNIANIE ODPORNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA GMINY. BUDOWANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU REAGOWANIA ORAZ ZDOLNOŚCI ADAPTACYJNYCH WOBEC WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH WYZWAŃ ORAZ ZAGROŻEŃ.				
3.2.1. Rozwijanie systemu rozwiązań organizacyjno-technicznych w obszarze zarządzania kryzysowego, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, m.in.: • Zbiornik retencyjny na Radwi. • Mała retencja w gminach Dorzecza Parsęty.	Obszar całej gminy.	Monitorowanie zagrożeń i klęsk żywiołowych, prognozowanie rozwoju sytuacji, podjęcie koordynacji działań ratowniczych i porządkowo-ochronnych prowadzonych przez jednostki organizacyjne zaangażowane w reagowanie kryzysowe na obszarze gminy.	Budowa systemu bezpieczeństwa w gminie.	2026-2035

2.2. Odporna gmina, bezpieczni mieszkańcy, m.in.: • Budowa bazy dla ZGK na starym wysypisku w m. Krzywopłoty wraz z budową bazy magazynowej dla OLiOC. • Karlino - przebudowa mostu na ul. Białogardzkiej. • Karlino - przebudowa mostu na ul. Szczecińskiej.	Obszar całej gminy.	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców.	Wartość środków przeznaczona na OSP, Straż Miejską.	2026-2035
NAZWA LUB KRÓTKI OPIS DZIAŁAŃ	**LOKALIZACJA INWESTYCJI**	**OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**	**WSKAŹNIKI OCENY OSIĄGNIĘCIA REZULTATÓW**	**OKRES REALIZACJI**
OBSZAR: ZARZĄDZANIE				
CEL OPERACYJNY: WDRAŻANIE NOWOCZESNYCH STANDARDÓW ZARZĄDZANIA ORAZ PROFESJONALNEGO MARKETINGU TERYTORIALNEGO. BUDOWANIE SILNEJ MARKI GMINY ORAZ PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ.				
4.1.1. Profesjonalizacja usług publicznych oparta na stałym dialogu z mieszkańcami m.in.: • Zakup pojazdu hybrydowego typu Plug-in dla Straży Miejskiej.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości życia mieszkańców.	Ocena zadowolenia klienta.	2026-2035
4.1.2. Inteligentny urząd – budowanie przyjaznej administracji i e-usług.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości życia mieszkańców. Zwiększenie dostępu do e–usług. Zmniejszenie liczby odbiorców wykluczonych cyfrowo. Zwiększenie liczby usług świadczonych w ramach Mobilnego Urzędnika.	Liczba osób korzystających z e-usług i Mobilnego Urzędnika.	2026-2035
4.1.3. Partnerstwo dla rozwoju: wspólnie z organizacjami pozarządowymi zmieniamy gminę m.in.: • Wsparcie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych województwa zachodniopomorskiego w usuwaniu skutków zmian klimatycznych.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości życia mieszkańców.	Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie.	2026-2035
CEL OPERACYJNY: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA JAKO FUNDAMENT PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ BUDOWANIA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY.				
2.1. Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej i zrównoważonej infrastruktury technicznej gminy, m.in.: • Lądowisko. • Osiedle mieszkaniowe. • Przebudowa drogi. gminnej 321005Z Karlino-Lubiechowo. • Dokumentacja projektowo-kosztorysowa przebudowa skrzyżowania ulicy Kołobrzeskiej z Koszalińską w Karlinie wraz z odcinkiem drogi wojewódzkiej nr 163.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości życia mieszkańców.	Długość ścieżek rowerowych. Liczba nowych i zmodernizowanych lamp ulicznych. Długość zmodernizowanych dróg i chodników. Długość zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej.	2026-2035

2.2.	Budowanie spójnej przestrzeni życia. Rozwój infrastruktury komunalnej, społecznej i mieszkaniowej, m.in.: • Rozbudowa osiedla „biedronka" ETAP II wraz z budową żłobka, przedszkola i CUS. • Budowa drogi przy ulicy Moniuszki. • Budowa zbiornika retencyjnego na Radwi przy moście na ulicy Białogardzkiej wraz z plażą. • Budowa kolumbarium na cmentarzu przy ulicy Parkowej. • Przebudowa mostu oraz ścieżki rowerowej w kierunku Lubiechowa nad rzeką Parsęta. • Remont mostu na ul. Białogardzkiej w Karlinie nad rzeką Radaw. • Budowa kładki pieszo-rowerowej wraz z rozbiórką obiektu mostowego na rzece Parsęta w ciągu ścieżki rowerowej w gminie Karlino. • Remonty i przebudowa dróg gminnych w m. Gościnko, Pobłocie Wielkie, Witolub, Zwartowo, Karwin, Mierzynek, Wojsławice, Daszewo, Krzywopłoty, oś. Leśna, Garnki, Chotyń, Karścino, ul. Moniuszki (wraz z oświetleniem). • Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż starej drogi krajowej nr 6. • Remont/ przebudowa fontanny przy ulicy Konopnickiej. • Budowa obwodnicy Karlina. • Przebudowa ulicy Koszalińskiej. • Dostosowanie budynku UM wraz z rozbudową i remontem dla potrzeb osób z niepełnosprawnością. • Kompleksowa termomodernizacja budynków. • Remont budynków mieszkalnych ul. Koszalińska 63 i 65 i utworzenie 8 lokali mieszkalnych na wynajem. • Dostosowanie istniejącego budynku jako obiektu zbiorowej ochrony - Miejsca Doraźnego Schronienia w Karlinie przy ul. Szymanowskiego 17 - opracowanie dokumentacji projektowej.	Obszar całej gminy.	Poprawa jakości życia mieszkańców. Liczba nowych mieszkańców.	Liczba nowych mieszkań w gminie.	2026-2035

	• Dostosowanie istniejącej infrastruktury gminnej jako obiekt zbiorowej ochrony - Miejsca Doraźnego Schronienia w Karlinie przy ul. Moniuszki 21- opracowanie dokumentacji projektowej.				
2.3.	Zielone Karlino – sprawiedliwa i nowoczesna transformacja energetyczna gminy, m.in.: • Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej.	Obszar całej gminy.	Zmniejszenie zapotrzebowania na energię.	Liczba budynków poddanych transformacji energetycznej.	2026-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów.

V. MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINY KARLINO

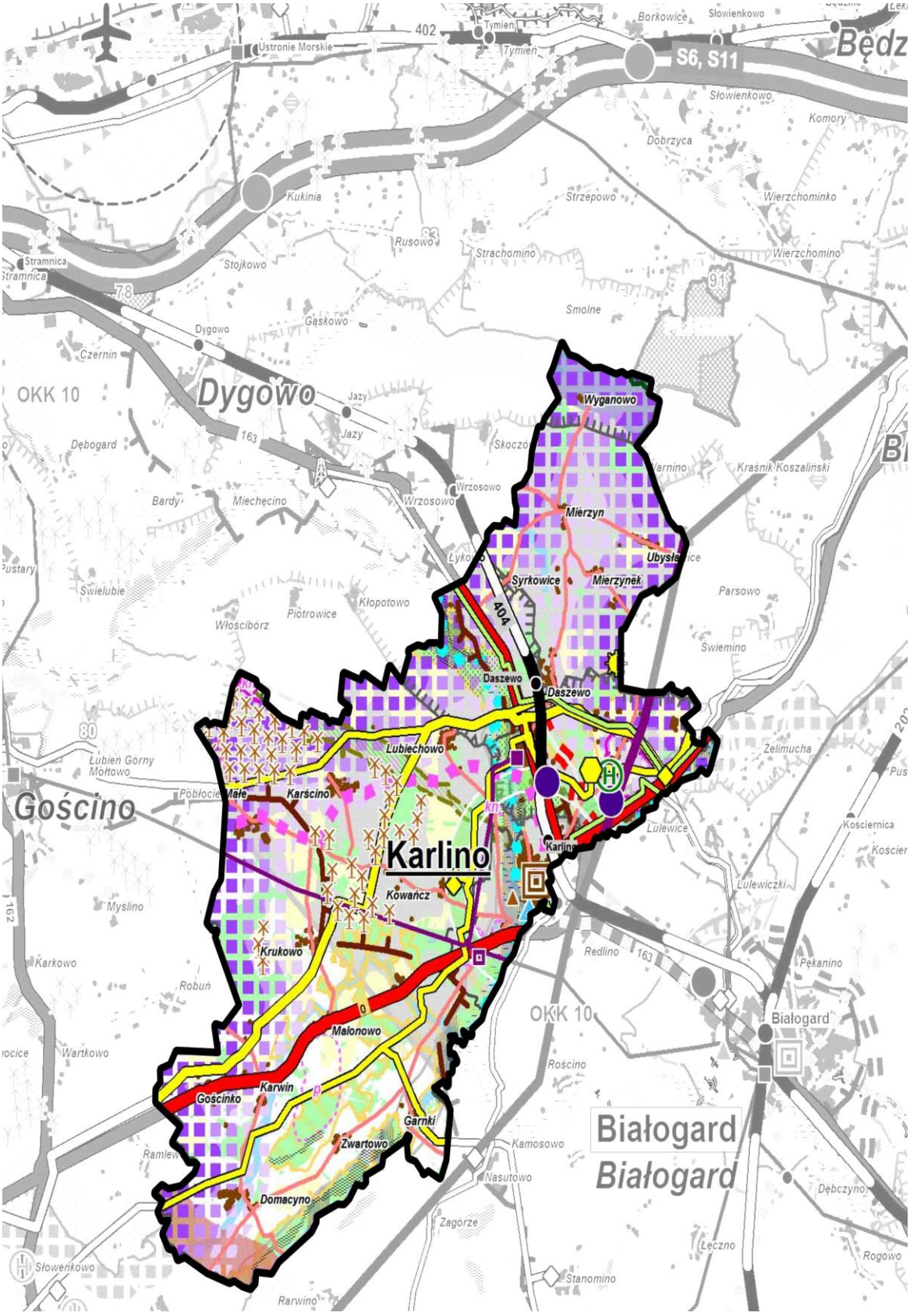
Model funkcjonalno-przestrzenny jest częścią strategii rozwoju gminy, która porządkuje relację między wizją rozwoju społeczno-gospodarczego a realną strukturą przestrzenną. Nie jest on planem miejscowym, nie rozstrzyga bezpośrednio o prawach zabudowy pojedynczych nieruchomości i nie zastępuje planu ogólnego. Jego znaczenie polega na wskazaniu pożądanej logiki rozwoju: gdzie należy koncentrować funkcje publiczne, mieszkaniowe i gospodarcze, które obszary powinny pełnić rolę korytarzy przyrodniczych, jak rozwijać system komunikacyjny oraz jak ograniczać konflikty pomiędzy mieszkalnictwem, przemysłem, rolnictwem, OZE, turystyką i ochroną środowiska.

W nowym systemie planowania przestrzennego strategia rozwoju gminy, plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny tworzyć spójny układ. Strategia określa kierunki i priorytety rozwoju, model struktury funkcjonalno-przestrzennej pokazuje ich rozmieszczenie w przestrzeni, plan ogólny przekłada je na strefy planistyczne i gminne standardy urbanistyczne, a miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ustalają konkretne przeznaczenie terenów, parametry zabudowy, linie rozgraniczające, zasady obsługi komunikacyjnej i technicznej. Oznacza to, że w strategii należy unikać pozornego „przeznaczania" działek, ale jednocześnie trzeba formułować dyrektywy dostatecznie jasne, aby mogły zostać uwzględnione w planie ogólnym i w późniejszych planach miejscowych.

Dla Gminy Karlino model powinien mieć charakter koncentracyjno-sieciowy. Koncentracyjny, ponieważ rozwój usług publicznych, mieszkalnictwa i funkcji ogólnogminnych powinien wzmacniać przede wszystkim miasto Karlino oraz wybrane miejscowości już powiązane z infrastrukturą, komunikacją i lokalnym rynkiem pracy. Sieciowy, ponieważ rozwój nie może ograniczać się do jednego centrum: musi obejmować system wsi, połączeń drogowych i rowerowych, dolin rzecznych, terenów inwestycyjnych, obszarów rolnych oraz lokalnych przestrzeni integracji. Kluczową osią modelu jest połączenie układu osadniczego z zielono-błękitną infrastrukturą Parsęty i Radwi oraz z gospodarczym biegunem rozwoju w rejonie Karlinka.

Model przyjmuje zasadę, że przestrzeń jest zasobem ograniczonym. Nieuporządkowane rozlewanie zabudowy, zwłaszcza wzdłuż dróg i na terenach rolniczych oddalonych od infrastruktury, prowadzi do wzrostu kosztów komunalnych, osłabienia centrum miasta, pogorszenia dostępności usług, fragmentacji krajobrazu i presji na środowisko. Z tego względu rekomendowanym kierunkiem jest uzupełnianie istniejących struktur osadniczych, rozwój terenów już uzbrojonych, poprawa jakości przestrzeni publicznych, wzmacnianie lokalnych centrów oraz ochrona obszarów o znaczeniu przyrodniczym i retencyjnym.

RYSUNEK 11. GMINA KARLINO - UKŁAD PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Legenda

OZNACZENIA OGÓLNE

- granica państwa (lądowa)
- granica województwa
- granice powiatów
- granice gmin
- morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne RP wraz z redą portów morskich w Świnoujściu i Szczecinie
- granica morza terytorialnego RP wraz z redą portów morskich w Świnoujściu i Szczecinie
- granica polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej
- granica podziału kompetencji urzędów morskich w Szczecinie i Słupsku
- pozostałe wody powierzchniowe
- tereny zabudowane *(nazwa miejscowości)*
- lasy
- pozostałe użytki gruntowe

SIEĆ OSADNICZA

Siedziby władz admnistracyjnych

Karlino gminy miejskiej i miejsko-wiejskiej

Bielice gminy wiejskiej

Struktura sieci osadniczej

ośrodki podstawowe gminne

OBSZARY FUNKCJONALNE (OF):

o znaczeniu ponadregionalnym

- OF Specjalnej Strefy Włączenia
- OF Strefy Przygranicznej
- OF Strefy Przybrzeżnej

o znaczeniu regionalnym

obszary funkcjonalne subregionalnych zespołów miast: - OF Strefy Centralnej, OF Barlinek-Myslibórz-Dębno

Ranga powiazań

- krajowe i międzynarodowe
- regionalne
- subregionalne

ZABYTKI I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Formy ochrony zabytków

istniejące / proponowane

- historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne
- pomniki historii
- parki kulturowe

Krajobraz kulturowy

OKK — obszary kulturowo-krajobrazowe (OKK)

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

istniejące / proponowane

- parki narodowe (PN)
- rezerwaty przyrody
- parki krajobrazowe (PK)
- obszary chronionego krajobrazu (OCK)
- Natura 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków
- Natura 2000 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty
- otuliny parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych

Korytarze ekologiczne

- korytarz wodny - Odry i Zalewu Szczecińskiego o znaczeniu ponadregionalnym
- korytarz wodny - strumienie rumowiska brzegowego w strefie przybrzeżnej Bałtyku o znaczeniu ponadregionalnym
- korytarz powietrzny - sezonowych migracji ptaków o znaczeniu ponadregionalnym
- korytarze lądowe (płatowe) - migracji dużych ssaków o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
- korytarze wodne - obejmujące doliny rzeczne o znaczeniu regionalnym

Obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych

istniejące

- lasy ochronne
- leśne kompleksy promocyjne
- uzdrowiska wraz z obszarami stref ochrony uzdrowiskowej
- kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej (pszenny bardzo dobry i pszenny dobry)
- główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
- zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
- granica pasa technicznego pasa nadbrzeżnego
- granica pasa ochronnego pasa nadbrzeżnego

Kopaliny

eksploatowane / nieeksploatowane

- udokumentowane złoża surowców mineralnych
- perspektywiczne złoża surowców mineralnych

rodzaj kopaliny:

ng - ropa naftowa	*kj* - kreda jeziorna	*ps* - piasek ze żwirem	*km* - kruszywa naturalne
gz - gaz ziemny	*p* - piasek	*ż* - żwir	*wl* - wody lecznicze
kcb - surowce ilaste	*pf* - piasek formierski	*t* - torf	*wt* - wody termalne
	pk - piasek kwarcowy	*wmg* - wapienie i margle	

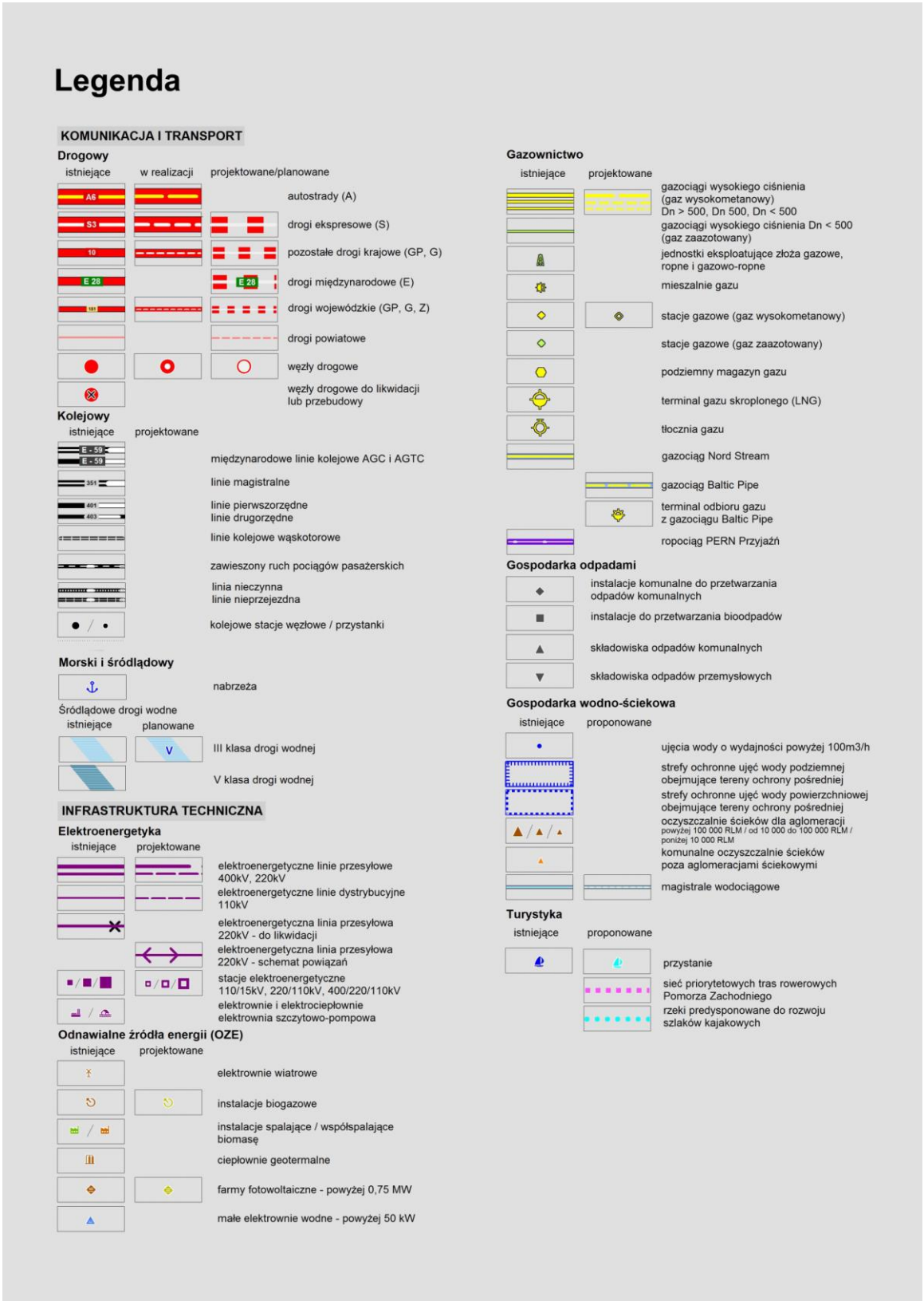
- istniejące tereny górnicze

Zagrożenia naturalne

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią
- odcinki wybrzeża zagrożone abrazją
- obszary potencjalnie predysponowane do występowania ruchów masowych / osuwiska

Infrastruktura zapobiegania zagrożeniom

- zbiorniki retencyjne istniejące/proponowane
- wały przeciwpowodziowe techniczna ochrona brzegów morskich

Źródło: opracowanie na podstawie PZPZ.

5.1. USTALENIA DOTYCZĄCE DOCELOWEGO UKŁADU ELEMENTÓW SKŁADOWYCH PRZESTRZENI W MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Model Funkcjonalno-Przestrzenny postrzegany jest jako fundamentalny instrument planowania strategicznego, którego nadrzędną funkcją jest integracja działań z zakresu rozwoju społeczno-gospodarczego z ich wymiarem przestrzennym.

Model ten wykracza poza operacyjny/bieżący charakter działań samorządu, definiując pożądane przez społeczność lokalną kierunki rozwoju przestrzennego w długoterminowym horyzoncie czasowym.

Precyzuje, jakie strukturalne zmiany w układzie przestrzennym muszą zostać zainicjowane, aby skutecznie zrealizować wyznaczone w Strategii cele. Model ten staje się płaszczyzną współpracy dla różnorodnych grup interesariuszy. W istotny sposób wpływa na działania władz samorządowych zarządzających mieniem publicznym, potencjalnych inwestorów, właścicieli nieruchomości. Oznacza to, że ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju, wpływając na cały proces decyzyjny związany z zarządzaniem rozwojem.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Karlino stanowi bezpośrednie odzwierciedlenie procesów rozwojowych zaplanowanych w niniejszej strategii. Określa on pożądany kierunek przekształceń przestrzennych, bilansując potrzeby społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe. Szczególny wpływ na dynamikę tych zmian będzie mieć prognozowany wzrost aktywności gospodarczej. Przełoży się on bezpośrednio na:

- Zwiększenie popytu na nowe tereny inwestycyjne oraz konieczność ich kompleksowego uzbrojenia.
- Ewolucję układu komunikacyjnego, wymagającą optymalizacji powiązań transportowych pomiędzy strefami aktywności gospodarczej a obszarami mieszkaniowymi.
- Presję na transformację funkcji niektórych obszarów, co wymusza elastyczne, zarządzanie ładem przestrzennym, zapobiegające konfliktom funkcjonalnym na styku stref przyrodniczych, turystycznych, przemysłowych i mieszkaniowych.

W efekcie, model ten nie tylko adaptuje układ przestrzenno-funkcjonalny Gminy Karlino do nowych realiów rynkowych, ale przede wszystkim przeciwdziała chaosowi przestrzennemu, gwarantując zrównoważony rozwój całego obszaru.

5.1.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Charakter i kierunek procesów zachodzących na obszarach miejsko-wiejskich jednostek terytorialnych wynika z szeregu uwarunkowań. Jednym z nich są konsekwencje wynikające z lokalizacji badanej jednostki terytorialnej w układzie administracyjno-gospodarczym kraju oraz jej położenie geograficzne i ukształtowanie terenu czy też powiązania natury społeczno-funkcjonalno-przestrzennej.

RYSUNEK 12. GMINA KARLINO - UKŁAD TERYTORIALNY

Źródło: Materiały Gminy Karlino.

Karlino, jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Sołectwa i osiedla wchodzące w skład gminy, to[5]:

Sołectwa:

- Daszewo
- Domacyno
- Garnki
- Gościnko
- Karlinko
- Karścino
- Karwin
- Kowańcz
- Kozia Góra
- Lubiechowo
- Malonowo
- Mierzyn
- Mierzynek
- Pobłocie Wielkie
- Syrkowice
- Ubysławice
- Witolub
- Zwartowo

[5] Za: https://karlino.pl/cms/3926/solectwo_gminy

- Krukowo

Osiedla:

- Osiedle Nr 1
- Osiedle Nr 2

Siedzibą gminy jest miasto Karlino będące ośrodkiem administracyjnym, usługowym i przemysłowym. Gmina Karlino wraz z 22 innymi jednostkami samorządu terytorialnego jest częścią Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wiodącymi funkcjami miasta są: przemysł, obsługa ludności, mieszkalnictwo i turystyka. Na pozostałych obszarach gminy dominują funkcje: mieszkaniowa, rolnicza, przemysłowa, turystyczna, leśna i produkcyjna. Analizując schemat opisu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Karlino można w niej wyodrębnić:

CENTRALNY WĘZEŁ WIELOFUNKCYJNY (MIASTO KARLINO)

Lokalizacja: Centralna część gminy, w widłach rzek Parsęty i Radwi, na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 112 i 163, niedaleko Koszalina, Kołobrzegu, Białogardu.
Funkcja: Administracyjna, usługowa, handlowa i mieszkaniowa.
Charakterystyka: Centrum przesiadkowe, siedziba władz gminy, główne placówki edukacyjne i kulturalne. Wyraźna koncentracja zabudowy wielorodzinnej i historycznej tkanki miejskiej.

STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Lokalizacja: Głównie wschodnia część Karlina (część Słupskiej Specjalnej Strefy ekonomicznej - **Podstrefa "Karlinko"**).
Funkcja: Przemysłowa, magazynowa, bazy techniczne. 3. Korytarze Infrastrukturalne (Osie Rozwoju).
Charakterystyka: podstrefa składa się z jednego dużego kompleksu działek o łącznej powierzchni 180,0846 ha. Jest położona ok. 3 km od centrum miasta. Teren sąsiaduje bezpośrednio z drogą wojewódzką nr 112 (Szczecin-Gdańsk) i ok. 3 km od drogi wojewódzkiej nr 163 (Poznań-Kołobrzeg). Do terenu inwestycyjnego doprowadzone są sieci infrastruktury technicznej: energii elektrycznej, gazu, wody, kanalizacji i linii telefonicznej

STREFA ROLNO-PRODUKCYJNA (OBSZARY WIEJSKIE)

Lokalizacja: Północna, wschodnia i południowa część gminy (m.in. sołectwa Karścino, Mierzyn, Domacyno).
Funkcja: Rolnictwo wielkoobszarowe, produkcja roślinna, funkcje energetyczne.
Charakterystyka: Intensywny rozwój produkcji rolniczej. Wyraźna obecność farm wiatrowych (szczególnie w rejonie Karścina i Mierzyna), które stały się stałym elementem krajobrazu i struktury technicznej gminy.

STREFA PRZYRODNICZO-TURYSTYCZNA I OCHRONNA

Lokalizacja: Dolina rzeki Parsęty i Radwi.
Funkcja: Rekreacja, turystyka wodna (kajakarstwo), wędkarstwo, turystyka rowerowa.
Charakterystyka: Obszary wzdłuż koryt rzecznych przecinające gminę, tworzące naturalne bariery i atrakcyjne tereny zielone (np. przystań kajakowa w Karlinie). Najważniejsze korytarze ekologiczne w gminie (obszary Natura 2000).

SUBCENTRA WIEJSKIE (WSIE ROZWOJOWE)

Miejscowości takie jak **Daszewo**, **Karścino** czy **Mierzyn** pełnią funkcję lokalnych ośrodków obsługi mieszkańców z podstawową infrastrukturą społeczną (świetlice, boiska).

OŚ WSCHÓD-ZACHÓD

Droga wojewódzka nr 112 (trasa Szczecin–Gdańsk) oraz linia kolejowa. To główny kręgosłup komunikacyjny, wokół którego koncentruje się rozwój gospodarczy.

OŚ PÓŁNOC-POŁUDNIE

Droga Wojewódzka nr 163 (kierunek Kołobrzeg–Poznań), kluczowa dla ruchu turystycznego i lokalnego.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, kształtowanie struktury sieci osadniczej oraz zarządzanie hierarchią jednostek w Gminie Karlino będzie zorientowane na:

- **Ugruntowanie roli Karlina jako centralnego wielofunkcyjnego bieguna wzrostu** – wzmacnianie pozycji miasta jako kluczowego ośrodka administracyjnego, usługowego, mieszkaniowego i przemysłowego w strukturze Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego.
- **Stymulowanie rozwoju subcentrów wiejskich jako lokalnych ośrodków obsługi** – wspieranie wyznaczonych miejscowości (w szczególności Daszewa, Karścina i Mierzyna) w pełnieniu funkcji subregionalnych ośrodków życia społeczno-gospodarczego.
- **Funkcjonalne profilowanie obszarów wiejskich w strefie rolno-produkcyjnej oraz przyrodniczo-turystycznej** – koordynowanie rozwoju pozostałych jednostek osadniczych w zależności od ich dominującego potencjału endogennego (wewnętrznego). W sołectwach o profilu rolno-

produkcyjnym (np. Domacyno, Karścino, Mierzyn) priorytetem będzie zabezpieczenie przestrzeni dla nowoczesnego rolnictwa wielkoobszarowego i odnawialnych źródeł energii. Z kolei w miejscowościach zlokalizowanych wzdłuż dolin Parsęty i Radwi rozwój osadnictwa będzie ściśle podporządkowany rygorom ochrony stref Natura 2000 i zorientowany między innymi na nieuciążliwą obsługę ruchu turystycznego.

- **Powiązanie hierarchii sieci osadniczej z głównymi osiami rozwoju komunikacyjnego** – koordynowanie polityki przestrzennej wzdłuż osi transportowych wschód-zachód (droga wojewódzka nr 112, linia kolejowa) oraz północ-południe (droga wojewódzka nr 163).
- **Infrastruktura społeczna i komunikacyjna.** Inwestycje mieszkaniowe oraz strefy aktywizacji gospodarczej (ze szczególnym uwzględnieniem Podstrefy "Karlinko" Słupskiej SSE) powinny być lokalizowane w sposób gwarantujący bezpośrednie i bezkolizyjne włączenie w ten szkielet komunikacyjny. Ma to na celu optymalizację codziennych dojazdów do pracy i szkół oraz pełne wykorzystanie tranzytowego i turystycznego potencjału regionu.

Podsumowanie

Sieć osadnicza Gminy Karlino ma czytelną hierarchię. Najwyższy poziom tworzy miasto Karlino jako ośrodek gminny. Koncentrują się tu funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe, opiekuńcze, mieszkaniowe, transportowe oraz usługi codzienne i ponadpodstawowe.

Z punktu widzenia modelu Karlino powinno być wzmacniane jako centrum obsługi całej gminy, miejsce lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ogólnogminnym oraz główny punkt integracji komunikacji publicznej, rowerowej i pieszej.

Drugi poziom struktury tworzą miejscowości o funkcjach lokalnych, gospodarczych albo usługowych. Należy do nich przede wszystkim Karlinko, istotne ze względu na bliskość terenów aktywności gospodarczej, potencjał inwestycyjny i powiązania infrastrukturalne. Znaczenie lokalne mają również miejscowości powiązane z usługami edukacyjnymi, świetlicami, sportem, rolnictwem, turystyką lub obsługą codziennych potrzeb mieszkańców, w szczególności Daszewo, Karścino, Karwin, Kowańcz, Lubiechowo, Mierzyn i Pobłocie Wielkie. Ich rozwój powinien polegać na wzmacnianiu funkcji lokalnych, poprawie jakości przestrzeni publicznych i bezpieczeństwa komunikacyjnego, a nie na niekontrolowanym rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej. Trzeci poziom tworzą pozostałe wsie i mniejsze jednostki osadnicze. W ich przypadku podstawowym kierunkiem powinno być zachowanie krajobrazu wiejskiego, poprawa dostępności do usług, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w skali adekwatnej do liczby mieszkańców oraz ochrona układów ruralistycznych. Dopuszczalny rozwój zabudowy powinien mieć charakter uzupełniający, powiązany z istniejącą strukturą osady, dostępem do drogi publicznej, wodociągu, kanalizacji lub rozwiązań alternatywnych oraz z możliwością racjonalnej obsługi komunalnej.

Najważniejszą zasadą modelu jest wzmocnienie zwartej struktury osadniczej. Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być lokalizowana przede wszystkim w Karlinie oraz w kontynuacji istniejących jednostek wiejskich, w miejscach, w których możliwe jest efektywne wykorzystanie infrastruktury, zapewnienie dostępu do usług publicznych i ograniczenie kosztów obsługi. Należy przeciwdziałać tworzeniu długich pasm zabudowy wzdłuż dróg, zabudowie samotniczej na terenach rolnych oraz lokowaniu nowych funkcji mieszkaniowych w obszarach oddalonych od szkół, przystanków, usług i terenów rekreacyjnych.

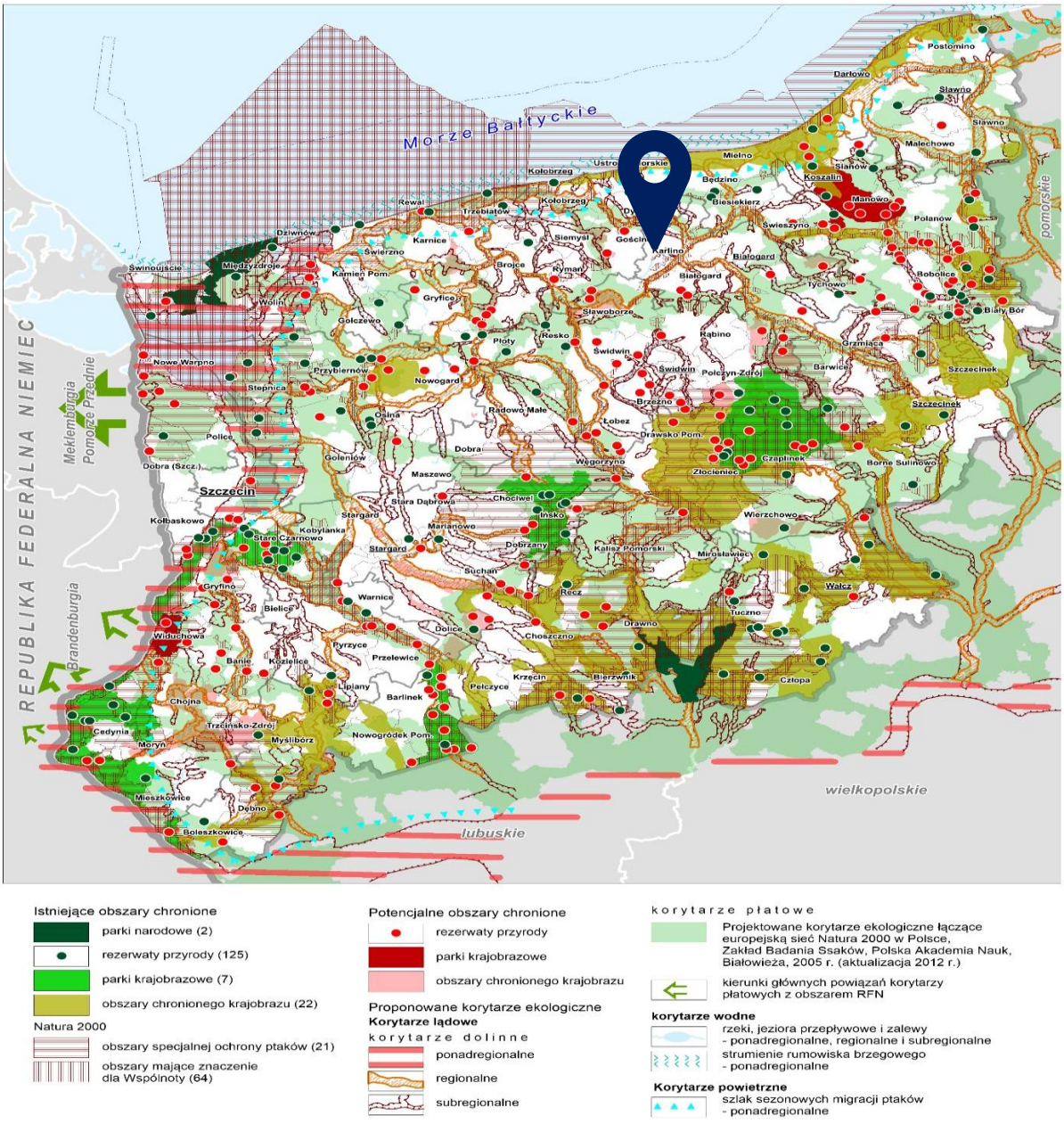
Zapotrzebowanie mieszkaniowe powinno być rozumiane nie tylko jako potrzeba wyznaczania nowych terenów pod domy jednorodzinne. Zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, potrzeby młodych rodzin i osób o niższych dochodach wymagają zróżnicowanej oferty mieszkaniowej. W modelu należy uwzględniać mieszkania komunalne, mieszkania dostępne cenowo, mieszkania wspomagane, mieszkalnictwo senioralne, lokale dostosowane do osób z niepełnosprawnościami oraz umiarkowaną zabudowę wielorodzinną w mieście, o ile jest ona powiązana z usługami, zielenią i transportem.

5.1.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

Prognozując rozwój społeczno-gospodarczy gminy przyjęto założenie, że wszelkie podejmowane działania o charakterze inwestycyjnym muszą uwzględniać występujący w niej system powiązań przyrodniczych.

Według stosowanej w większości opracowań regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski autorstwa J. Kondrackiego, Gmina Karlino znajduje się w zasięgu mikroregionu: **Nizina Środkowoeuropejska**, podprowincja: **Pobrzeża Południowobałtyckie**, makroregion: **Pobrzeże Koszalińskie**, mezoregion: **Równina Białogardzka**.

RYSUNEK 13. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE GMINY KARLINO W SYSTEMIE POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Równina Białogardzka Rozciąga się pomiędzy Równiną Gryficką na zachodzie, a wałem morenowym Góry Chełmskiej na wschodzie, który oddziela położoną dalej na wschód Równinę Słupską. Na południowym zachodzie graniczy z Wysoczyzną Łobeską, natomiast wzdłuż doliny Parsęty wysuwa się dalej na południe i ciągnie się aż do wzgórz morenowych Pojezierza Drawskiego. Od północy ograniczona Wybrzeżem Słowińskim. Obraz rzeźby glacjalnej Pomorza przedstawia wyraźnie układ strefowy, którego osią jest strefa moren czołowych stadiału pomorskiego.

Gmina Karlino położona jest na północ od tego pasa w strefie moren dennych. Strefa ta charakteryzuje się pochyleniem ku północy w postaci wykształconych poziomów wysoczyznowych. Przewodnim rysem rzeźby obszaru gminy są rozległe płaty moreny dennej płaskiej i falistej o drobnym rytmie, zalegające w przeważającej większości na wysokości w granicach 20 - 50 m n.p.m. Rzeźba terenu nie jest zróżnicowana i wynika głównie z działalności antropogenicznej. Działka jest płaska o rzędnej ok. 18 m n.p.m.

System powiązań przyrodniczych gminy Karlino opiera się na sieci hydrograficznej z dwiema głównymi rzekami – Parsętą i Radwią – które tworzą kluczowe korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i europejskim. Doliny rzeczne, wraz z przyległymi kompleksami leśnymi, użytkami zielonymi i torfowiskami, stanowią szkielet bioróżnorodności regionu.

- **Dolina Parsęty** stanowi oś całego systemu. Na terenie gminy charakteryzuje się malowniczym, głęboko wciętym korytem (krawędzie doliny sięgają 25-27 metrów wysokości), naturalnym, meandrującym biegiem oraz szerokim dnem (do 400-500 metrów na północ od Karlina), w którym występują liczne starorzecza, mokradła i lasy łęgowe. Parsęta jest jedną z najcenniejszych rzek Pomorza pod względem ichtiofauny, stanowiąc korytarz migracyjny i miejsce tarła dla ryb wędrownych, takich jak łosoś atlantycki i troć wędrowna. Cały jej bieg w granicach gminy wchodzi w skład krajowego korytarza ekologicznego Dolina Parsęty Północny (KPn-16A).

- **Dolina Radwi**. Ujście Radwi do Parsęty w pobliżu Karlina tworzy rozległą, podmokłą wyspę, która historycznie miała znaczenie strategiczne. Dolina ta, podobnie jak dolina Parsęty, jest objęta ochroną i cechuje się występowaniem cennych siedlisk hydrogenicznych (zależnych od wody), takich jak łęgi, torfowiska i szuwary. Razem, doliny te tworzą spójny układ, który:
  - Zapewnia ciągłość ekologiczną, umożliwiając migrację fauny (m.in. ssaków, ptaków i ryb).
  - Stanowi ostoję dla rzadkich gatunków roślin i zwierząt.
  - Pełni kluczowe funkcje hydrologiczne, w tym retencję wody i naturalną ochronę przeciwpowodziową.

Ranga tych obszarów została potwierdzona poprzez objęcie ich najwyższymi formami ochrony przyrody, w tym siecią Natura 2000, co determinuje zarówno walory krajobrazowe, jak i kierunki rozwoju gminy.

◘ OBSZARY NATURA 2000

- **Dorzecze Parsęty (PLH320007).** Jest to najważniejszy obszar chroniony w gminie, obejmujący dolinę Parsęty wraz z ujściowymi odcinkami jej dopływów, w tym Radwi i Pokrzywnicy. Chroni on m.in. tarliska łososia i troci, siedliskie wydry, a także unikatowe w skali Pomorza lasy łęgowe, grądy, torfowiska i łąki.

- **Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022).** Obszar ten obejmuje dolinę Radwi od Białogórzyna po Karlino. Chroni on cenne ekosystemy rzeczne, rozległe kompleksy lasów łęgowych (olszowo-jesionowych i wierzbowych), ekstensywnie użytkowane łąki oraz ważne obszary tarliskowe dla ryb łososiowatych. Na terenie gminy Karlino znajduje się jego zachodni, ujściowy fragment.

- **Warnie Bagno (PLH320047).** Gmina Karlino obejmuje niewielki, północno-zachodni fragment tego obszaru. Jest to jedno z największych torfowisk wysokich typu bałtyckiego na Pomorzu, z charakterystycznym jeziorem dystroficznym i dobrze zachowaną roślinnością torfowiskową. Obszar ten jest również chroniony jako rezerwat przyrody.

◘ OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Uzupełnieniem sieci Natura 2000 są obszary chronionego krajobrazu, które zabezpieczają walory widokowe i ekologiczne dolin rzecznych:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Radwi (środkowej i dolnej)”.**
- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pokrzywnicy”.**

◘ POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy zinwentaryzowano **16** pomników przyrody, głównie w postaci pojedynczych drzew lub ich grup. Są to okazałe dęby, lipy, buki i graby, zlokalizowane najczęściej w obrębie historycznych parków podworskich (np. w Lubiechowie), na dawnych cmentarzach ewangelickich oraz w alejach wiejskich (np. grupa dębów w Zwartowie). Stanowią one cenne elementy wzbogacające bioróżnorodność i krajobraz kulturowy

◘ LASY I TERENY PODMOKŁE

Lasy zajmują około 16% powierzchni gminy, a ich rozmieszczenie jest silnie powiązane z dolinami rzecznymi. Dominują tu lasy ochronne, głównie wodochronne, porastające strome zbocza dolin Parsęty i Pokrzywnicy. Występują tu cenne siedliska leśne, takie jak łęgi olszowo-jesionowe i grądy. Poza dolinami rzecznymi lasy tworzą mniejsze kompleksy, głównie na gruntach porolnych. Administracyjnie znajdują się w zarządzie Nadleśnictw Gościno i Białogard.

Tereny podmokłe są jednym z najcenniejszych elementów przyrody gminy. Należą do nich:

1. Torfowiska, w tym fragment torfowiska wysokiego "Warnie Bagno" oraz liczne torfowiska niskie i przejściowe w dolinach rzek.
2. Starorzecza i naturalne obniżenia terenu w dnie doliny Parsęty, tworzące mozaikę siedlisk wodnych i bagiennych.
3. Łąki wilgotne i szuwary, które są miejscem występowania rzadkich gatunków ptaków i owadów.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, kształtowanie i ochrona systemu powiązań przyrodniczych gminy będą zorientowane na:

- **Zachowanie ciągłości i przeciwdziałanie fragmentacji korytarzy ekologicznych.** Ochronę głównych osi przyrodniczych gminy (w szczególności dolin rzecznych, kompleksów leśnych oraz naturalnych cieków wodnych wraz z ich otoczeniem) przed zmianami antropogenicznymi.
- **Integrację systemu przyrodniczego z siecią korytarzy transportowych, pieszych i rowerowych.** Wykorzystanie potencjału ciągów zieleni (np. zieleni przydrożnej, zadrzewień śródpolnych, alei) jako naturalnych osłon dla tras rowerowych i pieszych szlaków turystycznych. Działania te będą ukierunkowane na tworzenie spójnych pasów zieleni funkcjonalno-estetycznej, które łączą obszary cenne przyrodniczo z miejscami rekreacji i centrami osadniczymi gminy.
- **Adaptację struktury ekologicznej do zmian klimatycznych i demograficznych**. Wzmacnianie roli ekosystemów w retencjonowaniu wód i przeciwdziałaniu lokalnym podtopieniom (tzw. mała retencja, ochrona obszarów podmokłych). W odpowiedzi na potrzeby rekreacyjne mieszkańców, system powiązań przyrodniczych będzie rozwijany w kierunku kontrolowanego udostępniania turystycznego bogactwa przyrodniczego gminy (np. ścieżki edukacyjne, punkty widokowe), bez uszczerbku dla ich funkcji biologicznej.
- **Ochronę i odtwarzanie różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej (bioróżnorodności)**. Utrzymanie i sukcesywną rewaloryzację lokalnych zasobów naturalnych, w tym ochronę lasów, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych pełniących funkcje osłonowe i mikroklimatyczne. Szczególny

nacisk zostanie położony na wprowadzanie gatunków rodzimych w pasach zieleni towarzyszącej infrastrukturze komunalnej i drogowej.

PODSUMOWANIE

System przyrodniczy Gminy Karlino opiera się przede wszystkim na dolinach rzek Parsęty i Radwi. Ich układ tworzy najważniejszy korytarz ekologiczny, krajobrazowy i rekreacyjny gminy, a zarazem podstawę lokalnej odporności klimatycznej. Doliny rzeczne pełnią funkcje migracyjne, retencyjne, przewietrzające, krajobrazowe i turystyczne. W mieście są one również potencjałem dla rozwoju przestrzeni publicznych, ciągów spacerowych, punktów rekreacji wodnej, edukacji przyrodniczej i turystyki kwalifikowanej.

Z punktu widzenia polityki przestrzennej doliny Parsęty i Radwi powinny być traktowane jako główny ruszt zielono-błękitnej infrastruktury. Oznacza to konieczność ochrony ich ciągłości, ograniczania zabudowy w terenach zalewowych i podmokłych, zachowania naturalnych obniżeń terenu, wzmacniania retencji, odtwarzania zieleni nadrzecznej, przeciwdziałania fragmentacji siedlisk i unikania inwestycji powodujących trwałą degradację krajobrazu. Rozwój rekreacji powinien być możliwy, ale w formule punktowej, niskoinwazyjnej i podporządkowanej wymogom ochrony przyrody oraz bezpieczeństwa powodziowego.

Oprócz głównych dolin rzecznych istotne znaczenie mają mniejsze cieki, oczka wodne, rowy, obniżenia dolinne, torfowiska, łąki, zadrzewienia śródpolne, parki podworskie, aleje, lasy i zieleń w obrębie miejscowości. Elementy te tworzą lokalne łączniki ekologiczne, które nie zawsze są objęte najwyższymi formami ochrony, ale mają duże znaczenie dla jakości życia, bioróżnorodności, retencji i adaptacji do zmian klimatu. Model powinien więc obejmować nie tylko obszary chronione formalnie, lecz także lokalny system zieleni i wód.

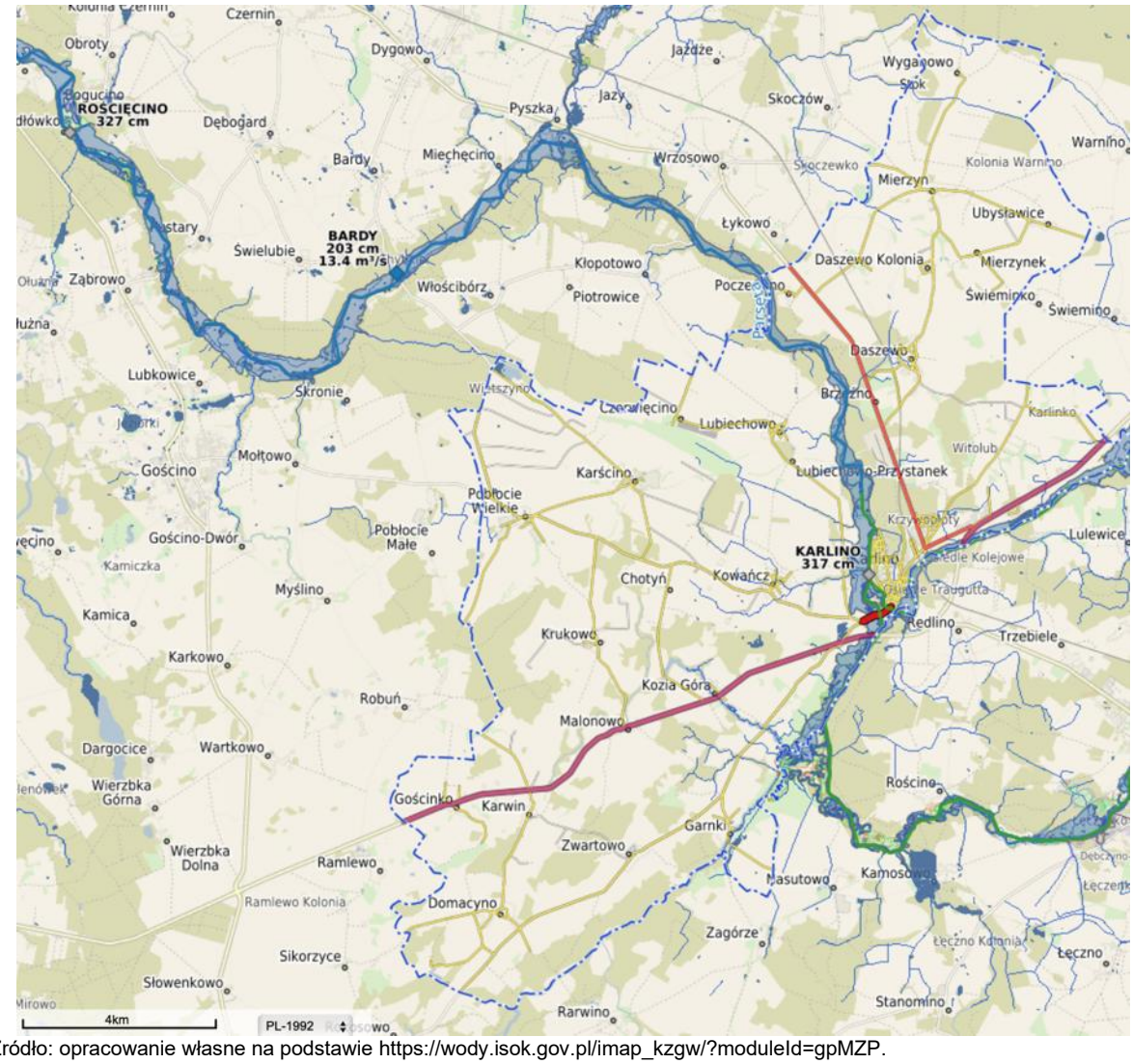
W obszarach zurbanizowanych priorytetem powinno być zwiększanie udziału zieleni, ograniczanie nadmiernego uszczelniania powierzchni, rozwój ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych, rowów chłonnych, drzew przyulicznych, zieleni parkowej i rekreacyjnej. W polityce inwestycyjnej należy stosować zasadę zatrzymywania wody możliwie blisko miejsca opadu. Ma to znaczenie zarówno dla bezpieczeństwa podtopieniowego, jak i dla komfortu życia mieszkańców w okresach suszy i fal upałów.

W krajobrazie otwartym szczególnej ochrony wymagają najlepsze gleby, tereny łąkowe, obszary naturalnej retencji, ciągi widokowe oraz strefy kontaktu zabudowy z terenami przyrodniczymi. Nowa zabudowa i infrastruktura powinny być projektowane tak, aby nie przecinały bez potrzeby korytarzy ekologicznych i nie prowadziły do izolowania siedlisk. Tam, gdzie konflikt jest nieunikniony, należy stosować rozwiązania kompensacyjne, zieleń izolacyjną, przejścia dla zwierząt, przepusty biologiczne, nasadzenia oraz odpowiednie odsunięcia od cieków i zadrzewień.

5.1.3. WARUNKI HYDROLOGICZNE

Warunki hydrologiczne w istotny sposób wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Obejmują one zarówno bezpośrednie korzyści, jak i poważne zagrożenia, które muszą być uwzględnione w strategiach rozwoju. Wysokie ryzyko powodziowe lub wysoki poziom wód gruntowych w danym rejonie, drastycznie podnosi koszty infrastruktury, często wykluczając określone tereny z możliwości zabudowy.

RYSUNEK 14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI NA OBSZARZE GMINY KARLINO

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpMZP.

Dlatego też planując funkcjonalnie przestrzeń w gminie, należy uwzględnić uwarunkowania związane z warunkami hydrologicznymi oraz wdrożyć działania służące podniesieniu odporności gminy.

Zagrożenie powodziowe w gminie Karlino wynika bezpośrednio z jej położenia geograficznego w widłach dwóch dynamicznych rzek: **Parsęty** oraz jej dopływu **Radwi**. Choć zrealizowane inwestycje hydrotechniczne znacząco poprawiły

bezpieczeństwo regionu, woda wciąż regularnie testuje lokalną infrastrukturę. Najbardziej narażone na zalania są tereny nisko położone, bezpośrednio sąsiadujące z korytami rzek.

Gmina w całości należy do zlewni Przymorza. Charakteryzuje się brakiem dużych naturalnych jezior – akweny reprezentowane są głównie przez mniejsze stawy oraz stawy przeciwpożarowe.

Ryzyko powodziowe wzrasta gwałtownie w okresach wczesnowiosennych roztopów oraz podczas intensywnych, długotrwałych opadów deszczu. Ponieważ Parsęta przyjmuje wody z wielu dopływów (w tym z Radwi, Pokrzywnicy i Pysznicy), fale wezbraniowe mogą się kumulować, powodując podtopienia użytków zielonych, gruntów rolnych oraz niżej położonej zabudowy miejskiej.

Część gminy należy do obszaru o szczególnym zagrożeniu powodzią. Obszar ten stanowi wyznaczony na mapach zagrożenia powodziowego teren, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wysokie (1% i 10%). Obszar szczególnego zagrożenia powodzią nie powinien być zabudowywany, aby nie zwiększać ryzyka powodziowego.

Działania podejmowane w gminnie winny być także zgodne z **Planem gospodarowania wodami w dorzeczu Odry II**[6]. Plan ten jest kluczowy dla zarządzania zasobami wodnymi, ochrony środowiska wodnego i przeciwdziałania skutkom zmian klimatu. Plan ma na celu poprawę stanu wód, ochronę zasobów wodnych, zapobieganie szkodom powodziowym i suszom, a także realizację celów środowiskowych wynikających z prawa europejskiego.

Gmina Karlino jest narażona na zagrożenia wynikające głównie z:

- Wezbrań rzecznych.
- Podtopień związanych z intensywnymi opadami na terenach silnie uszczelnionych (wzrost rocznej sumy opadów przy jednoczesnym spadku liczby dni z opadem i wzroście opadów powyżej 20 mm).

[6] przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r., opublikowanym w Dzienniku Ustaw z 2023 r. jako poz. 335.

5.1.4. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH

Gmina Karlino z racji swojego położenia blisko głównych szlaków komunikacyjnych o charakterze krajowym i międzynarodowym, ma silnie rozwinięte powiązania drogowe z resztą kraju a także w układzie północ – południe i wschód – zachód Europy. Obszar gminy włączony został w sieć powiązań komunikacyjnych północ-południe w ramach koncepcji Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65, w skład, którego wchodzą m.in. droga ekspresowa S-3, linie kolejowe E-59 i CE-59, zespół portów Szczecin-Świnoujście oraz rzeka Odra, jako droga wodna E-30. Korytarz ten biegnie ze Szwecji przez zachodnią Polskę na południe Europy – do miejscowości Rijeka (Chorwacja).

SIEĆ DROGOWA

Gmina Karlino jest dobrze skomunikowana drogami wojewódzkimi 112 i 163, które zapewniają szybki dostęp do większych miast regionu, takich jak Koszalin czy Szczecin. Na sieć komunikacji drogowej gminy Karlino składa się następujące kategorie dróg:

- **DROGI WOJEWÓDZKIE**

  - Nr 163 Kołobrzeg – Wałcz o ważnym regionalnym znaczeniu w zakresie obsługi ruchu turystycznego - stan techniczny drogi jest zadowalający;
  - Nr 112 Koszalin – Nowogard – dotychczasowa droga krajowa Nr 6 pozbawiona kategorii drogi krajowej po oddaniu do użytkowania krajowej drogi ekspresowej S6 (przebiegającej poza granicami gminy). W 2002 roku oddano do użytku obwodnicę Karlina o długości 5,2 km, w tym 3 km drogi przebiega przez teren gminy Białogard. Stan techniczny drogi dobry.

- **DROGI POWIATOWE**

Przez teren gminy przebiega 12 dróg powiatowych w tym 99,8% o nawierzchni twardej, o łącznej długości ponad 56 km:

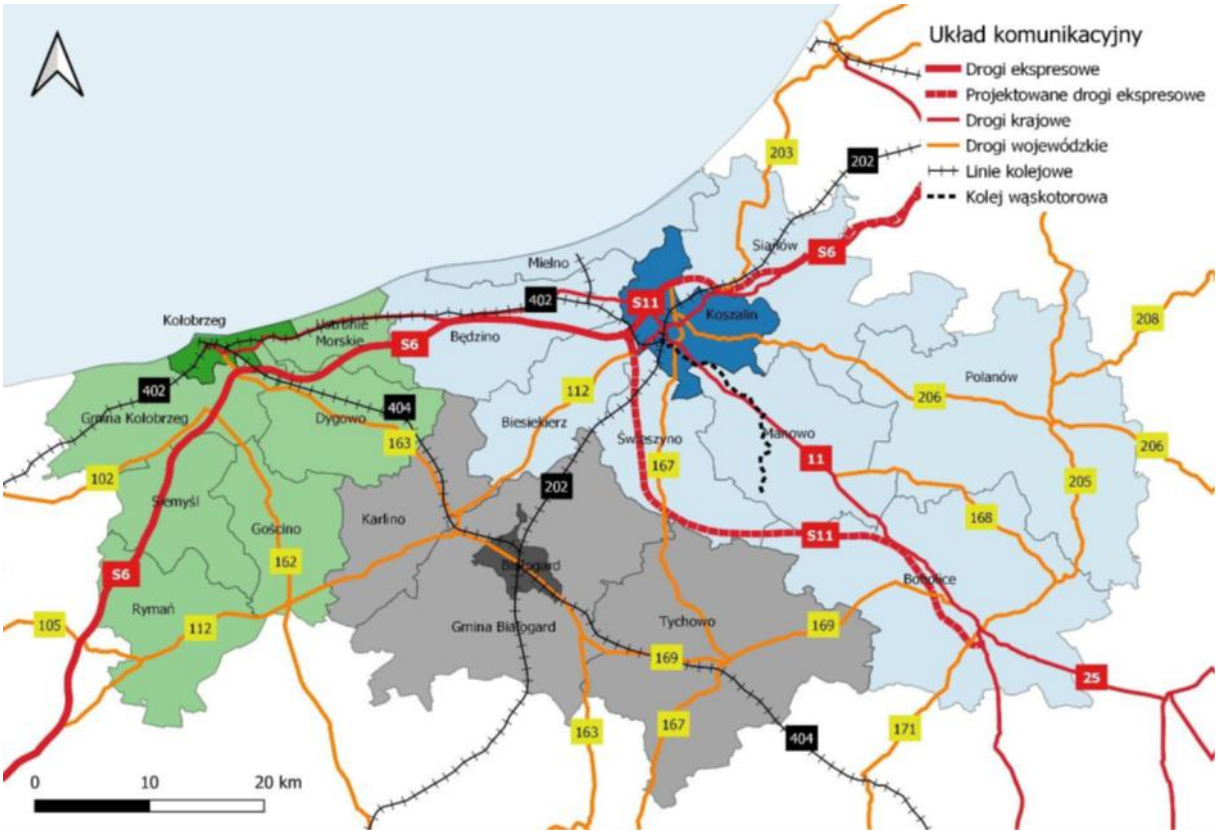
- 281 Z Wrzosowo – Ubysławice;
- 1151 Z Wyganowo – Poczernino;
- 1151 Z Mierzyn -Daszewo;
- 1153 Z Mierzyn – Mierzynek;
- 0275 Z Dygowo – Pobłocie;

- 1155 Z Karścino – droga nr 1151;
- 0250 Z Gościno – Karlino;
- 0288 Z Gościno – Karwin;
- 1157 Z Krukowo – Malonowo;
- 1158 Z Karwin – Podwilcze;
- 1056 Z Karlino – Sławoborze;
- 1159 Z Garnki – Łęczno.

DROGI GMINNE

Zgodnie z Wykazem Dróg Gminnych Województwa Zachodniopomorskiego na obszarze gminy Karlino występują 136 drogi gminne[7].

RYSUNEK 15. REGIONALNY UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030.

Stopień wyposażenia gminy w sieć drogową uznać należy za dobry. Zdecydowana większość miejscowości posiada wystarczające powiązania drogami o zróżnicowanych kategoriach - wojewódzkich i powiatowych.

Powiązania zewnętrzne z ośrodkami wyższego rzędu zabezpieczają odpowiednio:

[7] https://bip.karlino.pl/fileadmin/bip_files/umkarlino/p-bia%C5%82ogardzki_Miasto_i_Gmina_Karlino.pdf

- **Z ośrodkiem o znaczeniu krajowym (Szczecin**) - droga wojewódzka nr 112 (stary przebieg drogi krajowej Nr 6);
- **Z ośrodkiem o znaczeniu regionalnym (Koszalin)** - droga wojewódzka nr 112 (stary przebieg drogi krajowej Nr 6);
- **Z ośrodkiem powiatowym (Białogard)** - droga wojewódzka Nr 163;
- **Z ośrodkami miejskimi i sąsiednimi ośrodkami rozwoju lokalnego** - droga wojewódzka Nr 163 (z Kołobrzegiem), droga powiatowa Nr 0250Z (z Gościnem).

Drogi te umożliwiają sprawny transport towarów i osób, co jest kluczowe dla rozwoju lokalnej gospodarki. W planach rozwoju infrastruktury drogowej uwzględnia się modernizację istniejących tras oraz budowę nowych odcinków, co ma na celu poprawę przepustowości i bezpieczeństwa ruchu.

LOTNISKA

Ważnym dla rozwoju gminy węzłem komunikacyjnym jest Port Lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ „Solidarność". Port lotniczy położony jest w pobliżu wsi Glewice, 88 km na południowy wschód od Gminy Karlino, w pobliżu drogi ekspresowej S6.

TABELA 4. STATYSTYKA RUCHU LOTNICZEGO W PORCIE LOTNICZYM SZCZECIN-GOLENIÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
PASAŻEROWIE [OSOBY]	598 971	576 072	184 802	181 886	419 905	477 494	479 149	467 758
OPERACJE LOTNISKOWE	9 133	8 897	5 706	6 435	9 370	9 208	9 126	9 990
CARGO[8]	37,33	10,95	4,57	8,37	70,28	90,9	80,52	35,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.airport.com.pl/.

W latach 2020 i 2021 liczba pasażerów wyraźnie zmniejszyła się. Od roku 2022 zaobserwować można wzrastające zainteresowanie podróżnych lotami z Goleniowa. W roku 2025 Port Lotniczy Szczecin-Goleniów obsłużyło 467 758 **pasażerów** [zob. tab. 1].

Gmina Karlino leży także w strefie oddziaływania berlińskiego węzła lotniskowego, obsługującego zróżnicowane połącznia osobowe, jak i towarowe. W mniejszym stopniu na rozwój gminy wpływają nieodległe porty lotnicze Poznaniu czy Gdańsku.

[8] Masa CARGO w tonach

SIEĆ KOLEJOWA

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa normalnotorowa relacji Kołobrzeg – Piła (przez Białogard, Szczecinek). Linia kolejowa należy do układu regionalnego. Za otwarty uznaje się problem włączenia jej do układu linii o znaczeniu państwowym (jedno z głównych ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w zakresie transportu kolejowego). Linia ma istotne znaczenie w sieci połączeń kolejowych jako jedyna łącząca środkowe wybrzeże z centralną Polską. Ponadto istotna jest dla lokalnej obsługi komunikacyjnej gminy w relacji Karlino – Białogard, Karlino – Kołobrzeg. Stacja kolejowa (osobowa i towarowa) zlokalizowana jest w Karlinie obejmująca budynek dworca, peron, rampy załadowcze i magazyny. W miejscowości Daszewo znajduje się przystanek kolejowy.

DROGI WODNE

Gmina Karlino dysponuje znaczącymi zasobami wodnymi, które stanowią ważny element infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej regionu. Drogi wodne w gminie Karlino stanowią kompleksowy system umożliwiający zarówno turystykę kajakową, wędkarstwo, jak i ogólną rekreację wodną, wspieraną bogatą infrastrukturą turystyczną i dobrze zorganizowaną ofertą usług. Usytuowanie miasta w widłach dwóch dużych rzek Przymorza - rzeki Parsęta i rzeki Radew - stworzyło idealne warunki dla rozwoju turystyki wodnej i rekreacji na wodzie.

Rzeka Parsęta jest największą rzeką Przymorza, o długości wahającej się od 137 do 157 kilometrów. Reprezentuje typ meandrującej rzeki nizinnej średniej wielkości, mimo że w przełomie osówkowskim przybiera charakter rzeki górskiej. Parsęta dysponuje najdłuższym na Pomorzu wolnym nurtem rzeki bez przeszkód hydrotechnicznych, liczącym około 65 kilometrów. Rzeka wykazuje wskaźnik krętości wynoszący 1,55 oraz łączny spadek 1,05‰, chociaż w górze dorzecza spadki mogą dochodzić nawet do 3‰. W korycie Parsęty panuje dno twarde, w wielu miejscach kamieniste, a prędkość przepływu wody na poszczególnych odcinkach waha się od 0,2 do 0,9 m/s.

Rzeka Radew to największy dopływ Parsęty o długości 85 kilometrów, z czego szlak kajakowy stanowi 77 km. Rzeka jest bardzo malownicza i urozmaicona, przepływająca praktycznie na całej długości przez tereny zalesione, co stanowi jej główny walor turystyczny. Powierzchnia zlewni Radwi wynosi około 1058 km², a rzeka posiada bogato rozwiniętą sieć dopływów. Ujście rzeki Radew znajduje się w samym Karlinie, gdzie wpada do Parsęty.

Karlino cieszy się opinią jednego z najlepszych miejsc do wędkowania na Pomorzu. Rzeka Parsęta stwarza dobre warunki dla połowów troci i łososia, przyciągając rokrocznie wędkarzy z całej Polski.

SZLAKI WODNE, PIESZE I ROWEROWE

Bogate dziedzictwo przyrodniczo-historyczne całego regionu spowodowało, że Gmina Karlino jest atrakcyjna pod względem turystycznym. Jednym z wyrazów tego są liczne szlaki turystyczne, które wiodą przez jej obszar. Ścieżki rowerowe i szlaki piesze na terenie gminy funkcjonują głównie na przebiegu turystycznych szlaków o znaczeniu regionalnym lub krajowym.

◘ SZLAKI ROWEROWE

- **Stary Szlak Kolejowy –** o przebiegu: Brzeźno - Karlino - Lubiechowo - Pobłocie Wielkie – Gościno- Charzyno – Kołobrzeg (R10). Dodatkowo: Gościno- Skrzydłowo (Jezioro Popiel); Gościno- Jezioro Kamienica koło Dargocic. To najbardziej innowacyjny projekt infrastruktury rowerowej regionu. Trasa o łącznej długości 196 km przechodzi z Morza Bałtyku do Pojezierza Wałeckiego, wykorzystując starotorze dawnych linii kolejowych, co zapewnia wygodę pokonywania nawet największych wzniesień.

- **Szlak rowerowy „Szlakiem pałaców i parków”** - o przebiegu: Białogard – Zwnisław – Trzebiele – Redlino – Lubiechowo – Kozia Góra – Karścino – Krukowo – Domacyno – Stanomino – Łęczno – Białogard.

- **Szlak rowerowy „Wzdłuż Parsęty”** o przebiegu: Kołobrzeg – Budzistowo – Obroty – Bogucino – Czernin – Bardy – Włościbórz – Kłoptowo – Wrzosowo – Mierzyn – Karlino – Białogard – Żyletkowo – Dobrowo – Podborsko – Osówko – Wicewo – Sadkowo – Motarzyn – Krosino – Sucha – Wielawino – Storkowo – Radomyśl – Parsęcko (źródła Parsęty).

- **Szlak rowerowy Kołobrzeg – Karlino – Bobolice** - o przebiegu: Kołobrzeg – Zieleniewo – Rościęcino – Charzyno – Ołużna – Ząbrowo – Świelubie – Pobłocie Wielkie – Karścino – Karlino – Białogard – Żyletkowo – Dobrowo – Modrolas – Tychowo – Czarnkowo – Nosibądy – Dzięciołowo – Ujazd – Dobrociechy – Głodowa – Bobolice.

RYSUNEK 16. ATRAKCJE TURYSTYCZNE W GMINIE KARLINO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Gminy Karlino.

SZLAKI PIESZE

- **Szlak Solny** to najważniejszy szlak pieszy na terenie gminy, prowadzący od Kołobrzegu do Czaplinka. Trasa przechodzi przez tereny gmin: Kołobrzeg, Karlino, Białogard, Tychowo, Połczyn-Zdrój, Ostrowice i Czaplinek. Szlak oznakowany kolorem czerwonym uważa się za dość łatwy, chociaż zawiera kilka trudniejszych odcinków i wymaga zaplanowania noclegów. Dostępny jest zarówno dla pieszych, jak i dla rowerzystów.

- **Droga Świętego Jakuba** stanowi sieć szlaków pielgrzymkowych prowadzących do Santiago de Compostela w Hiszpanii, pierwsze europejskie szlaki kulturalne oficjalnie uznane przez Radę Europy w 1987 roku. Na terenie Pomorza Zachodniego szlak oznakowany żółtymi muszlami i tabliczkami. Pielgrzymi mogą pozyskać credencial (pielgrzymi paszport) w Bractwach Świętego Jakuba, parafiach i punktach informacji turystycznej, aby zbierać

stemple potwierdzające przebytą trasę. Szlak ma charakter pieszo-rowerowy, prowadzi głównie drogami gminnymi i leśnymi.

- **Okolice Karlina** obejmują 29 tras pieszych o różnych poziomach trudności, od tras łatwych (4–5 km) do tras umiarkowanych (8–11 km).

SZLAKI KAJAKOWE

Gmina Karlino stanowi węzłowy punkt dla rozwoju turystyki kajakowej w całym regionie pomorza. Rzeka Radew, największy dopływ Parsęty ma długość 83 km, z czego 80 km stanowi szlak kajakowy. Rzeka wyróżnia się bogatą siecią dopływów i malowniczymi krajobrazami terenów zalesiony. Spławy obejmują trasy 1-dniowe (Białogórzyno–Nosowo–Karlino, 24 km), a dla bardziej zaawansowanych kajakarzy dostępne są trudniejsze odcinki od Żydowa. Rzeka Parsęta, druga główna droga wodna, reprezentuje meandrujący typ rzeki nizinnej o charakterze częściowo górskim. Na terenie Parsęty znajduje się najdłuższy na Pomorzu wolny nurt rzeki bez przeszkód hydrotechnicznych, liczący około 65 km.

- **Szlak kajakowy Parsętą** – o przebiegu: Krosino – Osówko – Byszyno – Białogard – Karlino – Kołobrzeg. jedna z najdłuższych i najbardziej zróżnicowanych tras na Pomorzu Zachodnim, o łącznej długości ok. 140 km.

- **Szlak kajakowy rzeką Radwią** – o przebiegu: Mostowo – Jezioro Rosnowskie – Rosnowo – Jezioro Hajka – Niedalino – Białogórzyno – Nosowo – Karlino. uważany za jeden z najpiękniejszych na Pomorzu Zachodnim, oferujący dzikie i malownicze odcinki, otrzymał oficjalną nazwę "Szlak Kajakowy im. Ks. Kardynała Karola Wojtyły" (w hołdzie historycznej podróży Arcybiskupa w 1965 roku). Operacyjna infrastruktura turystyki kajakowej skupia się na Przystani Kajakowej "Wodnik" z infrastrukturą obejmującą miejsca postojowe, pola namiotowe, pomosty cumownicze, hangary na kajaki, plaże i urządzenia rekreacyjne.

- **Szlak rzeką Pokrzywnicą** – o przebiegu: Sławoborze – Domacyno figura – Garnki – Karlino. Uznawany za jeden z najtrudniejszych i najbardziej dzikich w regionie.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, zarządzanie infrastrukturą komunikacyjną będzie zorientowane na:

- **Zapewnienie równomiernej dostępności przestrzennej i transportowej.** Lokalizacja nowych obiektów oraz rozwój istniejących będą ściśle powiązane z głównymi korytarzami transportowymi gminy, zapewniając łatwy dostęp za pomocą transportu zbiorowego oraz indywidualnego.

- **Tworzenie bezpiecznych sieci ciągów pieszych i rowerowych do obiektów użyteczności publicznej.** Priorytetowe traktowanie budowy i modernizacji chodników, ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych prowadzących bezpośrednio do szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia i instytucji kultury. Kluczowym elementem będzie eliminacja barier przestrzennych i punktów kolizyjnych na trasach codziennych migracji mieszkańców (np. bezpieczne przejścia dla pieszych, azyle, uspokojenie ruchu w rejonach placówek oświatowych).
- **Tworzenie przy obiektach społecznych lokalnych węzłów przesiadkowych/integracyjnych**. Budowa węzłów (np. typu Park & Ride lub Bike & Ride), łączących transport samochodowy, rowerowy i pieszy z ofertą społeczną, edukacyjną, kulturalną i turystyczną gminy.

PODSUMOWANIE

Układ transportowy Gminy Karlino jest jednym z podstawowych czynników kształtujących jej pozycję w regionie. Gmina korzysta z powiązań drogowych o znaczeniu ponadlokalnym, w tym z osi drogi wojewódzkiej nr 163 oraz drogi wojewódzkiej nr 112, a także z dostępności do drogi ekspresowej S6. Układ ten zapewnia połączenia w kierunku Białogardu, Koszalina, Kołobrzegu, Szczecina i pasa nadmorskiego, ale jednocześnie generuje potrzebę właściwego zarządzania ruchem, bezpieczeństwem, hałasem oraz dostępnością terenów inwestycyjnych.

Istotnym elementem struktury transportowej jest linia kolejowa nr 404 relacji Szczecinek - Kołobrzeg przez Białogard. Stacja kolejowa w Karlinie powinna być traktowana jako ważny element modelu mobilności, zwłaszcza w kontekście codziennych dojazdów do pracy i szkół, rozwoju centrum przesiadkowego oraz ograniczania zależności od samochodu. W modelu należy wzmacniać powiązanie stacji z centrum miasta, terenami mieszkaniowymi, usługami publicznymi, trasami rowerowymi i miejscami postojowymi typu „park and ride” oraz „bike and ride”.

Rozwój infrastruktury rowerowej powinien łączyć funkcję rekreacyjną i codzienną. Trasy rowerowe nie mogą być traktowane wyłącznie jako element turystyki weekendowej. Powinny łączyć miejscowości wiejskie z Karlinem, szkołami, stacją kolejową, terenami sportowymi, strefą gospodarczą i obszarami rekreacji nadrzecznej. Szczególne znaczenie mają połączenia bezpieczne, odseparowane od intensywnego ruchu samochodowego, wykorzystujące dawne nasypy kolejowe, drogi lokalne, ciągi nadrzeczne i tereny publiczne.

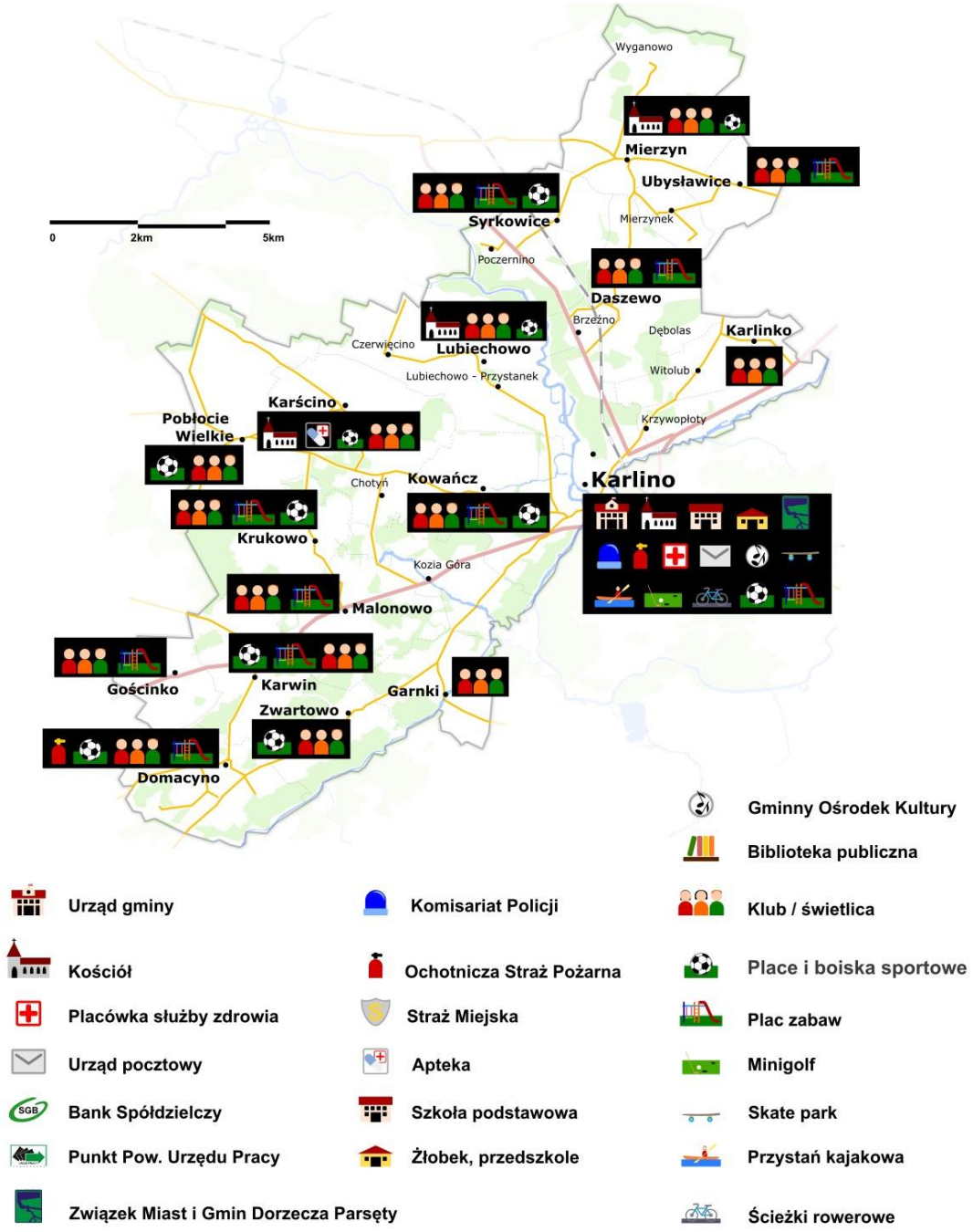
W mieście Karlino należy rozwijać układ pieszy jako podstawowy system codziennej dostępności. Dotyczy to chodników, przejść dla pieszych, doświetlenia skrzyżowań, uspokojenia ruchu, likwidacji barier architektonicznych, dojść do szkół, przedszkoli, urzędu, KOK, obiektów sportowych, przystanków i terenów nadrzecznych. W miejscowościach wiejskich priorytetem powinno być bezpieczeństwo przy drogach, dojścia do przystanków, świetlic, boisk i szkół oraz lokalne ciągi pieszo-rowerowe poprawiające integrację miejscowości.

Model transportowy powinien zmierzać do ograniczenia uciążliwości ruchu tranzytowego w centrum miasta oraz do poprawy obsługi terenów gospodarczych bez pogarszania warunków życia mieszkańców. Kluczowe znaczenie mają modernizacje dróg i mostów, poprawa parametrów technicznych odcinków lokalnych, czytelny system wjazdów do stref aktywności gospodarczej, bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu oraz integracja z transportem kolejowym i regionalnym.

5.1.5. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Infrastruktura społeczna obejmuje materialną bazę (budynki, obiekty, urządzenia) oraz instytucje niezbędne do zaspokajania kluczowych potrzeb socjalnych, opiekuńczych, edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy obiekty te stanowią główne punkty krystalizacji życia społecznego i determinują atrakcyjność osadniczą poszczególnych miejscowości.

RYSUNEK 17. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ W GMINIE KARLINO

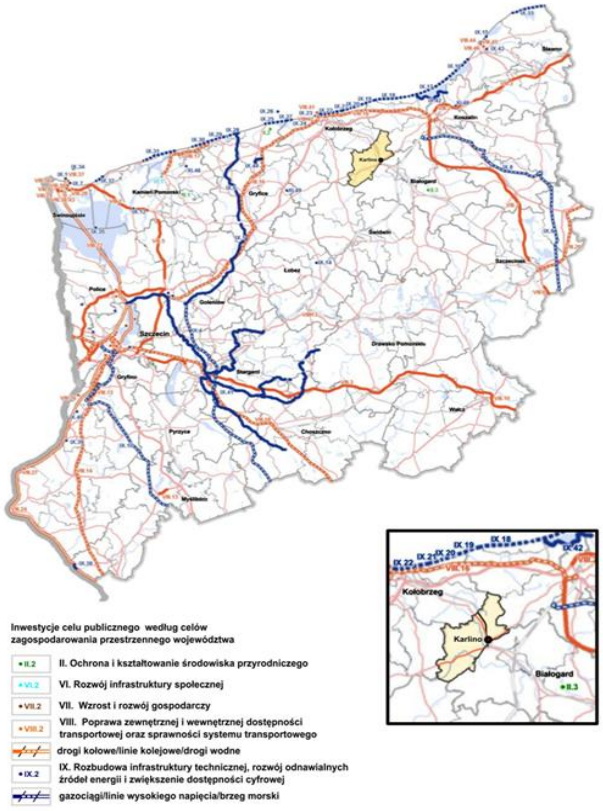
Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Gminy Karlino.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, zarządzanie infrastrukturą społeczną będzie zorientowane na:

- Zapewnienie równomiernej dostępności przestrzennej – dążenie do realizacji koncepcji usług bliskich mieszkańcowi (szczególnie w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, edukacji wczesnoszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3).
- Dostosowanie oferty do zmian demograficznych – elastyczne przekształcanie profili funkcjonalnych obiektów (np. adaptacja części placówek oświatowych lub kulturalnych na potrzeby wsparcia seniorów i integracji międzypokoleniowej).
- Podnoszenie standardu i energooszczędności zasobów – modernizację istniejącej bazy materialnej w celu obniżenia kosztów eksploatacji i barier architektonicznych.

Więzi społeczne i kultura stanowią kluczowe elementy **kapitału społecznego**, który jest niezbędny do osiągania zrównoważonego rozwoju. Zaufanie i silne relacje między mieszkańcami a samorządem umożliwiają **efektywny proces zarzadzania rozwojem lokalnym.** Mieszkańcy chętniej angażują się w ten proces, co zwiększa skuteczność wdrażanych działań. Kultura, rozumiana jako dziedzictwo, sztuka, tradycje, wzmacnia lokalną tożsamość. Buduje markę Gminy Karlino. Dostęp do kultury przekłada się na lepszą jakość życia, większą świadomość obywatelską.

RYSUNEK 18. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW RZĄDOWYCH

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RBGPWZ

Prace warsztatowe wykazały, że istotnym kierunkiem działań zmierzających do kształtowania nowego modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy powinno być tworzenie przyjaznej mieszkańcom i nowoczesnej infrastruktury społecznej. Proces ten powinien uwzględniać zachowanie unikalnego krajobrazu kulturowego gminy, a także rozwój infrastruktury sportowej i turystycznej.

Infrastruktura społeczna w Gminie Karlino obejmuje szeroki zakres sektorów kluczowych dla jakości życia mieszkańców, m.in.:

- **Edukacja:** żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe/ponadpodstawowe [9] i placówki kultury.
- **Opieka zdrowotna:** ośrodki zdrowia, szpital (na poziomie powiatu, ale dostępność do niego ma znaczenie dla gminy).
- **Pomoc społeczna:** Centrum Usług Społecznych (CUS).
- **Kultura i rekreacja:** biblioteka, dom kultury, kino, amfiteatr, świetlice wiejskie, obiekty sportowe (boiska, stadiony, hale sportowe, etc), tereny zielone i rekreacyjne.
- **Bezpieczeństwo publiczne:** policja, straż miejska, ochotnicza straż pożarna.
- **Mieszkalnictwo:** zasób komunalny i spółdzielczy.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, kształtowanie i zarządzanie infrastrukturą społeczną Gminy Karlino będzie zorientowane na:

- **Podejmowanie działań służących utrzymaniu dostosowanej do potrzeb społecznych sieci placówek edukacyjnych i opiekuńczych w gminie**. Rozwijanie potencjału infrastrukturalnego i organizacyjnego placówek. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji i opieki.
- **Realizacja zadań służących zwiększaniu dostępności mieszkań poprzez prowadzenia aktywnej lokalnej polityki mieszkaniowej, dobrego planowania przestrzennego oraz wykorzystywania krajowych instrumentów wsparcia.**
- **Wspieranie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej w gminie.** Wspieranie lokalnych programów profilaktycznych. Uwzględnianie problematyki zdrowia i opieki zdrowotnej w innych politykach gminy (transport, środowisko, planowanie przestrzenne, sport i rekreacja) – tworzenie przestrzeni sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu trybowi życia.
- **Podejmowanie działań zmierzających do wzmocnienia systemu pomocy społecznej, rozbudowy usług opiekuńczych i aktywizujących oraz lepszej koordynacji lokalnych usług społecznych.** Wzmacnianie i rozwój Centrum Usług Społecznych w Karlinie jako „operatora” szerokiego pakietu usług

[9] Funkcjonowanie szkół ponadpodstawowych jest kompetencją władz powiatowych.

społecznych (opiekuńczych, edukacyjnych, aktywizujących). Wspieranie rodzin w kryzysie (asystenci rodziny, poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia) oraz działania profilaktyczne np.: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom.

- **Koncentrację specjalistycznych i ponadlokalnych usług społecznych w Karlinie.** Utrzymanie i rozbudowę kluczowych placówek edukacyjnych, kulturalnych, administracyjnych oraz opiekuńczych o zasięgu ogólnogminnym w przestrzeni miejskiej Karlina. Inwestycje w obiekty o najwyższym stopniu hierarchii usługowej będą ściśle zintegrowane z infrastrukturą transportową, co zagwarantuje mieszkańcom wszystkich sołectw łatwy i bezpośredni dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, edukacji oraz instytucji kultury.
- **Decentralizację podstawowych usług i wzmacnianie bazy społecznej w subcentrach wiejskich** – sukcesywne doposażanie i podnoszenie standardu infrastruktury społecznej w na obszarach wiejskich. Działania te będą ukierunkowane na tworzenie i modernizację wielofunkcyjnych placówek (m.in. świetlic wiejskich, obiektów sportowo-rekreacyjnych), które pełnią rolę lokalnych centrów integracji i obsługi mieszkańców sołectw, zmniejszając tym samym potrzebę codziennych migracji do miasta.
- **Adaptację obiektów infrastruktury społecznej do trendów demograficznych i deinstytucjonalizacji opieki.** Elastyczne dostosowywanie profili funkcjonalnych istniejących budynków użyteczności publicznej do zmieniającej się struktury wieku mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem procesu starzenia się społeczeństwa.
- **Zapewnienie bezbarierowej dostępności przestrzennej oraz integrację z sieciami transportu pieszego i rowerowego.** Projektowanie, modernizację i lokalizowanie obiektów infrastruktury społecznej w sposób gwarantujący pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami (w tym dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodziców z wózkami dziecięcymi). Otoczenie placówek publicznych będzie priorytetowo powiązywane z głównymi ciągami pieszymi i rowerowymi (szczególnie w obrębie tras bezpiecznego dostępu do szkół) oraz wyposażane w infrastrukturę towarzyszącą (miejsca odpoczynku, stojaki rowerowe, bezpieczne strefy drop-off/kiss&ride).
- **Podnoszenie efektywności energetycznej i standardu technicznego obiektów.** Prowadzenie kompleksowej modernizacji i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej w celu radykalnego obniżenia kosztów ich bieżącej eksploatacji oraz redukcji śladu węglowego. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych (w tym odnawialnych źródeł energii) w obiektach komunalnych będzie stanowiło element budowania odporności energetycznej gminy i racjonalnego zarządzania mieniem publicznym.
- **Podejmowanie działań służących poprawie bezpieczeństwa publicznego w gminie, obejmujących zarówno codzienny porządek i ochronę mieszkańców, jak i przygotowanie na sytuacje nadzwyczajne.** Rozwijanie programów edukacyjnych: zajęcia w szkołach i dla dorosłych dot. bezpieczeństwa, reagowania na zagrożenia, przeciwdziałania przestępczości

i uzależnieniom, a także dezinformacji w sytuacjach kryzysowych. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych służących bezpieczeństwu i wparcie instytucji dbających o bezpieczeństwo mieszkańców.

- **Rozwój kultury w gminie, wzmacniane instytucji kultury, rozwijanie oferty dla różnych grup mieszkańców, ochronie dziedzictwa oraz wspieraniu oddolnych inicjatyw i aktywności społecznej.** Niezbędne jest podejmowanie działań służących modernizacji i lepszemu wykorzystaniu infrastruktury już istniejącej infrastruktury.
- **Wspieranie partnerstw między instytucjami gminnymi i podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego.**
- **Podejmowanie działań służących poprawie bezpieczeństwa publicznego w gminie, obejmujących zarówno codzienny porządek i ochronę mieszkańców, jak i przygotowanie na sytuacje nadzwyczajne.** Rozwijanie programów edukacyjnych: zajęcia w szkołach i dla dorosłych dot. bezpieczeństwa, reagowania na zagrożenia, przeciwdziałania przestępczości i uzależnieniom, a także dezinformacji w sytuacjach kryzysowych. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych służących bezpieczeństwu i wparcie instytucji dbających o bezpieczeństwo mieszkańców.

5.1.6. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Karlino **infrastruktura techniczna** pełni podwójną rolę. Z jednej strony warunkuje jakość życia mieszkańców, z drugiej – stanowi fundament rozwoju **aktywności gospodarczej** (w tym Podstrefy „Karlinko" Słupskiej SSE). Specyfiką gminy jest bardzo silna pozycja sektora odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz konieczność zapewnienia wydajnych sieci dla wielkoobszarowego rolnictwa i przemysłu.

◻ Elektroenergetyka i odnawialne źródła energii (OZE)

Na terenie gminy Karlino dostęp do sieci elektroenergetycznej zapewnia operator systemu dystrybucyjnego Energa-Operator S.A., a gmina równolegle rozwija lokalne rozwiązania OZE i klaster energii, co zwiększa możliwości przyłączeń dla inwestorów i mieszkańców. Gmina Karlino jest jednym z kluczowych punktów na energetycznej mapie regionu, charakteryzującym się wysokim stopniem rozwoju infrastruktury OZE. W tym kontekście podkreślić należy aktywność Klastra Energii "Zielone Karlino". To lokalna inicjatywa utworzona w celu zwiększenia samowystarczalności energetycznej gminy Karlino, łącząca wytwórców, odbiorców i dystrybutorów energii na tym obszarze, stawiająca na lokalne, zielone źródła energii i efektywność, by obniżyć koszty i zwiększyć bezpieczeństwo.

Na terenie gminy działa farma wiatrowa „Mierzyn" – 15 turbin po 3,9 MW, łączna moc 58,5 MW i produkcja ok. 160 GWh rocznie, co odpowiada ok. 70 tys. gospodarstw domowych. W ramach większego projektu „Stare Karścino" na obszarze gminy

funkcjonuje także farma Karlino (16 turbin, 53 MW), przyczyniając się do produkcji ok. 600 GWh rocznie w całym kompleksie Dargikowo–Karlino.

Gospodarka wodna i ściekowa

System zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków decyduje o barierach lub możliwościach rozwojowych poszczególnych stref funkcjonalnych. Obecnie w Gminie Karlino ponad 98,9 % budynków mieszkalnych podłączonych jest do wodociągów, a 96,2% do kanalizacji. Odsetek ten jest wyższy niż średnia dla powiatu i województwa, ale niższy niż średnia dla kraju. Zaopatrzenie w wodę, opiera się na systemie ujęć wód podziemnych oraz sieci wodociągowej. Kluczowym elementem jest utrzymanie rezerw wydajności ujęć na potrzeby przemysłu w Karlinie. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków to kolejny element infrastruktury technicznej kto remu Gmina Karlino poświęca wiele uwagi. Centralnym punktem systemu jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Karlinie, obsługująca miasto oraz skanalizowane sołectwa. W strukturze przestrzennej wyzwaniem pozostaje sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej do bardziej oddalonych subcentrów wiejskich oraz promowanie przydomowych, ekologicznych oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie (gdzie budowa sieci zbiorczej jest ekonomicznie nieuzasadniona).

Sieć gazowa

Dostęp do stabilnych i niskoemisyjnych źródeł ciepła jest kluczowym elementem walki z niską emisją w gminie. Obecnie 32,2% ludności gminy ma dostęp do sieci gazowej. Jest to wyraźnie niższy odsetek niż średnia dla powiatu i średnia ogólnopolska. Przez teren gminy przebiegają gazociągi podwyższonego ciśnienia. Podstrefa inwestycyjna „Karlinko” (oddalona o ok. 3 km od centrum) posiada bezpośrednie zabezpieczenie w sieć gazową, co stanowi jej istotny atut konkurencyjny.

Gospodarka odpadami

Zorganizowana w sposób selektywny, powiązany z regionalnymi instalacjami przetwarzania odpadów komunalnych. Ważnym elementem infrastruktury lokalnej jest Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), zabezpieczający właściwe zagospodarowanie frakcji problematycznych.

Telekomunikacja

Rozwój szerokopasmowego Internetu (w tym sieci światłowodowych) jest traktowany na równi z infrastrukturą twardą (drogami, wodociągami) jako kluczowy czynnik rozwoju lokalnego. Zapewnienie pełnego dostępu do szybkiej sieci przeciwdziała wykluczeniu cyfrowemu, a w strefie przemysłowej jest warunkiem koniecznym do lokowania tam zaawansowanych usług i produkcji.

W ramach planowanych procesów rozwojowych, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej Gminy Karlino będzie zorientowana na:

- **Zapewnienie pełnej gotowości infrastrukturalnej stref inwestycyjnych** – wyprzedzające uzbrajanie terenów inwestycyjnych w sieci wodno-kanalizacyjne, gazowe oraz zwiększone moce elektroenergetyczne, w celu utrzymania wysokiej atrakcyjności gminy dla inwestorów zewnętrznych.
- **Cyfryzację i rozwój infrastruktury liniowej na obszarach wiejskich** – priorytetowe zamykanie pętli systemów wodociągowych oraz rozbudowę sieci światłowodowych, podnoszące standard życia i prowadzenia działalności gospodarczej.
- **Budowę odporności energetycznej i klimatycznej** – wspieranie rozbudowy instalacji OZE wraz z siecią dystrybucyjną w celu umożliwienia bilansowania energii z OZE (wiatru i słońca) na poziomie lokalnym.

PODSUMOWANIE

Infrastruktura techniczna powinna wspierać zwarty i racjonalny rozwój osadniczy. Rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej, drogowej i cyfrowej powinna w pierwszej kolejności obsługiwać obszary istniejącej oraz planowanej koncentracji zabudowy, a nie uzasadniać rozpraszanie zabudowy na terenach oddalonych od usług publicznych. W obszarach o rozproszonej zabudowie wiejskiej należy stosować rozwiązania techniczne adekwatne do skali, z zachowaniem standardów ochrony środowiska i kontroli gospodarki ściekowej.

Gospodarczym biegunem rozwoju pozostaje układ Karlino - Karlinko, obejmujący tereny aktywności gospodarczej, produkcji, usług, logistyki, infrastruktury technicznej i energetycznej. Rozwój tego obszaru powinien być powiązany z dostępnością transportową, stabilnością dostaw energii, dostępem do kadr, szkolnictwem ponadpodstawowym, terenami inwestycyjnymi oraz ograniczaniem konfliktów z zabudową mieszkaniową i środowiskiem. Strefa gospodarcza nie powinna rozwijać się jako wyizolowana enklawa, lecz jako element lokalnego rynku pracy, systemu edukacji zawodowej i dochodów własnych gminy.

Odnawialne źródła energii są trwałym elementem profilu przestrzenno-gospodarczego gminy. Szczególne znaczenie ma energetyka wiatrowa oraz rozwój fotowoltaiki na terenach, które nie kolidują z funkcjami mieszkaniowymi, przyrodniczymi, krajobrazowymi i rolniczymi. Przykładem dużej inwestycji OZE jest Farma Wiatrowa Mierzyn o mocy 58,5 MW, zlokalizowana w gminie Karlino. Rozwój OZE powinien być jednak prowadzony planowo: z poszanowaniem korytarzy ekologicznych, odległości od zabudowy, krajobrazu kulturowego, najlepszych gruntów rolnych, ciągów widokowych i interesu mieszkańców.

W zakresie infrastruktury społecznej model zakłada koncentrację usług ogólnogminnych w Karlinie oraz wzmacnianie usług podstawowych w miejscowościach wiejskich. Miasto powinno utrzymać rolę centrum edukacji, kultury, sportu, administracji i wsparcia społecznego. Ważnymi elementami są szkoły, przedszkola, Karliński Ośrodek Kultury, biblioteka, Homanit Arena, obiekty sportowe, usługi opiekuńcze, wsparcie rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Część specjalistycznych usług zdrowotnych i publicznych będzie nadal realizowana w powiązaniu z Białogardem i innymi ośrodkami ponadlokalnymi.

Na obszarach wiejskich kluczową rolę pełnią świetlice, boiska, place zabaw, przystanki, szkoły, lokalne przestrzenie spotkań i infrastruktura bezpieczeństwa. Inwestycje w tych miejscowościach powinny wzmacniać wspólnoty lokalne i przeciwdziałać wykluczeniu komunikacyjnemu oraz cyfrowemu. W tym zakresie ważne są nie tylko duże zadania inwestycyjne, ale również małe, konsekwentnie realizowane działania: oświetlenie, chodniki, wiaty przystankowe, bezpieczne dojścia, zieleń, miejsca odpoczynku, dostęp do Internetu i modernizacja obiektów społecznych.

W modelu funkcjonalno-przestrzennym infrastruktura techniczna i społeczna powinna być ujmowana nie tylko jako zaplecze rozwoju osadniczego i gospodarczego, lecz także jako warunek odporności gminy. Do głównych elementów infrastruktury technicznej o znaczeniu modelowym należy zaliczyć sieci wodociągowe, kanalizacyjne, energetyczne, gazowe, telekomunikacyjne i cyfrowe, układ drogowy i mostowy, stację kolejową, system odwodnienia i retencji oraz infrastrukturę związaną z gospodarką odpadami i bezpieczeństwem. Ich rozwój powinien być powiązany z zasadą koncentracji zabudowy, tak aby nowe inwestycje nie wymuszały kosztownej rozbudowy sieci na obszary oddalone od istniejących struktur osadniczych.

W zakresie infrastruktury społecznej model powinien wskazywać Karlino jako główne miejsce koncentracji usług publicznych, przy jednoczesnym wzmacnianiu funkcji podstawowych w miejscowościach wiejskich. Szczególne znaczenie mają szkoły, przedszkola, obiekty kultury, sportu, pomocy społecznej, opieki, administracji, bezpieczeństwa, świetlice, place zabaw, lokalne miejsca spotkań oraz infrastruktura dostępna dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Rozmieszczenie tych obiektów powinno być analizowane łącznie z dostępnością pieszą, rowerową, transportem publicznym, możliwością ewakuacji oraz odpornością infrastruktury na zdarzenia kryzysowe.

5.2. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW W TYM OKREŚLENIA SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ.

5.2.1. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ W GMINIE MIEŚCIE KARLINO DO 2044 R.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową jest wynikiem obliczeń uwzgledniających prognozowaną liczbę mieszkańców, powierzchnię użytkową mieszkań oraz wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkań przypadających na 1 mieszkańca[10]. Zapotrzebowanie wyraża się w liczbie mieszkańców. Do obliczeń przyjęto obowiązujące wzory[11]:

$$\text{ZAP} = M_{20} - \frac{PUM_0}{P_{20}}$$

$$P_{20} = 3P_0 - 2 \circ P_{-10}$$

gdzie:

ZAP oznacza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową,

M_{20} oznacza prognozowaną liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększoną o 5%,

PUM_0 oznacza łączną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie zgodną z najnowszymi danymi,

P_{20} oznacza prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca,

P_0 oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z najnowszymi danymi (tj. 2024 r.[12]),

P_{-20} oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, wg stanu na 20 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane (tj. 2004 r.),

P_{-10} oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, wg stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane (tj. 2014 r.).

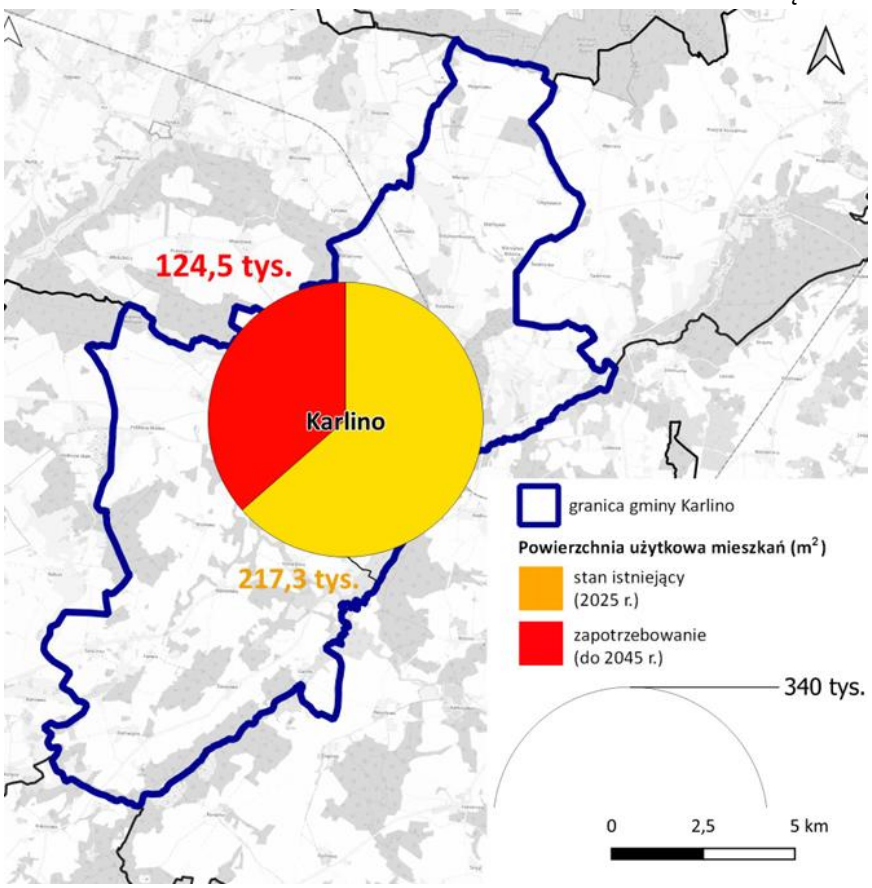
[10] najnowsze dane niezbędne do obliczeń zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, wzajemnie spójne, wg stanu na 25.03.2026 r. pochodzą z 2024 r. https://bdl.stat.gov.pl/bdl [dostęp 25.03.2026]

[11] §3 ust. 1-2. *Rozporządzenie Ministra Rozwoju I Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*, wyraża się w liczbie mieszkańców. W przypadku wzoru na prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań (P_{20}) przyjęto jeden z dwóch dostępnych w rozporządzeniu wariantów wzoru, wybierając ten, którego wynik jest wyższy.

[12] https://bdl.stat.gov.pl/bdl [dostęp 25.03.2026]

Do analizy przyjęto Prognozę ludności dla gmin 2023-2060 (aneks do Prognozy ludności na lata 2023–2060) opublikowana w lipcu 2024 r. Zgodnie z ww. prognozą w 2045 r. w gminie miejsko-wiejskiej Karlino może zamieszkiwać łącznie 7 099 osób. Prognozowana liczba mieszkańców powiększona o 5%, wynosi 7 454 osób. Prognoza GUS nie wyodrębnia osobno miasta i części wiejskiej gminy.

Rysunek 19.GMINA KARLINO – SZACOWANE ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ [W M^2]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Gminy Karlino.

Powierzchnia użytkowa mieszkań wg danych za 2025 r. wyniosła w gminie 217 260 m^2, w tym 138 408 m^2 w mieście i 78 852 m^2 na obszarze wiejskim gminy.
Powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na jednego mieszkańca wyniosła w 2005 r.: 18,9 m^2 w gminie, w tym 18,4 m^2 w mieście i 19,8 m^2 na obszarze wiejskim gminy; w 2015 r.: 20,7 m^2 w gminie, w tym 20,4 m^2 w mieście i 21,2 m^2 na obszarze wiejskim gminy zaś w 2025 r.: m^2 w gminie, w tym 25,7 m^2 w mieście i 26,6 m^2 na obszarze wiejskim gminy. Prognozowana wielkość tego wskaźnika na 2045 r., obliczona z ww. wzoru dla obszaru całej gminy miejsko-wiejskiej wyniosła 36,6 m^2 PUM/1 mieszkańca. Wartość ww. wskaźnika jest niższa niż wymagane minimum 40 m^2 PUM/1 mieszkańca. Zgodnie z wytycznymi z ww. rozporządzenia przyjęto wartość 40 m^2 PUM/1 mieszkańca.
Zapotrzebowanie na nowa zabudowę mieszkaniową, wyliczone zgodnie z ww. wzorem, w oparciu o ww. dane, wyniosło 2 395 osób. Zapotrzebowanie ww. zwiększone, zgodnie z zapisami ustawy o 30%, wyniosło 3 114 osób. Wartość zapotrzebowania wyrażona w PUM wyniosła 124,5 tys. m^2.

5.2.2. SZCZEGÓLNE POTRZEBY W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ W GMINIE KARLINO

Na podstawie obowiązujących przepisów dopuszcza się, aby gmina wyznaczyła inne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, niż to wynika ze wzoru wskazanego w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 z późn. zm. Gmina Karlino znajduje się w szczególnej sytuacji, w której lokalne uwarunkowania uzasadniają wyższe zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, niż wskazuje to wzór określony w rozporządzeniu POG, dlatego w strategii przewiduje się zwiększone zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, co wynika ze szczególnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i lokalnych potrzeb wpływających na ilość mieszkańców w Gminie Karlino w kontekście prognoz GUS.

CZYNNIKI ZWIĘKSZAJĄCE ZAPOTRZEBOWANIE NA PONAD NORMATYWNĄ ILOŚĆ MIESZKAŃCÓW:

- **Projektowana rozbudowa Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów im. NSZZ Solidarność**[13] –

Planowana jest dalsza rozbudowa infrastruktury przemysłowej jak i drogowej powiązanej bezpośrednio z lotniskiem.

- **Wyczerpanie zasobu obecnej przestrzeni wobec wzrastających potrzeb przedsiębiorców**

Rozwój inwestycji w Podstrefie „Karlinko” z pewnością wpłynie na zwiększone zapotrzebowanie ma lokale mieszkalne w Gminie Karlino w kolejnych latach.

- **Zwiększenie ilości decyzji wydanych na zabudowę mieszkaniową na terenie Gminy Karlino w ostatnich latach**

W ostatnich latach obserwowane jest zwiększone zainteresowanie gruntami z przeznaczeniem na zabudowę mieszkaniową. Rośnie liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

- **Duża liczba mieszkańców nie figurująca w oficjalnych statystykach**

[13] Trwa procedura uzyskania pozwolenia na budowę

Rozwój Podstrefy „Karlinko”, spowodował napływ do gminy wielu nowych mieszkańców, którzy nie dokonali formalności meldunkowych co powoduje, że nie figurują w oficjalnych statystykach. Część z nich stanowią cudzoziemcy. Spowoduje to dalszy wzrost popytu na lokale mieszkalne w gminie.

- **Plany inwestycyjne w gospodarce morskiej**

Planowana rozbudowa Zespołu Portów Szczecin- Świnoujście, Budowa Głębokowodnego Terminalu Kontenerowego w Świnoujściu, rozbudowa Portu w Policach, będą w istotny sposób wpływać na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Rozwój funkcji logistycznych w całym regionie to wyraz polityki bezpieczeństwa państwa, w obliczu rosnącego zagrożenia ze wschodu.

- **Wzrost mobilności mieszkańców Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego dzięki nowej infrastrukturze transportowej w regionie**

Szybki dojazd co centrum Kołobrzegu, Koszalina czy Białogardu dzięki nowoczesnym połączniem drogowym i kolejowym wpłynie na zwiększenie atrakcyjności gminy dla rozwoju nowego osadnictwa. Przyczyni się to do jej rozwoju gospodarczego i spowoduje wzrost popytu na lokale mieszkalne.

- **Plany inwestycyjne w gospodarce morskiej**

Planowana rozbudowa Zespołu Portów Szczecin- Świnoujście, Budowa Głębokowodnego Terminalu Kontenerowego w Świnoujściu, rozbudowa Portu w Policach, będą w istotny sposób wpływać na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Rozwój funkcji logistycznych w całym regionie to wyraz polityki bezpieczeństwa państwa, w obliczu rosnącego zagrożenia ze wschodu.

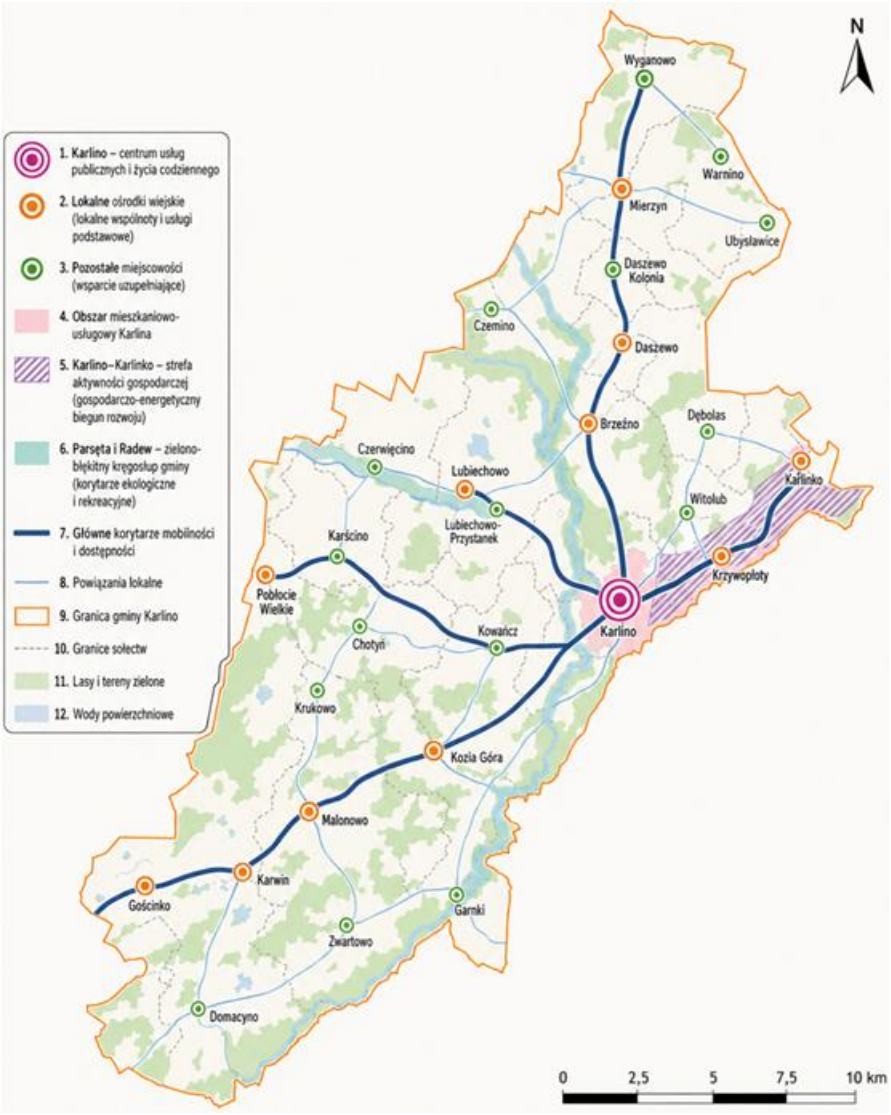
- **Zwiększająca się rola strategicznej lokalizacji Karlina**

Obszar Pomorza Zachodniego pełni istotną funkcję w systemie bezpieczeństwa Polski. Skutkować to będzie dalszym rozwojem

5.3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE KARLINO

Niniejsze ustalenia i rekomendacje stanowią strategiczne wytyczne dla kształtowania polityki przestrzennej gminy. Ich głównym celem jest nakierowanie lokalnego samorządu, a także wszystkich interesariuszy, na spójne i konsekwentne działanie podczas sporządzania aktów planistycznych, podejmowanych inwestycji i innych form działalności na obszarze gminy.

Rysunek 20. DOCELOWY MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINY KARLINO - SCHEMAT NA PODSTAWIE MAPY BAZOWEJ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Gminy Karlino.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Karlino można opisać jako model koncentracyjno-sieciowy z zielono-błękitnym rusztem i silnym komponentem gospodarczym. Nie zakłada on równomiernego rozmieszczania wszystkich funkcji w całej gminie. Przeciwnie: wskazuje, że różne części gminy

powinny pełnić różne role, zgodnie z ich położeniem, dostępnością, potencjałem infrastrukturalnym, walorami przyrodniczymi, uwarunkowaniami kulturowymi i realnymi potrzebami mieszkańców.

WARSTWA 1. KARLINO JAKO CENTRUM USŁUG PUBLICZNYCH I ŻYCIA CODZIENNEGO

Miasto Karlino pozostaje głównym ośrodkiem gminy. Należy wzmacniać tu administrację, kulturę, edukację, sport, usługi społeczne, mieszkalnictwo, transport publiczny, przestrzenie publiczne i funkcje integracyjne. Rozwój centrum powinien być powiązany z poprawą jakości zabudowy, rewitalizacją, zielenią miejską, dostępnością pieszą, rowerową i kolejową oraz z otwarciem miasta na rzeki. Karlino powinno być miejscem, w którym skupia się największa część inwestycji celu publicznego o znaczeniu ogólnogminnym.

WARSTWA 2. KARLINO - KARLINKO JAKO GOSPODARCZO-ENERGETYCZNY BIEGUN ROZWOJU

Obszar Karlino - Karlinko powinien pełnić funkcję głównego bieguna aktywności gospodarczej i energetycznej. Obejmuje on tereny inwestycyjne, produkcyjne, usługowe, techniczne i logistyczne, powiązane z układem drogowym, infrastrukturą energetyczną oraz lokalnym rynkiem pracy. Rozwój tej warstwy powinien zwiększać dochody gminy i tworzyć miejsca pracy, ale równocześnie wymagać zieleni izolacyjnej, buforów funkcjonalnych, dobrej obsługi transportowej, kontroli hałasu i ograniczania konfliktów z mieszkalnictwem.

WARSTWA 3. PARSĘTA I RADEW JAKO ZIELONO-BŁĘKITNY KRĘGOSŁUP GMINY

Doliny Parsęty i Radwi tworzą podstawowy system przyrodniczy gminy. W modelu powinny być czytelnie pokazane jako korytarze ekologiczne, obszary retencji, krajobrazu, rekreacji i turystyki kwalifikowanej. Ich rola wykracza poza ochronę przyrody: są również elementem odporności klimatycznej, tożsamości Karlina, promocji turystycznej i jakości życia mieszkańców. Wszelkie inwestycje w tych dolinach powinny być ograniczone do funkcji zgodnych z ich charakterem, takich jak mała infrastruktura rekreacyjna, edukacyjna, piesza, rowerowa i wodna.

WARSTWA 4. SIEĆ MIEJSCOWOŚCI WIEJSKICH JAKO SYSTEM LOKALNYCH WSPÓLNOT

Miejscowości wiejskie powinny rozwijać się jako sieć lokalnych wspólnot, a nie jako rozproszony zasób terenów pod zabudowę. Model zakłada utrzymanie funkcji rolniczych, mieszkaniowych, rekreacyjnych i przyrodniczych, przy jednoczesnym wzmacnianiu dostępu do usług podstawowych. Priorytetem są świetlice, miejsca

spotkań, boiska, bezpieczeństwo ruchu, transport do Karlina, przestrzenie integracji, retencja i zachowanie krajobrazu wiejskiego.

WARSTWA 5. MOBILNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ JAKO SPOIWO CAŁEGO UKŁADU

Transport drogowy, kolejowy, rowerowy i pieszy powinien spajać wszystkie elementy modelu. Kluczowe jest powiązanie miasta z terenami gospodarczymi, sołectwami, stacją kolejową, terenami sportowo-rekreacyjnymi, dolinami rzecznymi i trasami regionalnymi. Model powinien preferować rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo, ograniczające wykluczenie komunikacyjne i tworzące realną alternatywę dla części codziennych podróży samochodem.

Rekomendacje stanowią odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Gminą Karlino – [zobacz tabela poniżej].

TABELA 5. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU
Gmina Karlino wyróżnia się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi, dlatego priorytetem dla władz i mieszkańców jest ochrona lokalnego ekosystemu. Działania skupiają się na zapewnieniu ciągłości korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt, co pozwoli zachować stabilność procesów przyrodniczych. Aby skutecznie chronić krajobraz, gmina stawia na zrównoważony rozwój gospodarczy. Fundamentem tego podejścia jest rozbudowa i dbałość o błękitno-zieloną infrastrukturę oraz sprawne zarządzanie przestrzenią, które minimalizuje konflikty środowiskowe. Wnioski z prac warsztatowych nad nową Strategią jednoznacznie wskazują, że fundamentem przyszłego modelu rozwoju gminy musi być bezwzględne poszanowanie zasad ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem czystości powietrza oraz ochrony przyrody i krajobrazu. **W tym zakresie zalecamy i rekomendujemy:** ✓ Monitorowanie stanu środowiska naturalnego. ✓ Rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony środowiska. ✓ Uwzględnienie w kreowanym rozwoju gospodarczym konieczności ochrony naturalnych walorów przyrodniczych i środowiskowych gminy oraz zachowania bioróżnorodności naturalnych ekosystemów. ✓ Działania zmierzające do utrzymania i wzmocnienia powiązań ekologicznych – wskazania do ochrony, na podstawie waloryzacji przyrodniczej i krajobrazowej, obszarów najcenniejszych oraz niezbędnych do zachowania ciągłości regionalnej sieci korytarzy ekologicznych, mających szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych. ✓ Ochrony terenów otwartych i krajobrazu, które są ograniczonym dobrem wspólnym, przed ich zabudową lub niekorzystną zmianą sposobu użytkowania. Tereny rolne i leśne, tereny położone wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych powinny być chronione przed zabudową w dokumentach planistycznych. Wyjątkiem mogą być jedynie obiekty gospodarcze, związane z gospodarką rolną lub leśną

(bez możliwości realizacji nowych siedlisk), niezbędne obiekty infrastruktury, urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki wodnej (przystanie, mariny, itp.).

- ✓ Ujęcie terenów rolnych i leśnych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, połączenie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi spinającymi poszczególne miejscowości oraz cały obszar gminy.
- ✓ Wprowadzenie w aktach planowania przestrzennego rozwiązań premiujących racjonalizację korzystania ze środowiska, takich jak: zielone dachy, zielone ściany, dachy solarne lub bisolarne, parkingi z przepuszczalną lub zieloną nawierzchnią, itp.
- ✓ Promowanie i uwzględnienie w aktach planowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych rozwiązań w zakresie zwiększania retencji, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych np. przez stosowanie powierzchni przepuszczalnych, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowolniający odpływ odprowadzanych wód (np. poprzez zbiorniki retencyjno–infiltracyjne, zastosowanie drenaży lub skrzynek rozsączających), zakładanie ogrodów deszczowych lub oczek wodnych zasilanych deszczówką, itp.
- ✓ Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji.
- ✓ Prowadzenie wspólnej polityki ekologicznej z gminami sąsiednimi, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki.
- ✓ Rozwijanie i wzmacnianie systemu lądowych, wodnych i powietrznych korytarzy ekologicznych, mających szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych.
- ✓ Ochronę terenów otwartych i krajobrazu, które są ograniczonym dobrem wspólnym, przed zabudową lub niekorzystną zmianą sposobu użytkowania.
- ✓ Wzbogacanie struktury zieleni urządzonej w mieście i gminie.
- ✓ Dążenie do osiągnięcia jak najlepszego stanu czystości wód przez bezwzględne wykluczenie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogennych, organicznych i toksycznych) zarówno do gruntu, jak i do wód powierzchniowych.
- ✓ Dostosowanie lokalizacji nowych obiektów gospodarczych do warunków i struktur hydrogeologicznych.
- ✓ Objęcie szczególną ochroną terenów zlokalizowanych w obrębie stref ochronnych ujęć wód, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- ✓ Zwiększanie małej retencji wodnej, w tym budowa zbiorników wodnych oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody w celu przeciwdziałania skutkom suszy.
- ✓ Prowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych, zwłaszcza jako ciągów zieleni krajobrazowej i izolacyjnej w oparciu o sieć dróg publicznych, cieków wodnych, system terenów zielonych, w strefach występowania konfliktów przestrzennych oraz w sąsiedztwie urządzeń emitujących zanieczyszczenia do powietrza.
- ✓ Ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących z emisji pyłów i szkodliwych gazów, pochodzących z gospodarstw domowych, w których następuje spalanie tradycyjnych źródeł energii (tzw. „emisji niskiej”), poprzez ograniczenie stosowania tradycyjnych paliw na rzecz niskoemisyjnych źródeł energii i OZE.
- ✓ Stosowanie urządzeń eliminujących lub ograniczających emisję szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery w szczególności w zakładach przemysłowych na terenie gminy.
- ✓ Wykorzystywanie odnawialnych źródeł ciepła i energii.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Gmina Karlino posiada bogatą historię osadniczą, a jej dorobek cywilizacyjny – obok unikalnej przyrody – stanowi kluczowy filar rozwoju społeczno-gospodarczego oraz fundament dla turystyki. W gminie zachowały się obiekty o wysokich walorach historycznych i architektonicznych. Istniejący kapitał kulturowy obliguje do dalszych działań na rzecz ochrony lokalnego dziedzictwa oraz harmonijnego łączenia go ze współczesnymi formami ekspresji kulturowej.
W związku z powyższym zaleca się i rekomenduje:

- ✓ Ochronę elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych.
- ✓ Konsekwentne dostosowywanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb.
- ✓ Wspieranie działań w kierunku ochrony, zachowania i odbudowy obiektów zabytkowych.
- ✓ Opracowanie gminnej listy cech kulturowych stanowiących jej swoiste genius loci, a bazującej na elementach tradycyjnej kultury materialnej i niematerialnej, służącej m.in. do zapewnienia poszanowania lokalnych tradycji architektonicznych.
- ✓ Podejmowanie działań zmierzających do wytyczenia i oznakowania lokalnych szlaków rekreacyjnych, eksponujących najważniejsze atrakcje kulturowe i turystyczne obszaru.
- ✓ Podjęcie działań zmierzających do ochrony i estetyzacji najcenniejszych krajobrazów gminy, prowadzenie spójnej polityki krajobrazowej, w miarę możliwości, usuwanie największych zakłóceń krajobrazu.
- ✓ Współpracę z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w celu dostosowywanie nowo wznoszonych obiektów do historycznych i kulturowych uwarunkowań sąsiedztwa wnoszonych obiektów.
- ✓ Stosowanie materiałów nawiązujących do lokalnej tradycji budowlanej: tynk, cegła, dachówka itp.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM SZCZEGÓLNE POTRZEBY W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

System osadniczy Gminy Karlino rozwija się pod wpływem dynamicznych procesów urbanizacyjnych i suburbanizacyjnych, rosnącej atrakcyjności mieszkaniowej regionu oraz rozwoju funkcji gospodarczych i usługowych. Głównym celem polityki przestrzennej pozostaje kształtowanie zrównoważonej, funkcjonalnej i odpornej struktury osadniczej, która zagwarantuje mieszkańcom wysoką jakość życia, sprawną dostępność transportową oraz pełną ofertę usług publicznych. Przyszły układ ma wspierać koncentrację nowej zabudowy, przeciwdziałać jej niekontrolowanemu rozpraszaniu oraz chronić cenne tereny rolnicze i przyrodnicze.

- ✓ Struktura i hierarchia sieci osadniczej gminy będzie kształtowana w następujący sposób: Miasto Karlino – stolica gminy, obszar intensywnego rozwoju funkcji mieszkaniowych, aktywności gospodarczej oraz usług, w tym usług publicznych.
- ✓ Obszar intensywnego rozwoju osadnictwa **–** w oparciu o nowe tereny mieszkaniowo-usługowe ośrodka miejsko-gminnego (miasto Karlino) oraz w oparciu o tereny mieszkaniowe na obszarach wiejskich.
- ✓ Rozwój funkcji mieszkaniowej w miejscowościach wiejskich gminy, o wykształconych lub planowanych usługach w zakresie obsługi ludności.

Rekomenduje się:

- ✓ Wspieranie zachowania zwartości zespołu zabudowy miasta i pozostałych miejscowości.
- ✓ Miejscowości takie jak Daszewo, Karścino czy Mierzyn pełnią funkcję lokalnych ośrodków obsługi mieszkańców z podstawową infrastrukturą społeczną.
- ✓ Rozwój przestrzenny osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości – jednostek osadniczych poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, a w dalszej kolejności na pozostałych obszarach zgodnie określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę.
- ✓ Rozwój funkcji mieszkaniowej z zachowaniem istniejących układów urbanistycznych, uzupełnienie istniejącej zabudowy w nawiązaniu do ulicowego charakteru obecnego budownictwa (zabudowa zwarta) oraz przeciwdziałanie rozproszeniu budownictwa.
- ✓ Dążenie do poprawy warunków mieszkaniowych poprzez modernizację istniejącej zabudowy mieszkaniowej, jak również realizacje nowego budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego.
- ✓ Zwiększenie atrakcyjności zamieszkania w gminie poprzez podniesienie standardu, ograniczenie rozproszenia budownictwa poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącej substancji mieszkaniowej oraz wyznaczanie nowych terenów jako uzupełnienie zabudowy rozproszonej, a także zapewnienie odpowiedniego wyposażenia w usługi.
- ✓ Wyznaczenie zwartych, właściwie zagospodarowanych (w sposób ograniczający presję na środowisko) kompleksów usług turystycznych m.in. związanych ze sportami wodnymi, turystyką kwalifikowaną itp.
- ✓ Wzbogacenie struktury usług publicznych i komercyjnych, a także poprawa dostępności komunikacyjnej.
- ✓ Rozszerzanie oferty usługowej gminy dla zapewnienia równego dostępu wszystkim mieszkańcom, zwłaszcza w zakresie usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji.
- ✓ Wykorzystanie terenów wolnych lub przekształcenia terenów zainwestowanych z uwzględnieniem nowych terenów rozwojowych w zakresie usług i produkcji.
- ✓ Zabezpieczenie terenów przeznaczonych na cele usługowe jako uzupełnienie terenów zabudowy mieszkaniowej.
- ✓ Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju usług komercyjnych
- ✓ Przekształcenia strukturalne dotychczasowej bazy produkcyjnej, składowej i magazynowej zgodnie z potrzebami.
- ✓ Tworzenie warunków dla powstawania nowych podmiotów gospodarczych kooperujących z istniejącymi przedsiębiorstwami.
- ✓ Dążenie do wsparcia rozwoju małych i średnich jednostek gospodarczych, wykorzystujących najnowsze i bezpieczne technologie, przyjazne dla środowiska.
- ✓ Wykorzystanie nieużytkowanych terenów produkcyjnych, a także zagospodarowania nowych terenów inwestycyjnych.
- ✓ Dążenie do przyspieszenia rozwoju gospodarczego gminy poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych.
- ✓ Dążenie do rozwoju drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie całej gminy.
- ✓ Zabezpieczenie potrzeb lokalizacyjnych dla gospodarstw drobnotowarowych na terenach przeznaczonych pod zabudowę zagrodową z niezbędną infrastrukturą techniczną.
- ✓ Wspieranie rozwoju infrastruktury odpornej na wyzwania związane ze zamianami klimatu i towarzyszące mu zagrożenia.
- ✓ Wspieranie rozwoju infrastruktury krytycznej na obszarze gminy.
- ✓ Koncentrację zabudowy w strefach o najwyższej dostępności usług i transportu.
- ✓ Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej adekwatnie do presji osadniczej.

- ✓ Integrację nowych terenów z siecią komunikacji zbiorowej oraz trasami pieszo-rowerowymi,
- ✓ Dążenie do ochrony terenów rolnych, przyrodniczych i krajobrazowych w strefach o funkcji ograniczonej.
- ✓ Wzmacnianie odporności przestrzeni na zmiany klimatu poprzez systemy retencji, zieleń izolacyjną i błękitno-zieloną infrastrukturę.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Handel i usługi napędzają nowoczesną gospodarkę Gminy Karlino. Rozwój tych sektorów różnicuje lokalną bazę ekonomiczną i uniezależnia ją od wahań w przemyśle produkcyjnym, co bezpośrednio przekłada się na większą stabilność i odporność gminy na kryzysy gospodarcze.

W odniesieniu do lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego zaleca się i rekomenduje:

- ✓ W przypadku nowych lokalizacji:
  - o w formie centrów handlowych (w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o charakterze wojewódzkim lub krajowym oraz na obrzeżach miasta);
- ✓ Harmonizowanie nowej zabudowy handlowej z otoczeniem (skala, ukształtowanie bryły, geometria i pokrycie dachu, zastosowane materiały.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Kierunkiem działań zmierzających do kształtowania nowego modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy powinno być tworzenie przyjaznej mieszkańcom i nowoczesnej infrastruktury. Jest to możliwe dzięki realizacji kluczowych inwestycji celu publicznego takich jak budowa dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej itp.

Na terenie gminy w ramach inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przewiduje się w szczególności:

- ✓ Budowę, przebudowę i modernizację sieci dróg gminnych.
- ✓ Dalszą rozbudowę systemów komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym.
- ✓ Rozbudowę sieci infrastrukturalnych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
- ✓ Modernizację i rozbudowę obiektów oświatowych i bazy sportowo-rekreacyjnej.
- ✓ W miarę możliwości zachowanie rezerwy terenów dla nowych linii elektroenergetycznych.
- ✓ Budowa i propagowanie tras rowerowych lokalnych i ponadlokalnych.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ POWYŻEJ 500 KW

Gmina Karlino charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną. Przyjęte programy i plany operacyjne ukierunkowane są na wyrównanie standardu obsługi mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych na terenie całej gminy, przy jednoczesnym spełnieniu restrykcyjnych wymogów jakościowych wynikających z przepisów krajowych i unijnych. Pomimo stabilnej sytuacji w obszarze gospodarki komunalnej, kluczowe staje się podejmowanie działań wyprzedzających (antycypujących) przyszłe trendy rozwojowe. Zgodnie z zapisami planistycznymi, na obszarze gminy zabezpieczono i wyznaczono tereny przeznaczone pod lokalizację odnawialnych źródeł energii lub urządzeń o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.

Aby sprostać wyzwaniom zalecamy i rekomendujemy:

- ✓ Racjonalne zarządzanie istniejącą i planowaną do realizacji infrastrukturą.
- ✓ Tworzenie rezerw przestrzennych dla realizacji niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych (drogi, sieci przesyłowe oraz urządzenia stacjonarne).
- ✓ Ustanowienie i dbałość o wyznaczone strefy ochrony infrastruktury technicznej i jej urządzeń.
- ✓ Wdrożenie działań służących ograniczaniu ubóstwa energetycznego oraz wspieranie i inicjowanie rozwoju energetyki obywatelskiej oraz lokalnych społeczności energetycznych,
- ✓ Wspieranie działań na rzecz wykorzystania lokalnego potencjału dla rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii wiatrowej, geotermalnej lub hydrotermalnej, biomasy lub biogazu na terenie gminy – z wykluczeniem lokalizacji lub rozwiązań mogących wywoływać negatywny wpływ na otoczenie.
- ✓ Wspieranie rozwoju instalacji solarnych (kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych) na dachach budynków i w obrębie terenów zainwestowanych - na terenie całej gminy.
- ✓ Ograniczenie rozwoju farm fotowoltaicznych lub wiatrowych o mocy powyżej 500 kW:
    - o na obszarach chronionych;
    - o na gruntach wysokich klas bonitacyjnych (I-IIIIV), w obrębie kompleksów glebowych o wysokiej przydatności rolniczej;
    - o w obrębie regionalnych lub lokalnych korytarzy ekologicznych, gdzie mogłyby zakłócać naturalne procesy migracji zwierząt;
    - o na terenach otwartych o wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie mogłyby te walory degradować.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

Prewencja środowiskowa stanowi fundamentalny filar strategicznego zarządzania rozwojem Gminy Karlino. Działania zapobiegawcze są trwale zintegrowane z procesami planistycznymi i decyzyjnymi, co pozwala na minimalizowanie ryzyk ekologicznych już na etapie planowania długofalowego.

W tym zakresie rekomendujemy:

- ✓ Szczególną ostrożność w zakresie lokalizacji przedsięwzięć mogących w znaczący sposób oddziaływać na środowisko;
- ✓ Podejmowanie działań służących, niwelowaniu negatywnych skutków środowiskowych związanych z inwestycjami realizowanymi na obszarze gminy.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Gmina posiada zasoby użytków zielonych oraz rozwiniętą produkcję rolną, które mogą stanowić podstawę specjalizacji w kierunku rolnictwa ekstensywnego, wysokiej jakości oraz zrównoważonej produkcji zwierzęcej. Kluczowe znaczenie dla utrzymania i poprawy potencjału rolniczego ma systemowe zarządzanie stosunkami wodnymi. W tym kontekście strategicznym kierunkiem staje się rozwój rolnictwa odpornego na zmiany klimatu, wspierającego lokalne łańcuchy wartości i wykorzystującego przewagi wynikające z dużej powierzchni łąk i pastwisk.
Gmina powinna dążyć do utrzymania trwałych, różnorodnych i odpornych na zmiany klimatu ekosystemów.

W tym zakresie zalecamy i rekomendujemy:

- ✓ Prowadzenie działań zmierzających do ochrony i zachowania dotychczasowego charakteru zagospodarowania obszarów wiejskich poprzez ograniczanie zmian sposobu użytkowania gruntów.
- ✓ Wsparcie dla rozwoju przemysłu i przetwórstwa opartego na endogennych zasobach surowcowych, w szczególności rolno-spożywczego i drzewnego.
- ✓ Budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane (np. ekologiczne) formy rolnictwa i leśnictwa oraz przetwórstwa ich produktów.
- ✓ Wspieranie budowy i rozwój lokalnego rynku handlu płodami rolnymi (targowiska).
- ✓ Wprowadzenie aktywnych działań na rzecz poprawy wartości użytkowej i efektywności rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
  - zachowanie i rozwój systemów zadrzewień śródpolnych i zbiorników wodnych korzystnie stymulujących utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej;
  - modernizacja systemów melioracji, w tym dopuszczenie realizacji nowych zbiorników wód powierzchniowych, z wyłączeniem obszarów gleb chronionych;
  - zapewnienie właściwych standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków;
  - wsparcie dla adaptacji istniejącej zabudowy siedliskowej w kierunku wzrostu dochodowości gospodarstw (lokalne przetwórstwo, agroturystyka);
  - wsparcie dla realizacji rozwiązań ograniczających skutki ujemnego oddziaływania na środowisko działalności rolniczej;
  - ochronę swobody prowadzenia działalności rolniczej i leśnej na obszarach wiejskich, przed działaniami osób fizycznych i prawnych.
- ✓ Rozbudowa, przy zachowaniu właściwych zasad korzystania ze środowiska oraz zasad organizacji ruchu turystycznego, systemu lokalnych tras i miejsc aktywności turystycznej,

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH, REWITALIZACJI ORAZ WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Kluczowe jest objęcie terenów poeksploatacyjnych zróżnicowanymi kierunkami odtwarzania, tak, aby wspierały odporność klimatyczną, bezpieczeństwo środowiskowe i potencjał inwestycyjny gminy.

Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu miejscowości w Gminie Karlino niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających m.in. na:

- ✓ Opracowaniu programu rewitalizacji dla Gminy Karlino.
- ✓ Kształtowaniu reprezentacyjnych, wspólnych przestrzeni publicznych, atrakcyjnie urządzonych placów, ulic, chodników oraz małej architektury.
- ✓ Rewaloryzacji i konserwacji zaniedbanych zespołów zieleni.
- ✓ Realizacji lokalnych centrów każdej miejscowości, stanowiących miejsca koncentracji usług oraz aktywności społecznej.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, SPOŁECZNEJ I OZE

Nowy model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Karlino opiera się na tworzeniu infrastruktury przyjaznej mieszkańcom. Warunkiem jej rozwoju jest konsekwentna realizacja kluczowych inwestycji

celu publicznego – przede wszystkim w zakresie rozbudowy sieci dróg publicznych oraz systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i OZE.

Rekomenduje się:

- ✓ W przypadku zaistniałej potrzeby, w następstwie rozwoju przestrzennego w zagospodarowywaniu nowych terenów inwestycyjnych, dla zapewnienia potrzebnej ilości i jakości wody, rozbudowę sieci i urządzeń wodociągowych oraz ujęć wód, dla zabezpieczenia jakości eksploatowanej wody.
- ✓ W przypadku ewentualnej realizacji na terenie gminy nowych ujęć wód służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarstw domowych oraz produkcji artykułów żywnościowych należy ustanowić odpowiednią strefę ochronną.
- ✓ Budowę, rozbudowę i modernizację niezbędnej infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej w granicach istniejących i projektowanych terenów inwestycyjnych.
- ✓ Budowa / rozbudowa / przebudowa sieci, z zachowaniem zasad / norm itd., uzgodnień gestorów.
- ✓ Należy dążyć do ograniczania powierzchni utwardzanych w celu odprowadzenia wód opadowych bezpośrednio do gruntu.
- ✓ Dla zaopatrzenia w energię terenów planowanych pod zainwestowanie, niezbędne jest przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powierzchni pod stacje transformatorowe z uwzględnieniem powiązań z istniejącymi liniami elektroenergetycznymi.
- ✓ Modernizację źródeł ciepła oraz stopniową ich wymianę na zasilane paliwem ekologicznym lub wykorzystujących OZE.
- ✓ Wykorzystywanie odnawialnych źródeł ciepła.
- ✓ Modernizację i rozbudowę istniejącego systemu łączności poprzez zwiększanie zasięgu telefonii komórkowej, rozszerzanie dostępu do szerokopasmowego i bezprzewodowego Internetu.
- ✓ W związku z szybkim rozwojem komputerowych systemów sieciowych, należy przewidzieć konieczność rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, której realizacja winna być skoordynowana z innymi sieciami – w przypadku budowy nowych dróg należy przewidzieć stosowne kanały technologiczne w liniach rozgraniczających drogi.
- ✓ Dążenie do stosowania technologii bezodpadowych i małoodpadowych lub zapewniających maksymalne gospodarcze wykorzystanie odpadów.
  Zachowanie i przeprowadzenie niezbędnych remontów istniejących dróg gminnych, a także rozbudowę w ramach przyszłych potrzeb sieci dróg lokalnych wraz z rozwojem przestrzennym poszczególnych terenów inwestycyjnych.

KIERUNKI MODERNIZACJI I ROZBUDOWY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH

Dalszy rozwój gminy Karlino wymaga rozwoju instytucji publicznych świadczących usługi społeczne m.in. z zakresu edukacji, zdrowia, pomocy społecznej, kultury, sportu i rekreacji i pokrewnych. Struktura zaludnienia gminy wymusza dalszą ich koncentrację w samym mieście. Koncentracji tej winna towarzyszyć zdecydowana poprawa wizerunku miasta, rozwój usług komercyjnych oraz rosnąca ilość wydarzeń przyciągających turystów i mieszkańców gminy. Karlino musi się stać węzłem przesiadkowym dla mieszkańców gminy oraz osób pragnących na jej obszarze wypocząć.
Znaczącym wyzwaniem jest też zmieniająca się struktura wiekowa naszych mieszkańców (starzejące się społeczeństwo), która wymusi dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb osób starszych.
Dodatkowym problemem będzie rosnąca wielokulturowość przyszłych społeczności lokalnych, której pierwszym sygnałem jest obecność naszych ukraińskich sąsiadów. Dostosowana do tych zmian

sfera usług publicznych winna być pierwszym obszarem integracji i wdrożenia tych społeczności do naszego stylu życia i funkcjonowania.

Aby sprostać istniejącym i przyszłym wyzwaniom zalecamy i rekomendujemy:

- ✓ Rozbudowę systemu obiektów świadczących usługi publiczne.
- ✓ Adaptację systemu usług opieki zdrowotnej do zmian demograficznych i wynikających z nich potrzeb m.in. geriatrii, rozwoju ośrodków lokalnych opieki całodobowej i dziennej osób starszych, programów wsparcia dziennego osób starszych, w tym wsparcia społecznego i sąsiedzkiego.
- ✓ Rozwój bazy usług medycznych oraz zdecydowane zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów i programów profilaktyki zdrowotnej.
- ✓ Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- ✓ Rozwój infrastruktury kultury, w tym konsekwentna rewitalizacja zaniedbanych obszarów i obiektów w gminie.
- ✓ Rozwój i dostosowanie infrastruktury turystycznej na obszarze gminy do potrzeb jej mieszkańców i turystów.
- ✓ Unowocześnienie programów oraz sposobów nauczania w szkołach gminnych, w tym w placówkach świadczących usługi dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub niepełnosprawnościami.
- ✓ Budowanie kompetencji kulturowych i zwiększenie uczestnictwa społeczeństwa w życiu kulturalnym.
- ✓ Prowadzenie działań zmierzających do poprawy średnich wyników nauczania w szkołach podstawowych i maturalnych gminy.
- ✓ Deinstytucjonalizację usług społecznych i decentralizacja usług publicznych, w tym wdrożenie systemów dotacyjnych i programów zachęt dla podmiotów prywatnych realizujących usługi publiczne.
- ✓ Cyfryzację usług publicznych, wprowadzanie inteligentnych systemów zarządzania usługami i zasobami w gminie, eliminację barier cyfrowych.
- ✓ Rozwijanie systemu oceny jakości usług publicznych.
- ✓ Zapewnienie koordynacji działań między strukturami organizacyjnymi gminy oraz działaniami niepodlegających gminie instytucji publicznych i prywatnymi.
- ✓ Rozwój współpracy z innymi JST, w tym z obszaru funkcjonalnego w celu zintegrowania usług publicznych.
- ✓ Realizację projektów przygotowujących mieszkańców gminy do wielokulturowości.

KIERUNKI ZMIAN W SYSTEMIE OSADNICZYM ORAZ KSZTAŁTOWANIU STRUKTUR OSADNICZYCH

Głównym założeniem polityki przestrzennej Gminy Karlino jest tworzenie zrównoważonej, funkcjonalnej i odpornej na wyzwania struktury osadniczej. Jej celem jest zapewnienie mieszkańcom wysokiego standardu życia, sprawnej dostępności transportowej oraz pełnego dostępu do usług publicznych. Przyszły układ przestrzenny ma sprzyjać koncentracji zabudowy, przeciwdziałać jej niekontrolowanemu rozproszeniu oraz chronić cenne zasoby przyrodnicze i rolnicze.
Sieć osadnicza gminy opiera się na wiodącej roli miasta Karlina, które jako główny ośrodek gwarantuje kompleksową obsługę mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich. Silne i dynamicznie rozwijające się miasto stymuluje wzrost gospodarczy na terenach podmiejskich i wiejskich, co pozwala niwelować dysproporcje w jakości życia oraz poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Dopełnieniem oferty Karlina jest sieć mniejszych ośrodków wiejskich o funkcjach podstawowych. Koncentracja usług w dynamicznie rozwijających się sołectwach pozwala na zaspokojenie bieżących potrzeb lokalnych społeczności. Ewolucja układu osadniczego będzie ukierunkowana na

podnoszenie jakości i rozszerzanie katalogu świadczonych usług, lepsze zagospodarowanie osiedli oraz stałe usprawnianie powiązań komunikacyjnych wewnątrz gminy.

W tym celu zalecamy i rekomendujemy:

- ✓ Prowadzenie polityki wzmacniania szans rozwojowych Gminy Karlino, bazując na endogennych potencjach społecznych, środowiskowych i gospodarczych poprzez:
  - rozwój funkcji usługowych, w tym o charakterze ponadlokalnym pełnionych przez miasto Karlino (usługi publiczne: kultura, edukacja, zdrowie, cyfryzacja oraz nowoczesny biznes) w celu budowy wysokiej jakości życia mieszkańców gminy;
  - budowę potencjału wybranych ośrodków wiejskich gminy jako lokalnych centrów usług (publicznych i komercyjnych) wspierających lokalny wzrost jakości życia;
  - wspieranie rozwoju Karlina jako silnego centrum na poziomie lokalnym i regionalnym;
  - stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy poprzez rozwój stref usługowo-przemysłowych, ukierunkowanych na wybrane działalności o ograniczonych potrzebach przestrzennych (np. nowoczesne technologie);
  - umiejętne wykorzystywanie inwestycji planowanych i realizowanych przez władze regionalne i państwowe (drogi, linie kolejowe, porty) dla wzmocnienia potencjału ludnościowego i gospodarczego miasta i gminy;
  - uwzględnianie w aktach planowania i zagospodarowania przestrzennego elementów planowania rozwoju, wynikających z rozstrzygnięć przyjętych w dokumentach krajowych, regionalnych oraz sąsiedzkich JST;
  - wdrożenie na obszarze pozamiejskim gminy nowoczesnych programów i projektów z zakresu budowy: systemu zrównoważonej mobilności, spójnego systemu zielono-błękitnej infrastruktury, dostępności do usług publicznych, wysokiej jakości przestrzeni publicznych oraz dostępności cyfrowej w celu zrównoważenia rozwoju miasta Karlino i pozostałego obszaru gminy, zmniejszenia kosztów funkcjonowania gminy oraz podniesienia jakości życia wszystkich mieszkańców całej gminy;
  - rozwój poszczególnych miejscowości gminy, w oparciu o ich endogenne potencjały oraz przejrzysty system interwencji gminnych, wyznaczenie zwartych, właściwie zagospodarowanych (w sposób ograniczający presję na środowisko) kompleksów usług turystycznych m.in. związanych ze sportami wodnymi, turystyką kwalifikowaną itp., rozwój nowoczesnej zabudowy mieszkaniowej wpisującej się w krajobraz i charakter miejsca.

- ✓ Wzmacnianie spójności przestrzennej istniejących miejscowości gminy poprzez umiejętne wykorzystywanie atutów i pojawiających się szans oraz sprawne pokonywanie pojawiających się barier rozwojowych: społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i kulturowych poprzez:
  - realizację polityki przestrzennej gminy służącej m.in. przeciwdziałaniu nierównościom w poziomie zagospodarowania jej poszczególnych części oraz kompleksowemu rozwiązywaniu konfliktów przestrzennych;
  - zwiększenie spójności przestrzennej oraz dostępności do miejsc pracy, usług publicznych oraz miejsc atrakcyjnych z uwagi na walory turystyczne i wypoczynkowe i obiektów turystycznych poprzez rozwój infrastruktury transportowej oraz transportu zbiorowego w gminie;
  - wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę w oparciu o obszary, w których istnieje lub będzie realizowana podstawowa sieć infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja, elektroenergetyka); w pierwszej kolejności na glebach o niskiej klasie bonitacji;

- wspieranie działań na rzecz punktowej rewizji istniejących sposobów użytkowania terenów, np. dla zwiększenia intensywności zainwestowania lub poprawy funkcjonowania miejscowości;
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich;
- dążenie do poprawy warunków mieszkaniowych poprzez modernizację istniejącej i budowę nowej zabudowy mieszkaniowej;
- dalsze podnoszenie jakości przestrzeni publicznych istotnych zarówno dla mieszkańców, jak i przyjezdnych;
- wykorzystywanie zieleni urządzonej jako łącznika, a nie bariery oddzielającej tereny o różnym przeznaczaniu, zainwestowaniu lub zasadach zagospodarowania;
- prowadzenie polityki ukierunkowanej na budowanie lokalnych i ponadlokalnych (międzygminnych) powiązań komunikacyjnych;
- kreowanie innowacyjnych i kompleksowych produktów turystycznych oraz wypracowanie marki produktów lokalnych;
- konsekwentna dbałość o wysokiej jakości zieleń urządzoną na obszarze gminy, jej rozwój obszarowy oraz jakościowy;
- konsekwentne działania na rzecz kreacji nowoczesnego i funkcjonalnego centrum Karlina.

✓ Kształtowanie zwartych struktur osadniczych o wysokiej użyteczności i jakości przestrzeni, umożliwiających redukcję kosztów budowy i funkcjonowania infrastruktury, poprawę obsługi transportu zbiorowego oraz wyposażenia w podstawowe usługi publiczne poprzez:

- prowadzenie polityki rozwoju gminy w oparciu o poszanowanie przestrzeni jako zasobu ograniczonego, stanowiącego dobro wspólne;
- ograniczanie rozlewaniu się zabudowy poprzez dostępne instrumenty polityki przestrzennej oraz konsekwentną politykę rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej;
- realizację nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów już zainwestowanych lub jako uzupełnienie istniejących układów osadniczych;
- wdrożenie zasad uniwersalnego projektowania, tj. poprawę bezpieczeństwa korzystania z przestrzeni oraz niwelacji barier architektonicznych, w tym dla osób niepełnosprawnych, starszych;
- wspieranie rozwoju zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg (gminnych, powiatowych i wojewódzkich), na rzecz koncentracji zabudowy; w sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie lub nowe jednostki powinny być kontynuacją istniejących struktur zabudowy (zabudowa krawędziowa);
- modernizację istniejących zespołów zabudowy, oferujących atrakcyjne i dostępne usługi, mieszkania i możliwości pracy dla grup społecznych o zróżnicowanych potrzebach i dochodach;
- kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, stanowiących lokalne centra wiejskie - wyposażonych w wachlarz atrakcyjnych miejsc i usług;
- tworzenie przestrzeni dla relacji międzyludzkich - miejsca spotkań (one są potrzebne każdej społeczności, także tej zamieszkującej małe wsie gminne);
- rozwój systemów bezpieczeństwa na drogach publicznych oraz innych obszarach miejskich, w tym wprowadzanie stref ruchu uspokojonego i inteligentnych przejść dla pieszych, monitoringu miejskiego i ruchu, właściwe zaprojektowanie, budowa i oświetlenie miejsc niebezpiecznych i trudnych;
- dbałość o wysoki poziom dostępności mieszkań, w tym do mieszkań do wynajęcia poprzez wspieranie budownictwa mieszkaniowego oraz rozwój budownictwa komunalnego;

- dostosowywanie nowej zabudowy do zmian klimatu (np. wysoka efektywność energetyczną);
- uwzględnienie w projektowaniu przestrzeni i obiektów postępujących zmian demograficznych (starzenie się społeczeństwa) - adaptacja istniejącej zabudowy do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, tworzenie przestrzeni multifunkcyjnych, łatwych do aranżowania wraz ze zmianami katalogu społecznych potrzeb;
- wzmacnianie odporności przestrzeni na zmiany klimatu poprzez systemy retencji, zieleń izolacyjną i błękitno-zieloną infrastrukturę;
- rozwój infrastruktury krytycznej ważnej dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

✓ Prowadzenia efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej, tworzącej harmonijną całość i uporządkowane relacje oraz uwzględniającej uwarunkowania i potrzeby środowiskowe, funkcjonalne, społeczne, gospodarcze, kulturowe i krajobrazowe terenów aktywności gospodarczej poprzez:

- ograniczanie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową poprzez strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi oraz realizację pasów zieleni pełniących funkcje izolacyjne i łączące (zieleń wielopiętrowa);
- działanie na rzecz maksymalnego zagospodarowania już użytkowanych terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz tworzenie nowych obszarów aktywności gospodarczej w miejscach o najkorzystniejszej lokalizacji i wysokich predyspozycjach rozwoju funkcji (produkcyjnych i usługowych), przy ograniczonym oddziaływaniu na środowisko i zabudowę mieszkaniową, w szczególności efektywne wykorzystanie istniejącej i planowanej sieci komunikacyjnej (drogi, linie kolejowe);
- konsekwentne (w powiązaniu z ich wzrostem) wyposażanie miejscowości wiejskich w obiekty infrastruktury społecznej, o których mowa w art. 13 f ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (szkoły podstawowe, obszary zieleni publicznej, przedszkola, żłobki, ambulatoria podstawowej opieki zdrowotnej, biblioteki, domy kultury, domy pomocy społecznej, urządzone tereny sportu, przystanki publicznego transportu zbiorowego, placówki pocztowe, apteki, posterunki policji, posterunki jednostki ochrony przeciwpożarowej), przy zachowaniu standardów dostępności wskazanych w ustawie;
- wspieranie rozwoju usług rynkowych na obszarze całej gminy poprzez właściwą politykę przestrzenną, nieruchomościową oraz uzbrojenie terenu;
- lokalizowanie wielkopowierzchniowych centrów logistycznych oraz obiektów magazynowych i handlowych poza obszarami o wyjątkowych walorach krajobrazowych oraz gleb najwyższej jakości z zastosowaniem rozwiązań chroniących środowisko i krajobraz przed degradacją;
- dążenie do wspierania rozwoju obszarów wiejskich.

WARUNKI HYDROLOGICZNE

Warunki hydrologiczne w istotny sposób wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Gmina Karlino charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą przestrzenną obejmującą obszary łąkowo-bagienne w Dolinie Parsęty i Dolinie Radwi, kompleksy leśne oraz tereny rolnicze.

Położenie nad Rafią i Parsętą generuje jednocześnie istotne ryzyka związane z podtopieniami. Potwierdza to potrzebę realizacji działań retencyjnych, poprawy drożności cieków oraz uwzględniania ryzyk wodnych w procesach planistycznych.
W perspektywie strategicznej kluczowe będzie wzmacnianie odporności gminy poprzez rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, utrzymanie i modernizację systemów ochrony przeciwpowodziowej, ochronę mokradeł pełniących funkcje retencyjne oraz integrowanie działań rolniczych z celami ochrony środowiska.
Dla terenu gminy Karlino opracowano oficjalne mapy w ramach ogólnokrajowego systemu ochrony. Wyróżniają one strefy zalewowe na podstawie prawdopodobieństwa wystąpienia wody (tzw. scenariusze powodziowe):

- **Q 10% (woda dziesięcioletnia):** Wysokie prawdopodobieństwo powodzi. Obejmuje głównie naturalne tereny zalewowe i poldery wzdłuż rzek.
- **Q 1% (woda stuletnia):** Średnie prawdopodobieństwo powodzi (1% szans w danym roku). Na tych mapach (np. arkusz dla Karlina) precyzyjnie wyznaczono głębokości potencjalnych zalewów (np. strefy poniżej i powyżej 2 metrów głębokości wody) dla osiedli takich jak Osiedle Chrobrego czy Osiedle Traugutta.
- **Q 0,2% (woda pięćsetletnia):** Niskie prawdopodobieństwo powodzi związane z katastrofalnymi, ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi.

Rekomenduje się:

- ✓ Podejmowanie działań służących poprawie warunków dla obszarów chronionych.
- ✓ Zwiększenie aktywności w zakresie poprawy stanu elementów hydromorfologicznych i warunków siedliskowych strefy brzegowej.
- ✓ Wspieraniu ochrony i odtwarzania naturalnych procesów hydromorfologicznych w strefie brzegowej.

Źródło: opracowanie własne.

5.4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Krajowe dokumenty strategiczne, takie jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (M.P. 2019 poz. 1060) oraz Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378) wprowadzają w systemie zarządzania rozwojem kraju, wśród koncepcji polityki rozwoju i polityki regionalnej, zintegrowane podejście ukierunkowane terytorialnie, stanowiące jeden z filarów nowego paradygmatu polityki rozwoju.

Zintegrowane podejście terytorialne zakłada wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju poszczególnych obszarów jednostek samorządu terytorialnego.

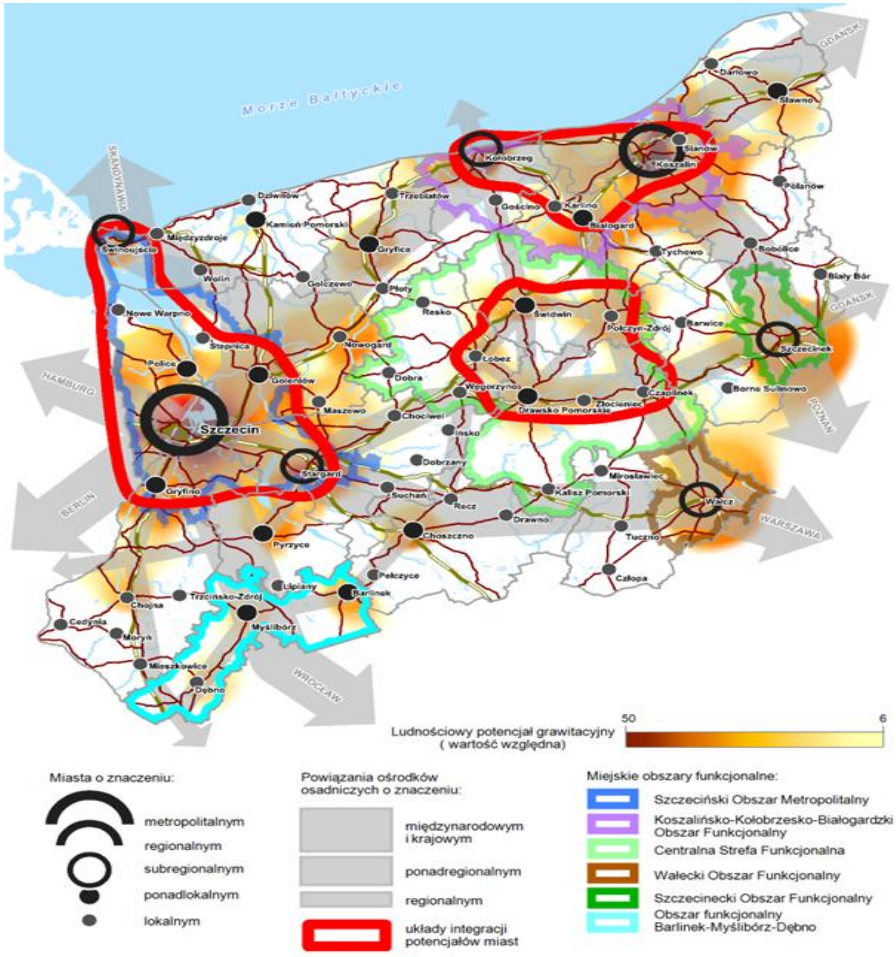
W tym celu, w określonych dziedzinach zakłada się przeprowadzenie interwencji, która zapewni bardziej efektywne wykorzystanie zasobów oraz niwelację deficytów. Podjęcie interwencji w danym obszarze powinno, obok wpisywania się w określone cele tematyczne i priorytety inwestycyjne, uwzględniać specyficzne potrzeby określonych terytoriów. Wymiar terytorialny zastosowany został tam, gdzie daje szansę na bardziej skuteczne przeprowadzenie interwencji, natomiast podejście sektorowe (tematyczne) pozostaje głównym sposobem realizacji interwencji programu.

Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) są tereny ujęte w kategoriach OSI wojewódzkich (interwencji z poziomu regionu) oraz odznaczające się szczególnymi uwarunkowaniami rozwojowymi w skali całej gminy (OSI gminne). W tym przypadku mogą one być dotknięte znaczącymi barierami i ograniczeniami hamującymi rozwój lub mogą występować tam istotne potencjały, których wykorzystanie otworzy nowe szanse i stanie się atutem dla gminy. **Z tej przyczyny są to obszary wymagające skoncentrowania dodatkowych, zintegrowanych działań.**

OSI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2025 poz. 527), granice, zasady zagospodarowania oraz kierunki rozwoju obszarów o znaczeniu ponadregionalnym i w zależności od potrzeb obszarów regionalnych, określa się w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

RYSUNEK 21. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM W POLITYCE PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Źródło: https://rbgp.pl/obszary-funkcjonalne/.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr VIII/100/19 z dnia 28 czerwca 2019 roku) wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

Zgodnie z definicją OSI, zawartą w KSRR 2030, obszary funkcjonalne to nie tylko obszary o zidentyfikowanych, ale również o potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych. KSRR 2030 zakłada, że dla OSI wyznaczonych z poziomu regionalnego zagwarantowane być powinno wsparcie zaprogramowane z poziomu regionalnego, z możliwością pozyskania środków uzupełniających w ramach interwencji z poziomu krajowego, kontraktu programowego i kontraktów sektorowych oraz porozumień terytorialnych.

Z punktu widzenia kierunków rozwoju Gminy Karlino to **Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki obszar funkcjonalny (KKBOF),** należy uznać za najsilniej oddziaływujący na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy.

- **OBSZAR FUNKCJONALNY KOSZALIN – KOŁOBRZEG – BIAŁOGARD – MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO.**

Podstawowym celem jest zwiększenie potencjału rozwojowego obszarów funkcjonalnych miast dla zwiększenia równowagi rozwoju w województwie. Powstanie regionalnego ośrodka wzrostu w oparciu o Koszalin, Kołobrzeg i Białogard pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie przestrzeni województwa i stworzenie centrum aktywizującego jego wschodnią część. Obszary subregionalnych ośrodków wzrostu (miast i zespołów miast) mają szczególne znaczenie z uwagi na lokalizacje ich w oddaleniu od stolicy województwa, w dużym obszarze występowania problemów społeczno-gospodarczych. Wskazane obszary funkcjonalne powinny odgrywać rolę centrów społeczno-gospodarczych oddziałujących również na większy obszar.

Wspólne prowadzenie polityki w obszarach funkcjonalnych pozwoli na zwiększenie możliwości rozwojowych i na wspólne rozwiązywanie problemów, takich jak rozlewanie się miast czy sprawna organizacja transportu w obszarze codziennych dojazdów.

TABELA 6. OSI – OF KOSZALIN – KOŁOBRZEG – BIAŁOGARD – MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO – KIERUNKI I ZADANIA WSKAZANE DO REALIZACJI W PZPWZ (POTENCJALNIE LEŻĄCE W OBSZARZE ZAINTERESOWANIA GMINY KARLINO)

KIERUNKI	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMINY
1. Wzmocnienie powiązań Koszalina z Kołobrzegiem i Białogardem w celu zwiększenia potencjału rozwojowego i uzyskania efektu synergii.	1. Miasto Koszalin, Kołobrzeg, Białogard, Gminy: Dygowo, Karlino, Manowo, Polanów, Sianów, Siemyśl, Świerzyno, Tychowo 2. Miasto Kołobrzeg: • Utworzenie szpitalnego oddziału ratunkowego w Szpitalu Regionalnym w Kołobrzegu. 1. OF KKB: • Wykorzystanie potencjału ludzkiego Koszalina i Kołobrzegu: uelastycznienie rynku pracy w aglomeracji przez wzrost powiązań funkcjonalnych i administracyjnych. 2. Miasto Koszalin, Kołobrzeg:

	• Poprawa dostępności do usług zdrowotnych (Centrum Opieki Długoterminowej w subregionie przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie. • Przebudowa i dostosowanie do aktualnych wymogów Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu. 3. Gminy: Białogard (miasto i gmina), Będzino, Biesiekierz, Dygowo, Gościno, Karlino, Kołobrzeg (miasto i gmina), Koszalin, Mielno, Manowo, Świeszyno Sianów, Siemyśl, Ustronie Morskie: • Sporządzenie dokumentu planistycznego w zakresie zagospodarowania przestrzennego KKB OF12.

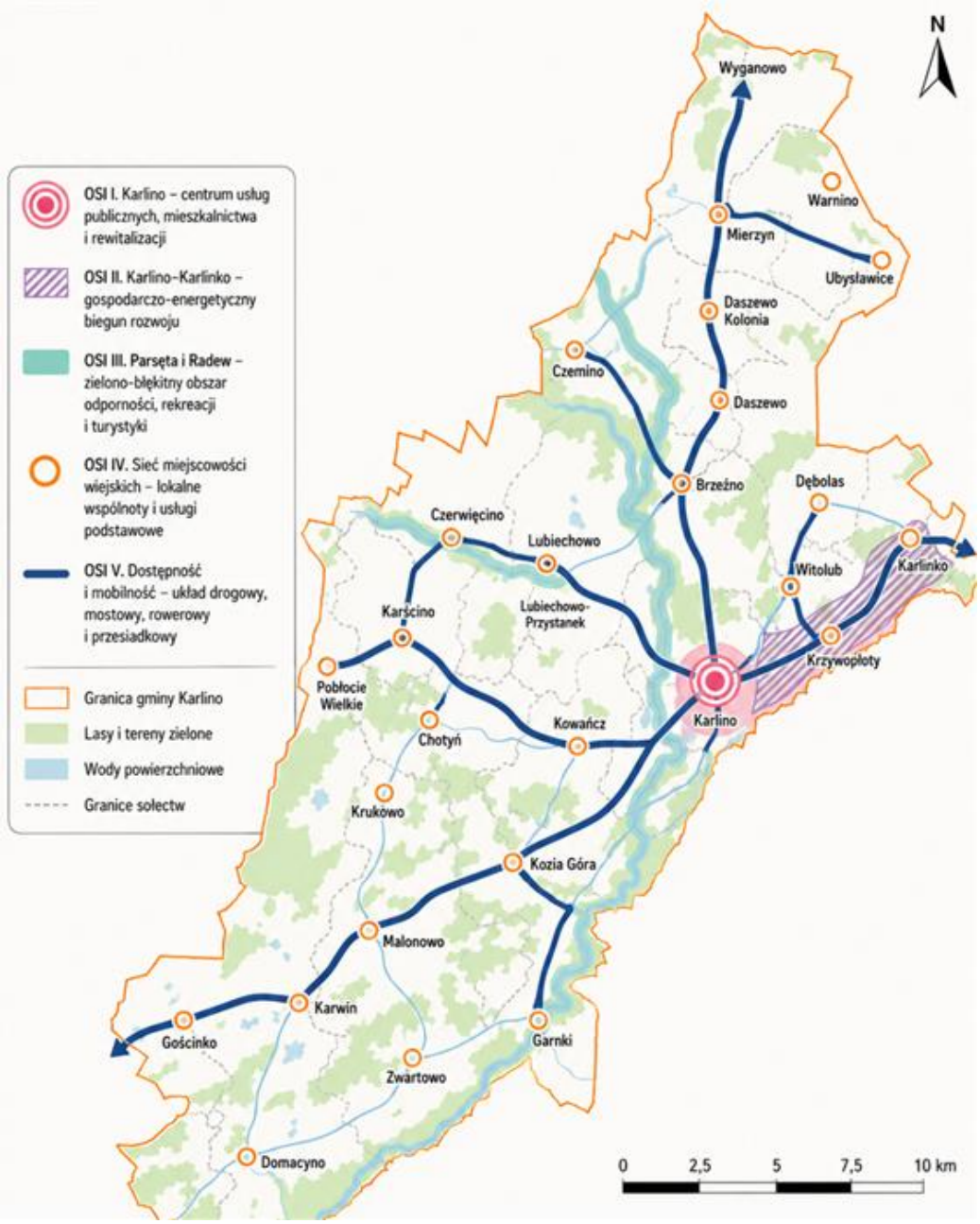
Źródło: Opracowanie własne.

Rozwinięciem zapisów ujętych w strategii i planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego są ustalenia poczynione przez 23 samorządy Koszalińsko – Kołobrzesko – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego (KKBOF) w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030.

5.4.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W GMINIE KARLINO

Identyfikacja Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) w Gminie Karlino to mechanizm, który pozwala na koncentrację zasobów i działań na obszarach o największym znaczeniu dla przyszłego rozwoju.

RYSUNEK 22. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W GMINIE KARLINO

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów.

Zidentyfikowane zasoby gminy oraz wyzwania stojące przed wspólnotą samorządową pozwoliły na określenie obszarów strategicznej interwencji:

- **OSI I. KARLINO – biegun rozwoju, centrum usług publicznych i tożsamości gminy.**
- **OSI II. KARLINO–KARLINKO – gospodarczo-energetyczny biegun rozwoju.**
- **OSI III. PARSĘTA I RADEW – zielono-błękitny obszar odporności, rekreacji i turystyki.**
- **OSI IV. SIEĆ MIEJSCOWOŚCI WIEJSKICH – lokalne wspólnoty i usługi podstawowe.**
- **OSI V. DOSTĘPNOŚĆ I MOBILNOŚĆ – układ drogowy, mostowy, rowerowy i przesiadkowy.**

Wyznaczone w Gminie Karlino OSI są terytoriami, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Są przejawem zintegrowanego podejścia do planowania i zarządzania, mają na celu ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, jak i oczekiwań mieszkańców. Zostały wyznaczone w ujęciu obszarowym z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych.

OSI I.

KARLINO – BIEGUN ROZWOJU, CENTRUM USŁUG PUBLICZNYCH I TOŻSAMOŚCI GMINY

Obszar obejmuje centrum miasta, główne przestrzenie publiczne, obiekty administracyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe, społeczne, usługowe oraz tereny mieszkaniowe wymagające poprawy jakości. Zakres interwencji obejmuje rewitalizację centrum, poprawę estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, rozwój usług społecznych, mieszkalnictwa komunalnego i dostępnego, zieleni miejskiej, retencji, ciągów pieszych i rowerowych oraz powiązanie miasta z dolinami Parsęty i Radwi.

ZAKRES INTERWENCJI:

- Rewitalizacja centrum Karlina.
- Ochrona i adaptacja dziedzictwa kulturowego.
- Wzmacnianie funkcji administracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych.
- Rozwój CUS, KOK, żłobka, przedszkola, infrastruktury opiekuńczej i senioralnej.
- Rozwój mieszkalnictwa miejskiego, komunalnego, dostępnego i wspomaganego.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych.
- Zwiększenie zieleni i retencji miejskiej.
- Poprawa dostępności pieszej, rowerowej i transportowej.
- Wzmacnianie centrum jako miejsca usług, wydarzeń i codziennego życia mieszkańców.

OSI II.

KARLINO-KARLINKO – GOSPODARCZO-ENERGETYCZNY BIEGUN ROZWOJU

Obszar obejmuje strefę aktywności gospodarczej oraz powiązane z nią tereny produkcyjne, usługowe, logistyczne, energetyczne i infrastrukturalne. Zakres interwencji obejmuje przygotowanie terenów inwestycyjnych, poprawę obsługi drogowej i technicznej, rozwój infrastruktury energetycznej, wspieranie przedsiębiorczości, powiązanie strefy z edukacją i rynkiem pracy, zieleń izolacyjną oraz ograniczanie konfliktów z zabudową mieszkaniową i środowiskiem.

ZAKRES INTERWENCJI:

- Rozwój terenów inwestycyjnych.
- Poprawa obsługi drogowej i technicznej strefy.
- Rozwój infrastruktury energetycznej.
- Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.
- Przyciąganie inwestycji tworzących trwałe miejsca pracy.
- Rozwój OZE i efektywności energetycznej.
- Powiązanie strefy z edukacją, szkoleniami i rynkiem pracy.
- Tworzenie zieleni izolacyjnej.
- Ograniczanie konfliktów z zabudową mieszkaniową i środowiskiem.

OSI III.

PARSĘTA I RADEW – ZIELONO-BŁĘKITNY OBSZAR ODPORNOŚCI, REKREACJI I TURYSTYKI

Obszar obejmuje doliny rzeczne, tereny przyległe, strefy retencji, ciągi ekologiczne, miejsca rekreacji nadrzecznej oraz potencjalne punkty obsługi turystyki wodnej, pieszej i rowerowej. Zakres interwencji obejmuje ochronę korytarzy ekologicznych, zwiększenie retencji, poprawę bezpieczeństwa powodziowego, rozwój niskoinwazyjnej infrastruktury turystycznej, edukację przyrodniczą, ochronę krajobrazu oraz przeciwdziałanie zabudowie terenów zalewowych i podmokłych.

ZAKRES INTERWENCJI:

- Ochrona korytarzy ekologicznych.
- Zwiększenie retencji i bezpieczeństwa powodziowego.
- Rozwój zbiornika retencyjnego w formule zgodnej z wymogami środowiskowymi.
- Rozwój turystyki kajakowej, rowerowej i pieszej.
- Budowa punktów odpoczynku, dojść do rzek i małej infrastruktury turystycznej.
- Edukacja przyrodnicza.
- Ochrona krajobrazu nadrzecznego.
- Przeciwdziałanie zabudowie terenów zalewowych i podmokłych.

OSI IV.

SIEĆ MIEJSCOWOŚCI WIEJSKICH – LOKALNE WSPÓLNOTY I USŁUGI PODSTAWOWE

Obszar obejmuje miejscowości wiejskie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych centrów życia społecznego oraz miejsc wymagających poprawy dostępności usług i infrastruktury. Zakres interwencji obejmuje modernizację świetlic, boisk, placów zabaw i miejsc spotkań, poprawę bezpieczeństwa pieszych, rozwój oświetlenia, przystanków, usług mobilnych i cyfrowych, zachowanie układów ruralistycznych oraz wzmacnianie połączeń z Karlinem.

ZAKRES INTERWENCJI:

- Modernizacja świetlic wiejskich.
- Budowa i modernizacja boisk, placów zabaw i miejsc spotkań.
- Poprawa bezpieczeństwa pieszych.
- Rozwój oświetlenia i infrastruktury drogowej.
- Wspieranie aktywności społecznej i międzypokoleniowej.
- Rozwój usług mobilnych i cyfrowych.
- Zachowanie układów ruralistycznych i krajobrazu wsi.
- Wzmacnianie połączeń z Karlinem.

OSI IV.

DOSTĘPNOŚĆ I MOBILNOŚĆ – UKŁAD DROGOWY, MOSTOWY, ROWEROWY I PRZESIADKOWY

Obszar obejmuje najważniejsze korytarze komunikacyjne gminy, drogi wojewódzkie, drogi lokalne, mosty, stację kolejową, centrum przesiadkowe, trasy rowerowe i powiązania piesze. Zakres interwencji obejmuje modernizację dróg i mostów, rozwój bezpiecznych tras rowerowych, poprawę dostępności przystanków, integrację transportu kolejowego, autobusowego, rowerowego i pieszego oraz ograniczanie barier w codziennym przemieszczaniu się mieszkańców.

ZAKRES INTERWENCJI:

- Przebudowa i modernizacja mostów.
- Rozwój obwodowego układu komunikacyjnego.
- Modernizacja dróg gminnych i powiatowych.
- Poprawa obsługi strefy gospodarczej.
- Rozwój centrum przesiadkowego.
- Budowa ścieżek rowerowych.
- Poprawa bezpieczeństwa pieszych.
- Integracja transportu publicznego, rowerowego i pieszego.
- Powiązanie miasta z dolinami rzecznymi i miejscowościami wiejskimi.

5.5. PRZEŁOŻENIE MODELU NA PLAN OGÓLNY I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Model funkcjonalno-przestrzenny powinien zostać przełożony na instrumenty planistyczne w sposób konsekwentny, ale nie mechaniczny. Plan ogólny powinien wyznaczyć strefy planistyczne odpowiadające logice rozwoju gminy, natomiast miejscowe plany powinny doprecyzować przeznaczenia terenów, parametry zabudowy i zasady zagospodarowania. Kluczowe jest zachowanie rozróżnienia: strategia i model wskazują kierunek, plan ogólny określa ramy strefowe, a MPZP przesądza konkretne funkcje i parametry na poziomie nieruchomości.

TABELA 7. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PLANU OGÓLNEGO

Element modelu	Kierunek strategiczny	Przełożenie na plan ogólny	Przełożenie na MPZP
Karlino - centrum gminne	Koncentracja usług publicznych, mieszkalnictwa, rewitalizacji i transportu.	Strefy umożliwiające rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowych, usług publicznych i zieleni miejskiej.	Ustalenie funkcji, parametrów zabudowy, ochrony centrum, przestrzeni publicznych, zieleni i obsługi komunikacyjnej.
Karlino - Karlinko	Rozwój gospodarki, OZE, logistyki i miejsc pracy.	Strefy gospodarcze, usługowe, produkcyjnej infrastrukturalne z buforami od funkcji wrażliwych.	Szczegółowe zasady lokalizacji działalności, obsługi drogowej, zieleni izolacyjnej, hałasu i infrastruktury.
Parsęta i Radew	Ochrona zielono-błękitnej infrastruktury, retencji i rekreacji.	Strefy zieleni, wód, terenów otwartych i ograniczeń zabudowy w dolinach.	Zakazy i ograniczenia zabudowy, zasady retencji, dojść do rzek, małej infrastruktury i ochrony siedlisk.
Miejscowości wiejskie	Wzmacnianie lokalnych wspólnot i usług podstawowych bez rozpraszania zabudowy.	Strefy osadnicze wyznaczane w kontynuacji istniejącej zabudowy oraz ochrona terenów rolnych.	Ustalenia uzupełniającej zabudowy, gabarytów, ochrony układów wsi, usług lokalnych i przestrzeni integracji.
Układ mobilności	Bezpieczeństwo, dostępność i integracja kolei, dróg, rowerów i ruchu pieszego.	Rezerwy i korytarze dla infrastruktury transportowej oraz powiązania z terenami rozwoju.	Linie rozgraniczające dróg, ciągów pieszo-rowerowych, przystanków, parkingów i rozwiązań bezpieczeństwa.
OZE powyżej 500 kW	Rozwój energii odnawialnej przy kontroli konfliktów przestrzennych.	Strefy dopuszczające OZE z wyłączeniami dla obszarów wrażliwych.	Szczegółowe parametry, odległości, obsługa sieciowa, zieleń izolacyjna, ochrona krajobrazu i środowiska.

Źródło: opracowanie własne.

W planie ogólnym należy szczególnie uważać, aby nie utożsamiać stref planistycznych z pełnym przeznaczeniem z planu miejscowego. Strefa planistyczna określa ramę

dopuszczalnego profilu funkcjonalnego i podstawowych standardów, ale dopiero MPZP powinien ustalać konkretne przeznaczenie podstawowe i uzupełniające, sposób zagospodarowania, wskaźniki urbanistyczne, linie zabudowy, obsługę komunikacyjną, ochronę środowiska i zasady kształtowania przestrzeni publicznych. To rozróżnienie jest szczególnie ważne dla terenów mieszkaniowych, gospodarczych, rolnych, zieleni, OZE i terenów nadrzecznych.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy konsekwentnie wzmacniać zwartość zabudowy. Oznacza to preferowanie terenów położonych wewnątrz lub bezpośrednio przy istniejących strukturach osadniczych, w pobliżu infrastruktury i usług. Jednocześnie MPZP powinny ograniczać presję inwestycyjną na doliny rzeczne, tereny podmokłe, krajobraz otwarty, grunty rolne o wysokiej wartości, korytarze ekologiczne i obszary, których obsługa publiczna generowałaby nieproporcjonalnie wysokie koszty.

5.6. PRZEŁOŻENIE MODELU NA PLAN OGÓLNY I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5.6.1. ZASADY WDRAŻANIA MODELU W POLITYCE GMINY

Model funkcjonalno-przestrzenny będzie skuteczny tylko wtedy, gdy zostanie wykorzystany w realnych decyzjach planistycznych, inwestycyjnych i organizacyjnych. Dlatego należy przyjąć zasadę, że każda istotna zmiana planu ogólnego, każdy nowy plan miejscowy, większa inwestycja celu publicznego oraz decyzja o przygotowaniu terenów pod zabudowę powinny być oceniane pod kątem zgodności z modelem. Ocena ta nie musi mieć postaci rozbudowanej procedury, ale powinna odpowiadać na kilka podstawowych pytań: czy inwestycja wzmacnia zwartość zabudowy, czy poprawia dostępność usług, czy nie zwiększa nieuzasadnionych kosztów infrastruktury, czy nie narusza zielono-błękitnego systemu i czy ogranicza konflikty funkcjonalne.

- **Etap pierwszy: uporządkowanie podstaw planistycznych**

Pierwszym krokiem powinno być wykorzystanie modelu przy sporządzaniu planu ogólnego gminy. Plan ogólny powinien wyznaczać strefy planistyczne w sposób zgodny z hierarchią osadniczą, systemem przyrodniczym i priorytetami inwestycyjnymi. Oznacza to preferencję dla stref umożliwiających rozwój mieszkaniowo-usługowy w Karlinie i w zwartych fragmentach wsi, ochronę dolin rzecznych oraz racjonalne wskazywanie terenów gospodarczych i OZE. Nie należy nadmiernie rozszerzać obszarów możliwej urbanizacji tylko dlatego, że istnieje presja właścicielska albo punktowe zainteresowanie inwestycyjne.

- **Etap drugi: selektywna aktualizacja miejscowych planów**

Drugim krokiem powinna być analiza obowiązujących MPZP pod kątem ich zgodności z modelem. Priorytetowo należy aktualizować te plany, które dotyczą centrum Karlina, terenów gospodarczych, dolin rzecznych, obszarów możliwego konfliktu między OZE a zabudową mieszkaniową oraz terenów, na których dotychczasowe ustalenia sprzyjają rozproszeniu zabudowy. Aktualizacja planów powinna porządkować funkcje, uszczelniać ochronę terenów wrażliwych, doprecyzowywać parametry zabudowy i zabezpieczać rezerwy pod infrastrukturę publiczną.

- **Etap trzeci: powiązanie modelu z budżetem i programami inwestycyjnymi**

Model nie powinien pozostać wyłącznie dokumentem opisowym. Powinien wpływać na wieloletnią prognozę finansową, programy drogowe, politykę mieszkaniową, program rewitalizacji, plan inwestycji oświatowych, działania klimatyczne, rozwój turystyki i przygotowanie terenów gospodarczych. Szczególnie ważne jest zachowanie

kolejności: najpierw inwestycje porządkujące centrum, dostępność, wodę, kanalizację, retencję i bezpieczeństwo, a dopiero następnie rozszerzanie nowych terenów zabudowy. Taka kolejność ogranicza ryzyko inwestowania w przestrzenie, które generują wysokie koszty przy niskim efekcie społecznym.

- **Etap czwarty: monitoring i korekta**

Wdrażanie modelu powinno być monitorowane. Rekomenduje się, aby w cyklu co najmniej dwuletnim oceniać: przyrost nowych terenów zabudowy, udział zabudowy uzupełniającej w stosunku do zabudowy rozproszonej, dostępność mieszkańców do usług publicznych, długość nowych ciągów pieszo-rowerowych, stan realizacji inwestycji w OSI, powierzchnię terenów zieleni i retencji, liczbę planów miejscowych zgodnych z modelem oraz skalę konfliktów przestrzennych. Wnioski z monitoringu powinny być wykorzystywane przy aktualizacji strategii, planu ogólnego, MPZP i programów inwestycyjnych.

5.6.2. STANDARDY JAKOŚCI PRZESTRZENI REKOMENDOWANE DO STOSOWANIA

Ostateczna jakość modelu zależy nie tylko od wskazania obszarów rozwoju i ochrony, lecz także od standardów, które będą stosowane przy projektowaniu i uchwalaniu dokumentów planistycznych. W Gminie Karlino szczególne znaczenie powinny mieć standardy dostępności, zieleni, retencji, kompozycji urbanistycznej, bezpieczeństwa i ładu krajobrazowego. Nie chodzi o jednolite parametry dla całej gminy, ale o powtarzalny sposób myślenia o przestrzeni.

W centrum Karlina należy preferować zabudowę i przestrzenie publiczne tworzące pierzeje, aktywne partery usługowe tam, gdzie jest to uzasadnione, czytelne dojścia piesze, zieleń wysoką, ograniczenie przypadkowego parkowania oraz powiązanie ulic i placów z terenami nadrzecznymi. W nowych i przekształcanych obszarach mieszkaniowych należy zapewniać dostęp do zieleni urządzonej, usług podstawowych, bezpiecznych dojść pieszych, infrastruktury rowerowej i rozwiązań retencyjnych. Standardem powinno być projektowanie osiedli jako części miasta, a nie jako zamkniętych enklaw mieszkaniowych.

Na terenach wiejskich standardem powinno być utrzymywanie skali zabudowy zgodnej z charakterem miejscowości, ochrona linii zabudowy, unikanie zabudowy w drugiej i trzeciej linii bez czytelnego układu drogowego, zachowanie zieleni przydrożnej, lokalnych placów, wglądów krajobrazowych i powiązań z terenami otwartymi. W miejscowościach pełniących funkcje lokalnych centrów należy wzmacniać przestrzenie wspólne: okolice świetlic, boisk, szkół, przystanków i placów zabaw.

W obszarach gospodarczych standardem powinny być czytelne dojazdy, separacja ruchu ciężkiego od ruchu lokalnego, zieleń izolacyjna, retencja wód opadowych, możliwość etapowania inwestycji i ograniczenie uciążliwości dla sąsiednich terenów. Nie należy dopuszczać do sytuacji, w której funkcje produkcyjne i logistyczne są

mieszane z zabudową mieszkaniową bez buforów, zasad obsługi komunikacyjnej i kontroli emisji hałasu.
W obszarach przyrodniczych standardem powinien być prymat ciągłości ekologicznej i retencji nad doraźnym wykorzystaniem inwestycyjnym. Dopuszczalna infrastruktura rekreacyjna powinna być niewielka, punktowa, łatwa do utrzymania i odporna na okresowe zalewanie. W terenach zalewowych nie powinno się tworzyć funkcji wymagających stałej zabudowy kubaturowej, intensywnego utwardzania ani kosztownej ochrony technicznej. Przestrzeń nadrzeczna powinna pozostać wspólnym zasobem gminy, dostępnym, ale nieprzeciążonym inwestycyjnie.

5.6.3. RYZYKA PRZESTRZENNE WYMAGAJĄCE KONTROLI

Wdrażanie modelu wymaga stałego rozpoznawania ryzyk, które mogą osłabić jego spójność.

Pierwszym ryzykiem jest presja na rozpraszanie zabudowy mieszkaniowej. W krótkim okresie może ona wydawać się korzystna, ponieważ odpowiada na oczekiwania części właścicieli gruntów i inwestorów indywidualnych. W dłuższej perspektywie prowadzi jednak do wzrostu kosztów dróg, oświetlenia, kanalizacji, dowozu dzieci, transportu publicznego i utrzymania infrastruktury. Z tego względu każdy nowy obszar mieszkaniowy powinien być oceniany nie tylko przez pryzmat dostępności działek, ale również przez pryzmat kosztu całego cyklu życia infrastruktury publicznej.

Drugim ryzykiem jest osłabienie centrum Karlina przez nadmierne przesuwanie usług na obrzeża. Centrum powinno pozostać miejscem codziennego życia, a nie wyłącznie obszarem administracyjnym. Jeżeli duża część handlu, usług i aktywności społecznej zostanie przeniesiona do rozproszonych lokalizacji samochodowych, miasto straci spójność, a mieszkańcy bez samochodu będą mieli gorszy dostęp do podstawowych funkcji. Dlatego nowe usługi o znaczeniu ogólnogminnym powinny być oceniane pod kątem wpływu na centrum, dostępności pieszej, rowerowej i transportowej oraz możliwości łączenia kilku celów podróży w jednym miejscu.

Trzecim ryzykiem jest konflikt między rozwojem gospodarczym i energetycznym a krajobrazem, przyrodą i mieszkalnictwem. Gmina potrzebuje terenów inwestycyjnych i OZE, ale ich rozwój powinien być przewidywalny i uporządkowany. Szczególnej kontroli wymagają inwestycje wielkoskalowe, które mogą zmieniać strukturę ruchu, panoramy krajobrazowe, warunki akustyczne lub sposób korzystania z terenów sąsiednich. Narzędziem ograniczania konfliktów powinny być strefy buforowe, zieleń izolacyjna, analiza oddziaływań skumulowanych, jasne zasady obsługi komunikacyjnej i wczesne informowanie mieszkańców o planowanych zmianach.

Czwartym ryzykiem jest niedostateczna ochrona retencji i dolin rzecznych. Zmiany klimatu powodują, że lokalne podtopienia, susze, deszcze nawalne i fale upałów będą coraz silniej wpływać na jakość życia i koszty utrzymania infrastruktury. Ochrona dolin Parsęty i Radwi, mniejszych cieków, terenów podmokłych i zieleni nie jest więc wyłącznie zadaniem środowiskowym, ale również elementem bezpieczeństwa

i gospodarności. Zabudowa terenów, które naturalnie przyjmują wodę, zwykle przenosi problem w inne miejsce i wymaga późniejszych kosztownych działań technicznych.

Piątym ryzykiem jest traktowanie modelu jako dokumentu jednorazowego. Model powinien być aktualizowany i interpretowany wraz ze zmianami demograficznymi, gospodarczymi, klimatycznymi i prawnymi. Nie oznacza to częstego przepisywania strategii, lecz konieczność prowadzenia monitoringu, sprawdzania skutków planów miejscowych i konsekwentnego powiązania planowania przestrzennego z budżetem. Największą wartość modelu stanowi jego zdolność do porządkowania wielu decyzji podejmowanych w różnych latach przez różne jednostki organizacyjne gminy.

5.6.4. OCHRONA LUDNOŚCI I OBRONA CYWILNA W MODELU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYM GMINY

Ochrona ludności i obrona cywilna powinny stanowić jeden z istotnych wymiarów polityki przestrzennej Gminy Karlino. Nie należy traktować ich wyłącznie jako zagadnienia organizacyjnego, związanego z reagowaniem służb w sytuacji kryzysowej. W warunkach współczesnych bezpieczeństwo mieszkańców zależy również od sposobu kształtowania przestrzeni, odporności infrastruktury technicznej, ciągłości układu komunikacyjnego, dostępności miejsc schronienia, możliwości ewakuacji oraz zdolności gminy do utrzymania podstawowych funkcji publicznych w razie powodzi, awarii, długotrwałej przerwy w dostawach energii, zdarzeń militarnych, sabotażu albo innych sytuacji nadzwyczajnych.

W przypadku Gminy Karlino szczególne znaczenie ma położenie miasta w widłach Parsęty i Radwi. Rzeki te tworzą podstawowy ruszt zielono-błękitnej infrastruktury, ale równocześnie wyznaczają naturalne bariery przestrzenne. Oznacza to, że w sytuacjach kryzysowych kluczowe znaczenie uzyskują mosty, przeprawy, dojazdy do nich oraz drogi prowadzące do ośrodków usług publicznych, miejsc zbiórki, obiektów ochrony ludności, jednostek ratowniczych i terenów możliwej ewakuacji. Utrata przejezdności jednej z głównych przepraw może prowadzić nie tylko do utrudnień komunikacyjnych, lecz także do ograniczenia dostępu do pomocy medycznej, zaopatrzenia, szkół, administracji, infrastruktury technicznej i działań ratowniczych.

Mosty w Gminie Karlino powinny być zatem traktowane jako element infrastruktury o szczególnym znaczeniu dla odporności lokalnej. Dotyczy to zarówno przepraw położonych w ciągach dróg wojewódzkich i powiatowych, jak i obiektów na drogach gminnych oraz przepraw lokalnych, które w normalnych warunkach pełnią funkcję codzienną, ale w sytuacji kryzysowej mogą stać się jedynym realnym połączeniem dla mieszkańców, służb ratowniczych lub transportu zaopatrzenia. Szczególnej uwagi wymagają obiekty związane z głównymi korytarzami transportowymi gminy, w tym z układem drogi wojewódzkiej nr 112, drogi wojewódzkiej nr 163, powiązaniami z drogą ekspresową S6 oraz linią kolejową nr 404.

Z punktu widzenia ochrony ludności podstawowym zadaniem gminy powinno być utrzymanie funkcjonalnej ewidencji przepraw krytycznych. Ewidencja ta nie musi zastępować formalnych rejestrów zarządców dróg i obiektów mostowych, ale powinna

porządkować wiedzę niezbędną do działania w sytuacji kryzysowej. Dla każdego mostu i większego przepustu o znaczeniu komunikacyjnym należy określić co najmniej: lokalizację, kategorię drogi, zarządcę, funkcję w układzie ewakuacyjnym, dopuszczalne ograniczenia ruchu, możliwe objazdy, znaczenie dla dojazdu służb ratowniczych, podatność na zalanie dojazdów oraz konieczne działania w razie zamknięcia obiektu.

W planowaniu przestrzennym należy przyjąć zasadę, że nowe inwestycje publiczne, mieszkaniowe, gospodarcze i usługowe nie powinny zwiększać zależności mieszkańców od jednej przeprawy bez zapewnienia alternatywnych powiązań komunikacyjnych. Dotyczy to w szczególności terenów położonych po przeciwnych stronach Parsęty i Radwi oraz obszarów, których obsługa w sytuacji kryzysowej wymagałaby przejazdu przez ograniczoną liczbę mostów. W przypadku nowych terenów rozwoju należy analizować nie tylko codzienną dostępność samochodową, lecz także dostępność w warunkach awaryjnych, możliwość wyznaczenia objazdów, dojazd pojazdów ratowniczych i zapewnienie ciągłości zaopatrzenia.

Mosty powinny być również uwzględniane w lokalnych scenariuszach ewakuacyjnych. Dla Gminy Karlino nie jest wystarczające wskazanie jednej ogólnej trasy ewakuacji. Bardziej odporne jest podejście sektorowe, w którym dla poszczególnych części miasta i miejscowości wiejskich określa się warianty działania w zależności od tego, która przeprawa pozostaje dostępna, a która zostaje zamknięta. Scenariusze powinny obejmować co najmniej: utratę przejezdności mostu wskutek powodzi lub podmycia dojazdów, zamknięcie przeprawy po wypadku drogowym, ograniczenie ruchu dla pojazdów ciężkich, czasowe odcięcie jednej części miasta oraz potrzebę wyprowadzenia mieszkańców do punktów zbiórki lub miejsc doraźnego schronienia.

W obszarach zagrożonych powodzią i podtopieniami szczególną uwagę należy zwrócić nie tylko na samą konstrukcję mostu, lecz także na przyczółki, nasypy dojazdowe, odwodnienie, skarpy, stożki, przepusty i elementy zabezpieczające brzegi. W praktyce utrata funkcji przeprawy może nastąpić nie dlatego, że uszkodzony zostanie ustrój nośny mostu, lecz dlatego, że zalane albo rozmyte zostaną dojazdy. Z tego względu ochrona mostów powinna być powiązana z polityką retencji, utrzymaniem dolin rzecznych, ograniczaniem zabudowy terenów zalewowych oraz zachowaniem naturalnych obszarów przyjmowania wody.

W odniesieniu do mostów i przepraw o znaczeniu krytycznym należy przewidzieć procedury szybkiego zamknięcia, oznakowania i uruchomienia objazdów. Procedura taka powinna określać: kto podejmuje decyzję o wstępnym zabezpieczeniu miejsca, kto odpowiada za fizyczne zamknięcie obiektu, kto informuje mieszkańców, kto kontaktuje się z zarządcą drogi lub mostu, kto organizuje objazd oraz w jakim trybie następuje ocena techniczna obiektu. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia pierwszeństwo powinno mieć natychmiastowe ograniczenie ryzyka, nawet jeżeli pełna diagnostyka techniczna zostanie wykonana dopiero w kolejnym etapie.

Komunikacja z mieszkańcami powinna być prowadzona w sposób prosty, szybki i powtarzalny. Informacja o zamknięciu mostu nie może ograniczać się do samego komunikatu o utrudnieniu. Powinna wskazywać: którego obiektu dotyczy zamknięcie, od kiedy obowiązuje czy dotyczy pieszych, rowerzystów, samochodów osobowych lub

pojazdów ciężkich, którędy wyznaczono objazd, gdzie znajdują się punkty pomocy lub zbiórki oraz kiedy zostanie podana kolejna aktualizacja. W sytuacjach nagłych należy wykorzystywać równolegle stronę internetową gminy, BIP, media społecznościowe, systemy powiadamiania, komunikaty służb, jednostki OSP oraz tradycyjne formy ostrzegania ludności.

Z punktu widzenia obrony cywilnej mosty mają znaczenie nie tylko w czasie powodzi i awarii, lecz także w scenariuszach zagrożeń militarnych, hybrydowych i sabotażowych. Są punktami koncentracji ruchu, których uszkodzenie albo zablokowanie może wywołać skutki wykraczające poza sam obiekt. Dlatego dla przepraw najważniejszych dla funkcjonowania gminy należy przewidzieć działania ograniczające podatność na zakłócenia: monitoring, oświetlenie, możliwość szybkiego ustawienia zapór, kontrolę dostępu w sytuacji kryzysowej, ochronę przed nieuprawnionym wjazdem pojazdów oraz przygotowane wcześniej warianty zabezpieczenia miejsca zdarzenia przez Policję, PSP, OSP i właściwego zarządcę drogi.

W polityce inwestycyjnej gminy należy przyjąć, że modernizacja mostów i dojazdów do nich jest zadaniem nie tylko transportowym, ale również zadaniem z zakresu bezpieczeństwa publicznego. Priorytet powinny uzyskiwać te obiekty, które zapewniają dojazd do centrum Karlina, terenów usług publicznych, jednostek ratowniczych, stacji kolejowej, terenów gospodarczych, miejsc schronienia, punktów zaopatrzenia oraz miejscowości, które w razie zamknięcia przeprawy mogłyby zostać czasowo odcięte. Modernizacja powinna obejmować nie tylko poprawę parametrów technicznych mostu, lecz także odwodnienie, dojścia piesze, bezpieczeństwo rowerzystów, nośność, oznakowanie, oświetlenie, zabezpieczenia przeciwpowodziowe i możliwość prowadzenia ruchu awaryjnego.

W planie ogólnym i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zabezpieczać rezerwy terenowe dla infrastruktury komunikacyjnej, objazdów awaryjnych, dojazdów technicznych do przepraw, miejsc czasowego zatrzymania ruchu oraz lokalizacji urządzeń bezpieczeństwa. W przypadku terenów położonych przy mostach i dojazdach do nich należy unikać takiego zagospodarowania, które ograniczałoby możliwość prowadzenia akcji ratowniczej, ustawienia sprzętu, ewakuacji pieszych albo wykonania prac naprawczych. Przestrzeń przy przeprawach powinna być projektowana z uwzględnieniem nie tylko estetyki i funkcji rekreacyjnej, lecz także dostępu technicznego i odporności kryzysowej.

Ochrona ludności wymaga także powiązania systemu mostowego z miejscami schronienia, punktami zbiórki i lokalnymi przestrzeniami integracji. Szkoły, świetlice, obiekty sportowe, budynki administracyjne i inne obiekty publiczne powinny być oceniane pod kątem dostępności z różnych części gminy przy założeniu, że część przepraw może być czasowo nieprzejezdna. W planowaniu rozmieszczenia takich obiektów należy unikać sytuacji, w której znaczna grupa mieszkańców może zostać pozbawiona bezpiecznego dojścia lub dojazdu do podstawowej pomocy tylko dlatego, że jedyna dogodna przeprawa uległa zamknięciu.

Rekomenduje się, aby Gmina Karlino wprowadziła klasyfikację przepraw według ich znaczenia dla ochrony ludności. Obiekty klasy A powinny obejmować mosty

i przeprawy, których utrata powoduje poważne zaburzenie funkcjonowania miasta, dojazdu służb, ewakuacji albo połączeń ponadlokalnych. Obiekty klasy B powinny obejmować przeprawy istotne dla obsługi poszczególnych miejscowości, tras alternatywnych, komunikacji lokalnej i dojazdu do usług publicznych. Obiekty klasy C powinny obejmować przeprawy pomocnicze, rekreacyjne lub lokalne, których znaczenie w sytuacji kryzysowej jest ograniczone, ale które nadal powinny być ujęte w ewidencji i utrzymaniu.

Dla obiektów klasy A i B należy utrzymywać aktualne karty operacyjne. Karta taka powinna zawierać dane zarządcy, schemat dojazdu, dopuszczalne ograniczenia ruchu, warianty objazdu, listę podmiotów do powiadomienia, sposób zamknięcia przeprawy, lokalizację najbliższych punktów zbiórki, informację o zagrożeniu powodziowym oraz wykaz sprzętu potrzebnego do zabezpieczenia miejsca. Karty powinny być aktualizowane po każdej większej zmianie organizacji ruchu, modernizacji drogi, zmianie zagospodarowania terenów sąsiednich, powodzi, ćwiczeniu albo zdarzeniu realnym.

Ważnym elementem wdrożeniowym powinny być cykliczne ćwiczenia. Co najmniej raz w roku należy przeprowadzać ćwiczenie sztabowe dotyczące zamknięcia jednej z głównych przepraw, uruchomienia objazdów, komunikacji z mieszkańcami i koordynacji służb. Okresowo należy także przeprowadzać ćwiczenia terenowe z udziałem gminy, OSP, PSP, Policji, zarządców dróg i innych właściwych podmiotów. Celem takich ćwiczeń nie powinno być wyłącznie sprawdzenie gotowości służb, ale również weryfikacja, czy zaplanowane objazdy są realne, czy oznakowanie jest wystarczające, czy mieszkańcy otrzymują zrozumiałe komunikaty i czy istnieją luki w dostępności do części gminy.

Docelowo ochrona ludności i obrona cywilna powinny być stałym kryterium oceny inwestycji przestrzennych w Gminie Karlino. Każda większa inwestycja drogowa, mostowa, mieszkaniowa, gospodarcza, usługowa albo rekreacyjna w rejonie Parsęty, Radwi i głównych korytarzy transportowych powinna być analizowana pod kątem wpływu na bezpieczeństwo mieszkańców, odporność infrastruktury, możliwość ewakuacji, dojazd służb i funkcjonowanie gminy w warunkach kryzysowych. Tak rozumiane planowanie nie ogranicza rozwoju, lecz zwiększa jego trwałość i zmniejsza ryzyko, że w sytuacji nadzwyczajnej przestrzeń stanie się barierą dla działań ratowniczych.

Najważniejszą rekomendacją jest powiązanie polityki przestrzennej z praktycznym systemem odporności. Oznacza to sporządzenie funkcjonalnego rejestru mostów krytycznych, przypisanie im wariantów objazdów i procedur alarmowych, uwzględnienie przepraw w planach ewakuacyjnych, zabezpieczenie rezerw terenowych przy dojazdach oraz traktowanie modernizacji mostów jako inwestycji z zakresu transportu, bezpieczeństwa publicznego, ochrony ludności i odporności klimatycznej. W Gminie Karlino, której struktura przestrzenna jest silnie związana z Parsętą i Radwią, sprawność mostów nie jest wyłącznie kwestią komunikacji. Jest warunkiem ciągłości życia społecznego, skuteczności działań ratowniczych i realnej zdolności gminy do ochrony mieszkańców.

VI. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030;
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030;
- Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027;
- Strategią Rozwoju Ponadlokalnego dla Koszalińsko–Kołobrzesko - Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030.
- Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Koszalińsko – Kołobrzesko – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030.

TABELA 8. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035 Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035	**CEL STRATEGICZNY I** **Stymulowanie wzrostu innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw Konkurencyjna gospodarka lokalna wykorzystująca położenie, przedsiębiorczość i potencjał inwestycyjny gminy.**	**CEL STRATEGICZNY II** **Aktywna, bezpieczna i zintegrowana społeczność z dostępem do wysokiej jakości usług publicznych. Edukacja first.**	**CEL STRATEGICZNY III** **Przestrzeń zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, zapewniająca wielopoziomowe bezpieczeństwo mieszkańców oraz ochronę zasobów naturalnych.**	**CEL STRATEGICZNY IV** **Wysokiej jakości infrastruktura oraz zintegrowane innowacyjne usługi publiczne, projektowane z myślą o dynamicznych zmianach cywilizacyjnych i rosnących wymaganiach społecznych i przestrzennych.**

Cele operacyjne / Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych[14]	1.1. Stymulowanie przedsiębiorczości oraz systemowe wsparcie biznesu jako fundament rozwoju.	1.2. Podnoszenie atrakcyjności rynkowej gminy poprzez kreowanie maksymalne wykorzystanie potencjału konkurencyjnego.	2.1. Wszechstronny rozwój kompetencji – budowanie nowoczesnej oferty edukacyjnej, która skutecznie stymuluje potencjał intelektualny i społeczny wszystkich pokoleń.	2.2. Budowanie tożsamości lokalnej i kapitału społecznego poprzez rozwój współpracy mieszkańców, wzmacnianie więzi sąsiedzkich oraz aktywną ochronę dziedzictwa kulturowego gminy.	3.1Kształtowanie ładu przestrzennego zorientowanego na potrzeby mieszkańców przez wdrażanie rozwiązań strukturalnych podnoszących komfort życia oraz stymulujących zrównoważony rozwój gminy.	3.2. Wzmacnianie odporności i bezpieczeństwa gminy. Budowanie zintegrowanego systemu reagowania oraz zdolności adaptacyjnych wobec wewnętrznych i zewnętrznych wyzwań oraz zagrożeń.	4.1. Wdrażanie nowoczesnych standardów zarządzania oraz profesjonalnego marketingu terytorialnego. Budowanie silnej marki gminy oraz podnoszenie efektywności administracji publicznej	4.2. Nowoczesna infrastruktura techniczna jako fundament podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz budowania atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU								
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030								
CEL 1. ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI ROZWOJU KRAJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM I PRZESTRZENNYM								
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.2. Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 2. WZMACNIANIE REGIONALNYCH PRZEWAG KONKURENCYJNYCH								
1.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2

[14] Zachowano numerację zgodną z dokumentem pierwotnym

1.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ZARZĄDZANIA I WDRAŻANIA POLITYK UKIERUNKOWANYCH TERYTORIALNIE								
3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓŁDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNOŚĆ) 2030								
CEL 1. ZWIĘKSZENIE ZAANGAŻOWANIA OBYWATELI W ŻYCIE PUBLICZNE								
1.1. Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.2. Kierunek polityki rozwoju Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 2. WZMACNIANIE ROLI KULTURY W BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI I POSTAW OBYWATELSKICH								
2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 3. ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KREATYWNEGO DLA ROZWOJU								
3.1. Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2

3.2. Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.3. Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ROKU 2030								
CEL 1. OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ								
1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 2. DYNAMICZNA GOSPODARKA								
2.1. Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
2.2. Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
2.3. Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 3. SPRAWNY SAMORZĄD								
3.2. Rozwój obszarów poza aglomeracyjnych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.3. Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.4. Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
3.5. Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
CEL 4. PARTNERSKI REGION								
4.1. Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
4.2. Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
4.3. Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA POMORZA ZACHODNIEGO 2021-2027									
	Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 2 – Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 3 – Fundusze Europejskie na rzecz mobilnego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 4 – Fundusze Europejskie na rzecz połączonego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 5 – Fundusze Europejskie na rzecz przyjaznego mieszkankom i mieszkańcom Pomorza Zachodniego.	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 6 – Fundusze Europejskie na rzecz aktywnego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Priorytet 7 – Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza Zachodniego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO DLA KOSZALIŃSKO– KOŁOBRZESKO – BIAŁOGARDZKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGONA LATA 2021-2030									
	CEL 1. ROZWINIĘTE SIECI WSPÓŁPRACY W RAMACH KKBOF.								
	1.1. Zwiększanie aktywności i partycypacji społecznej oraz wzmacnianie partnerstw międzysamorządowych	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	1.2. Podnoszenie jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej, budowanie kompleksowej i komplementarnej oferty edukacyjnej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	1.3. Budowanie tożsamości regionu z wykorzystaniem lokalnych zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	1.4. Wzmacnianie integracji społecznej, rozwój	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2

	efektywnej sieci współpracy								
	CEL 2. DOBROSTAN, LEPSZA JAKOŚĆ ŻYCIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIESZKAŃCÓW KKBOF.								
	2.1. Zwiększanie dostępności i jakości usług społecznych i ochrony zdrowia	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	2.2. Promowanie szerokiej i dostępnej oferty sportowo-rekreacyjnej o zwiększonej funkcjonalności	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	2.3. Wzmacnianie bezpieczeństwa oraz edukacja w zakresie bezpieczeństwa na terenie KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 3. ZWIĘKSZONY STOPIEŃ INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ I ZACHOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO OBSZARU KKBOF.								
	3.1. Utrzymywanie w dobrym stanie zasobów naturalnych i walorów przyrodniczych obszaru KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	3.2. Uporządkowanie ładu przestrzennego - zwiększenie dostępności, atrakcyjności i przyjazności przestrzeni publicznej oraz zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	3.3. Wdrażanie systemu gospodarki o obiegu zamkniętym	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 4: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA OBSZARU Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNYCH (SMART CITY) DLA POTRZEB SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH.								
	4.1. Wspieranie działań służących poprawie efektywności energetycznej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	4.2. Rozwijanie infrastruktury sieciowej i punktowej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	4.3. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury społecznej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	4.4. Poprawa stanu infrastruktury transportowej na rzecz zwiększenia jej dostępności i bezpieczeństwa	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	4.5. Poprawa jakości i dostępności publicznej infrastruktury turystycznej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 5: ZRÓWNOWAŻONA MOBILNOŚĆ MIESZKAŃCÓW I UŻYTKOWNIKÓW OBSZARU KKBOF								

	5.1. Rozwijanie i promowanie mobilności na obszarze KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	5.2. Rozwijanie transportu ekologicznego	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	5.3. Tworzenie zintegrowanych, inteligentnych systemów zarządzania transportem	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 6: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY KKBOF SPÓJNY Z POTENCJAŁAMI LOKALNYMI.								
	5.4. Rozwijanie i wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw oraz kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	5.5. Rozwijanie kreatywnej współpracy środowiska turystycznego i okołoturystycznego w tworzeniu oferty turystycznej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	5.6. Wspieranie różnych form turystyki	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
STRATEGIA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH DLA KOSZALIŃSKO – KOŁOBRZESKO – BIAŁOGARDZKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO NA LATA 2021-2030									
	CEL 1. KKBOF ZAPEWNIAJĄCY ROZWÓJ EDUKACJI ORAZ BAZUJĄCY NA SIECIACH WSPÓŁPRACY								
	1.1. Wysoka jakość edukacji zawodowej w KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	1.2. Współdziałanie samorządów w rozwoju KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	1.3. Cel strategiczny 2: KKBOF zapewniający wysoką jakość życia i dążący do równości społecznej	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 2 KKBOF ZAPEWNIAJĄCY WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA I DĄŻĄCY DO RÓWNOŚCI SPOŁECZNEJ								
	2.1. Wyższy poziom usług społecznych na terenie KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 3. KKBOF MOTYWUJĄCY DO ZACHOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH, WALORÓW TURYSTYCZNYCH I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO								
	3.1. Wysoki stopień turystycznego wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego obszaru KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 4. KKBOF PRZYJAZNY ŚRODOWISKU ZORIENTOWANY NA POPRAWĘ JAKOŚCI POWIETRZA I WODY								
	4.1. Wyższa efektywność energetyczna obiektów i przestrzeni publicznych na obszarze KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2

	4.2. Ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatu oraz poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców obszaru KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	Cel 5. KKBOF zapewniający aktywną i efektywną mobilność								
	5.1. Bezpieczna komunikacja miejska i piesza użytkowników obszaru KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	5.2. Rozwinięta dostępność komunikacyjna poprzez spójny system dróg rowerowych na obszarze KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	CEL 6. SILNA I RÓŻNORODNA GOSPODARKA W KKBOF								
	6.1. Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
	6.2. Sprzyjające warunki prowadzenia działalności gospodarczej KKBOF	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2
Legenda		Zgodny							

Źródło: opracowanie własne.

VII. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO

Skuteczność podejmowanych działań uzależniona jest w dużej mierze od funkcjonowania sprawnego systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii. System ten pozwolić ma na elastyczne zarządzanie całym procesem wdrażania strategii z uwzględnieniem zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Kluczem do sukcesu podejmowanych działań jest uzyskanie możliwie pełnego obrazu tego, co dzieje się w gminie i jej otoczeniu i zaplanowania przez samorząd stosownych działań w ujęciu strategicznym, jak i operacyjnym. Dlatego też autorzy Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 przyjęli jako kluczowe założenie, iż wdrażanie strategii będzie na bieżąco monitorowane.

Celowość realizacji zaplanowanych w strategii przedsięwzięć, czy też wprowadzanie zupełnie nowych projektów, uzależnione będzie od wnikliwej analizy zmieniającej się sytuacji i uwarunkowań.

W celu zapewnienia możliwie najbardziej skutecznego wdrażania zapisów strategii przyjęto, że instytucją zarządzającą wdrażaniem Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 będzie Urząd Miejski w Karlinie.

WŚRÓD KLUCZOWYCH POWINNOŚCI ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ ZAPISÓW STRATEGII NALEŻY WYMIENIĆ:

- Dbanie o terminowość realizacji poszczególnych projektów;
- Koordynowanie współpracy oraz pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w strategii;
- Pozyskiwanie środków budżetowych i pozabudżetowych niezbędnych dla realizacji założonych działań;
- Monitorowanie procesu realizacji zadań określonych w strategii;
- Ewaluacja zapisów strategii;
- Zbieranie i tworzenie nowych projektów w procesie aktualizacji zapisów strategii;
- Dbanie o niezbędną promocję strategii i realizację akcji informacyjnej wśród wszystkich interesariuszy.

Z punktu widzenia usprawnienia procesu wdrażania strategii, niezbędne jest zmobilizowanie całego dostępnego potencjału organizacyjnego, finansowego, jak i intelektualnego Gminy Karlino, a także sięgnięcie po specjalistyczną wiedzę ekspertów zewnętrznych. Zarządzający strategią dążyć będą do urzeczywistnienia

wizji i misji, osiągnięcia długofalowego zrównoważonego rozwoju gminy zgodnie z przyjętymi celami.

W ramach systemu ustanowione zostały cele strategiczne i operacyjne, zapewnione zostaną odpowiednie zasoby finansowe, ludzkie i organizacyjne. Proces planowania rozwoju kierowany jest potrzebami i preferencjami partnerów społecznych i odbiorców usług. Przyjęto, że wskaźniki realizacji zamierzeń oparte są przede wszystkim na celach strategicznych i oczekiwaniach społecznych, a sukces ich osiągnięcia zależny jest od efektywnego systemu monitorowania i aktualizacji opartego na powtarzalnym procesie. Kluczowe będzie odpowiednie zmotywowanie zespołu realizującego strategię i zapewnienie środków na jej realizację poprzez integrację budżetu gminy z planami wynikającymi ze strategii i możliwościami pozyskania środków zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 zawiera działania, za realizację których odpowiadać będzie nie tylko Urząd i jednostki organizacyjne gminy, ale także inne organizacje publiczne, pozarządowe czy prywatne. Dlatego ważną funkcją samorządu gminnego będzie także tworzenie warunków oraz koordynowanie współpracy pomiędzy poszczególnymi uczestnikami procesu wdrażania strategii.

KLUCZOWE ZASADY CO DO SPOSOBU REALIZACJI STRATEGII

W toku partycypacyjnego opracowywania strategii przyjęto szereg zasad, które uznano za kluczowe z punktu widzenia samej strategii jak i budowy klimatu współpracy pomiędzy różnymi środowiskami w gminie w zakresie jej skutecznego wdrażania. Wśród najistotniejszych należy wymienić:

- Zasada odpowiedzialnego zrównoważonego rozwoju w oparciu o lokalne zasoby, uwzgledniająca potrzebę budowy konkurencyjnej lokalnej gospodarki, podnoszenie jakości życia mieszkańców przy zachowaniu walorów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń;
- Zasada rozwoju społecznie wrażliwego, opierająca się na przeświadczeniu o potrzebie włączenia w procesy rozwojowe w gminie wszystkich mieszkańców i stworzenie warunków do jeszcze pełniejszej integracji społecznej;
- Zasada zintegrowanej interwencji, zakładającej kompleksowość i wieloaspektowość podejmowanych działań w celu uzyskania efektu synergii;
- Zasada partycypacji społecznej, wskazująca na potrzebę włączania na każdym etapie realizacji strategii partnerów z otoczenia społeczno-gospodarczego, co pozwoli na pełniejszą realizację celów strategii;
- Zasada spójności podejmowanych działań z kierunkami przemian społeczno-gospodarczych zawartych w strategiach regionalnych, krajowych i międzynarodowych;

- Zasada elastyczności, przejawiająca się troską o bieżące monitorowanie procesu wdrażania strategii i szybkie podejmowanie decyzji o wprowadzaniu niezbędnych modyfikacji, w celu wykorzystania wszystkich pojawiających się w okresie realizacji Strategii szans na intensyfikację rozwoju gminy;
- Zasada koncentracji sił i środków na przyjętych w strategii celach.

MECHANIZMY I INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Strategia powstała dzięki inicjatywie lokalnej społeczności, będzie realizowana poprzez działania inicjowane przez samorząd oraz partnerów społecznych i biznesowych. Opracowując strategię przyjęto, że kluczem do sukcesu jest to, aby podmioty sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego, czynnie współpracowały w realizacji jej zapisów. Aby maksymalizować efekty realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035, przyjęto, że w okresie jej wdrażania celowym jest wykorzystywanie różnych narzędzi, przy jednoczesnym zadbaniu o możliwie najszerszą współpracę z szerokim gronem interesariuszy.

Wśród podstawowych instrumentów realizacji strategii należy wymienić:

- Strategie i inne dokumenty o charakterze branżowym przyjęte do realizacji w Gminie Karlino;
- Projekty wpisane wprost do strategii oraz programy i polityki rozwoju uzupełniające zapisy strategii;
- Coroczne uchwały budżetowe Rady Miejskiej, kluczowe dokumenty uchwalane przez samorząd takie jak: wieloletnia prognoza finansowa, dokumenty planistyczne i inne;
- Inne uchwały Rady Miejskiej, zarządzenia Burmistrza, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne itp.;
- Tworzenie zespołów projektowych, powoływanie ciał o charakterze opiniodawczo-doradczym, zawiązywanie partnerstw itp.;
- Działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne itp.

7.1. MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Podstawą skutecznego wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 jest zbudowanie systemu **bieżącego gromadzenia i przetwarzania informacji** dotyczących wszystkich aspektów realizacji zapisów strategii. Monitoring jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym efektywne planowanie działań,

właściwą alokację środków, właściwe prowadzenie okresowej oceny i odpowiednie reagowanie na zmieniające się warunki. Proces realizacji strategii będzie monitorowany i oceniany.

Monitoring rozumiany jako kontrola procesu wdrażania strategii pozwala uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Będzie on prowadzony przez podmiot wskazany przez Burmistrza.

Proces wdrażania strategii zakłada przeprowadzenie trzech badań ewaluacyjnych, których efektem będzie raport ewaluacyjny.

RYSUNEK 23. SCHEMAT EWALUACJI

Źródło: opracowanie własne.

- **Ewaluacja ex ante** opisuje zakładane cele, przewidywane rezultaty, spójność z celami rozwojowymi danego obszaru, komplementarność z innymi projektami.
- W przebiegu **ewaluacji mid term** dokonana zostanie analiza procesu wdrażania strategii. Pozwali to odpowiedzieć na pojawiające się pytania i rozwiązać ujawnione problemy. Dzięki temu możliwe będzie dokonanie oceny skuteczności i efektywności podejmowanych działań. Ewaluacja mid-term będzie wykonywana najpóźniej do końca roku 2030. Za jej wykonanie odpowiada podmiot wskazany przez Burmistrza.
- W **ewaluacji ex post** ocenione będą efekty poszczególnych działań. Na ich podstawie zostaną sformułowane wnioski na przyszłość. Za wykonanie ewaluacji ex-post odpowiada podmiot wskazany przez Burmistrza.

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami.

Dlatego też za zasadę przyjmuje się przygotowywanie i publikację informacji o stanie realizacji strategii w ramach corocznego raportu o stanie gminy (zgodnie z dyspozycją art. 28aa. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Obejmuje on podsumowanie działalności w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał. Poszczególne referaty Urzędu Miejskiego w Karlinie oraz jednostki gminne będą składały sprawozdania częściowe, opisujące przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym.

TABELA 9. PLANOWANE REZULTATY PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

CEL STRATEGICZNY I **STYMULOWANIE WZROSTU INNOWACYJNOŚCI LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORSTW KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA WYKORZYSTUJĄCA POŁOŻENIE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I POTENCJAŁ INWESTYCYJNY GMINY.**					
Cele operacyjne	**Rezultat**	**Wskaźnik rezultatu**	**Źródło pozyskiwania informacji**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa wskaźnika**
1.1. Stymulowanie przedsiębiorczości oraz systemowe wsparcie biznesu jako fundament rozwoju.	Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy. Zwiększenie potencjału inwestycyjnego gminy.	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w REGON na 10 tys. mieszkańców.	Dane UM / GUS	Rok 2025	Wzrost o 2%
1.2. Podnoszenie atrakcyjności rynkowej gminy poprzez kreowanie i maksymalne wykorzystanie potencjału konkurencyjnego.	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie.	Liczba podmiotów gospodarczych podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	Dane UM / GUS	Rok 2025	Wzrost o 2%

CEL STRATEGICZNY II					
AKTYWNA, BEZPIECZNAI ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆZ DOSTĘPEM DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH. EDUKACJA FIRST.					
Cele operacyjne:	**Rezultat**	**Wskaźnik rezultatu**	**Źródło pozyskiwania informacji**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa wskaźnika**
2.1. Wszechstronny rozwój kompetencji – budowanie nowoczesnej oferty edukacyjnej, która skutecznie stymuluje potencjał intelektualny i społeczny wszystkich pokoleń.	Poprawa wyników egzaminacyjnych w szkołach podstawowych funkcjonujących w gminie.	Wyniki z egzaminu 8 klasisty na poziomie średniej krajowej.	Dane UM	Wyniki poniżej średniej krajowej	Wyniki na poziomie średniej krajowej
2.2. Budowanie tożsamości lokalnej i kapitału społecznego poprzez rozwój współpracy mieszkańców, wzmacnianie więzi sąsiedzkich oraz aktywną ochronę dziedzictwa kulturowego gminy.	Wzrost rozpoznawalności Gminy Karlino.	Liczba wydarzeń w gminie.	Dane UM	-	5
CEL STRATEGICZNY III					
PRZESTRZEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŁADU PRZESTRZENNEGO, ZAPEWNIAJĄCA WIELOPOZIOMOWE BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĘ ZASOBÓW NATURALNYCH.					
Cele operacyjne:	**Rezultat**	**Wskaźnik rezultatu**	**Źródło pozyskiwania informacji**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa wskaźnika**
3.1. Kształtowanie ładu przestrzennego zorientowanego na potrzeby mieszkańców przez wdrażanie rozwiązań strukturalnych podnoszących	Rozwój infrastruktury.	Liczba nowych i wyremontowanych obiektów.	Dane UM	-	4
	Poszerzenie oferty aktywnego wykorzystania czasu przez dzieci i młodzież.	Liczba nowych i wyremontowanych obiektów.	Dane UM	-	4

komfort życia oraz stymulujących zrównoważony rozwój gminy.					
3.2. Wzmacnianie odporności i bezpieczeństwa gminy. Budowanie zintegrowanego systemu reagowania oraz zdolności adaptacyjnych wobec wewnętrznych i zewnętrznych wyzwań oraz zagrożeń.	Przeciwdziałanie i niwelowanie skutków zmian klimatu. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą.	Liczba nowych i wyremontowanych obiektów.	Dane UM	-	1
CEL STRATEGICZNY IV					
WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ ZINTEGROWANE INNOWACYJNE USŁUGI PUBLICZNE, PROJEKTOWANE Z MYŚLĄ O DYNAMICZNYCH ZMIANACH CYWILIZACYJNYCH I ROSNĄCYCH WYMAGANIACH SPOŁECZNYCH I PRZESTRZENNYCH.					
Cele operacyjne:	**Rezultat**	**Wskaźnik rezultatu**	**Źródło pozyskiwania informacji**	**Wartość bazowa wskaźnika**	**Wartość docelowa wskaźnika**
4.1. Wdrażanie nowoczesnych standardów zarządzania oraz profesjonalnego marketingu terytorialnego. Budowanie silnej marki gminy oraz podnoszenie efektywności administracji publicznej.	Zwiększenie wpływów podatkowych do budżetu gminy.	% zwiększenia wpływów podatkowych do budżetu gminy.	Dane UM	Wpływy w roku 2025	Wzrost o 5%
4.2. Nowoczesna infrastruktura techniczna jako fundament podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz budowania atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	Optymalizacja przebiegu infrastruktury transportowej w gminie.	Liczba inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej w gminie.	Dane UM	-	3

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja Ex ante, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii

W ramach prac uznano za zasadne przeprowadzenie tzw. **ewaluacji partycypacyjnej,** w której ewaluator jest jednocześnie twórcą dokumentu. Pozwoliło to na zaangażowanie całego zespołu opracowującego strategie już na etapie diagnozy. Członkowie zespołu współpracowali w pracach określających cele strategiczne, operacyjne i konkretne działania. Jednocześnie zrealizowano dodatkowe badanie ewaluacyjne w odniesieniu do opracowanego projektu strategii. Ostateczne zakończenie uprzedniej ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu strategii.
Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena **ex ante** projektu Strategii Rozwoju Gminy Karlino na lata 2026-2035 w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności przyjętych założeń strategicznych. W szczególności dotyczyło to: diagnozy, analizy SWOT, wizji i misji, przyjętych celów i kierunków działań. Analizie poddano także przestrzenny wymiar projektu strategii. W toku procesu badawczego posługiwano się kryteriami ewaluacyjnymi:

- **TRAFNOŚĆ** – czyli zgodność powiązań występujących pomiędzy elementami projektu strategii (spójność wewnętrzna). W ramach ewaluacji założono, że kryterium obejmuje również zgodność pomiędzy celami rozwojowymi strategii, a celami wskazanymi w dokumentach nadrzędnych (spójność zewnętrzna);
- **SKUTECZNOŚĆ** - rozumiana jako możliwość osiągnięcia celów rozwojowych strategii. W obrębie tego kryterium ocenie podlegała relacja pomiędzy celami strategii, a jej efektami bezpośrednimi;
- **EFEKTYWNOŚĆ** - kryterium służące do oceny relacji pomiędzy rozwiązaniem, a jego efektami bezpośrednimi. Badana była przewidywana efektywność, rozumiana jako stosunek przewidywanych nakładów do spodziewanych efektów realizacji celów rozwojowych strategii.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne wykazało wysoką jakość dokumentu:

- Spójność i logikę wewnętrzną (widoczne są silne powiązania mające charakter przyczynowo – skutkowy, a także wymiar horyzontalny);
- Dobre określenie celów strategicznych i operacyjnych (cele zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, jak również sprostania wyzwaniom, jakie zostały uznane za istotne w kontekście rozwoju gminy);
- Istotność i zasadniczą kompletność zakładanej w strategii interwencji (działania, które odpowiadają na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców);

- Silne powiązania z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno poziomu krajowego, jak i europejskiego (co uprawdopodabnia współpracę i zewnętrzne wsparcie dla realizacji zadań, w tym finansowe, niezbędne dla pełnego powodzenia interwencji określonych w strategii);
- Zintegrowanie strategii, uwzględnienie wymiaru przestrzennego, istotnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia celów rozwojowych;
- Dobrze zaprojektowany system realizacji określa sposób organizacji procesów wdrażających strategię, w tym m.in. wskazuje podmioty biorące udział w realizacji strategii. Ma na uwadze rolę i kompetencje oraz relacje między nimi zachodzące. Przedstawia podział zadań, proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii. Określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, określa sposób monitorowania realizacji strategii;
- Bezpieczny i efektywny system finansowania osiągania celów zawiera rzetelnie opracowane ramy finansowe, a jednocześnie analizę potwierdzającą zdolności finansowo-realizacyjne gminy.

W toku wdrażania i monitorowania strategii sugeruje się rozwijanie i zawiązywanie nowych procesów współpracy, elastyczne podejście, ewentualne dostosowywanie pakietów działań i sposobów realizacji oraz systemu monitoringu, w tym wskaźników, aby zapewnić jak najlepszą skuteczność i efektywność realizacji celów rozwojowych. Kluczowe znaczenie będzie miało przygotowanie do prowadzenia i finansowania inwestycji, m.in. zoptymalizowanie wydatków, opracowanie projektów dla kierunków działań określonych w strategii i zapewnienie skuteczności w zakresie aplikowania o środki zewnętrzne.

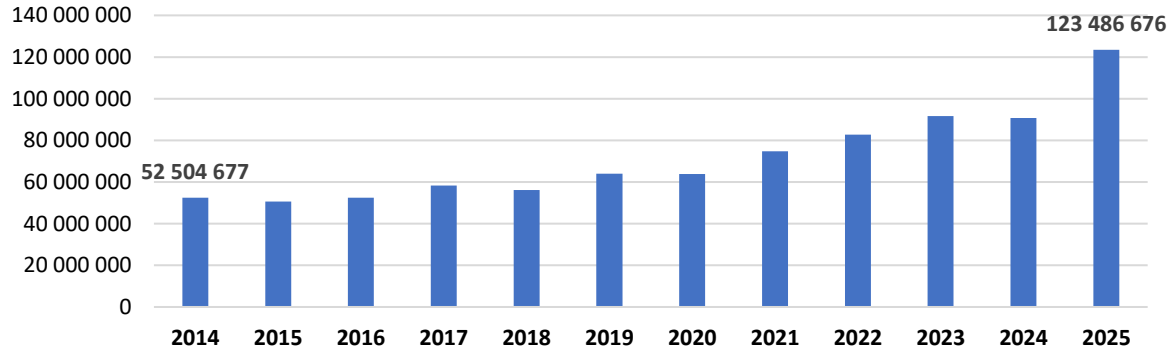
VIII. RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII

Kluczowym czynnikiem wpływającym na realizację przedsięwzięć ujętych w strategii są oczywiście środki finansowe, które gmina może przeznaczyć na ich realizację. Dotyczy to zarówno środków własnych, jak i tych pozyskanych w formie finansowania zewnętrznego. Ramy finansowe określają szacowaną wartość środków finansowych, które są niezbędne dla realizacji zapisów strategii. Wysokość tych środków jest uzależniona od wielu czynników zewnętrznych, ale przede wszystkim wynika z przyjętego zakresu inwestycji, które będą realizowane na obszarze Gminy Karlino, a także od poziomu inflacji, który mocno utrudnia szacowanie kosztów przyszłych inwestycji. Konstruując ramy finansowe wzięto pod uwagę szacowany koszt realizacji projektów ujętych w strategii, a także projektowaną dostępność potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania.

Przyjęto założenie, że znaczna część inwestycji będzie mogła być realizowana w oparciu o dodatkowe zewnętrze źródła kapitału, o które gmina będzie skutecznie zabiegać. Część inwestycji realizowana może być w ramach zawiązywanych partnerstw, w których środki publiczne uzupełniane będą środkami prywatnymi. Określając zdolność Gminy Karlino do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, wzięto pod uwagę informacje płynące z analizy budżetów gminy z ostatnich lat oraz jej dotychczasowe zaangażowanie inwestycyjne. Jest to istotne ze względu na to, że środki pochodzące z budżetu gminy będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów zewnętrznych finansowanych ze źródeł krajowych i międzynarodowych.

Poziom i struktura dochodów wpływają na tempo rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządowych, warunkując przy tym ich aktywność inwestycyjną, a tym samym stają się miarą rozwoju lokalnego.

WYKRES 3. DOCHODY BUDŻETU GMINY KARLINO [W ZŁ]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i Gminy Karlino.

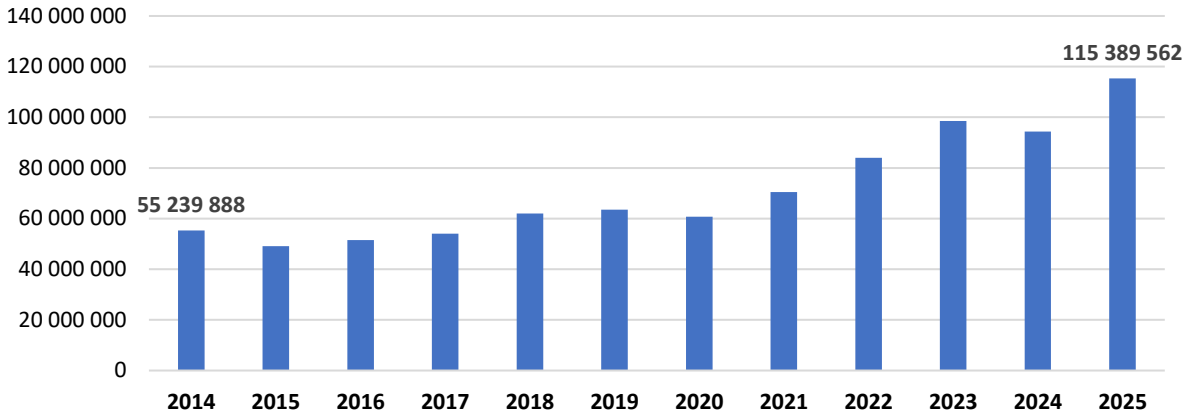
Analizując sytuację finansową gminy w latach 2014-2025, należy zwrócić uwagę na fakt zwiększających się wpływów budżetowych. Jest to efekt sytuacji społeczno-gospodarczej, w której znajduje się Gmina Karlino oraz dynamicznie zmieniającego się prawa nakładającego na jednostki samorządu terytorialnego nowe zadania.

W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły blisko dwukrotnie. Zwiększyły się one z 52 mln zł w 2014 roku, do ponad 123 mln zł w roku 2025.

Wzrost dochodów w ujęciu ogólnym jest okolicznością, którą uznać należy za korzystną.

Wykonywanie zadań pociąga za sobą konieczność ponoszenia wydatków. Dlatego stają się one ważnym czynnikiem wpływającym na kreowanie podstaw rozwoju lokalnej społeczności.

WYKRES 4. WYDATKI OGÓŁEM W GMINIE KARLINO [W ZŁ]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i Gminy Karlino.

Wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego są kategorią finansową środków publicznych pozostających w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. Służą one sfinansowaniu realizacji zadań publicznych jednostki samorządu terytorialnego oraz wykonywaniu innych operacji finansowych, tj. zarządzaniu środkami, finansowaniu potrzeb pożyczkowych i zarządzaniu długiem publicznym. Przybierają one formę wydatków bieżących i wydatków majątkowych.

W badanym okresie wydatki ogółem ponoszone przez Gminę Karlino w poszczególnych latach raczej wzrastały. W roku 2025 wyniosły one 115 389 561,57 zł (wobec 55 239 888 zł w roku 2014). – zob. wykres 4.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w okresie 2014-2025 Gmina Karlino prowadziła zrównoważoną politykę budżetową, odpowiedzialnie gospodarując środkami budżetowymi, prowadząc skuteczną politykę zwiększania dochodów

własnych gminy przy jednoczesnym zwiększaniu wydatków, w tym wydatków inwestycyjnych.

Gmina sprawnie obsługiwała swoje zobowiązania finansowe co potwierdza możliwość wykorzystania wsparcia funduszy zewnętrznych w realizacji projektów zapisanych w strategii.

Tworząc ramy finansowe planowanej działalności inwestycyjnej, związanej z realizacją projektów ujętych w strategii, należy wziąć pod uwagę prognozy dotyczące źródeł i wysokości finansowania projektów w ramach Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027[15], prognozy dotyczące stanu finansów publicznych, kluczowe wskaźniki makroekonomiczne, przy uwzględnieniu sytuacji w jakiej znajdować się będzie budżet Gminy Karlino w perspektywie najbliższych lat. Założenia przyjęte w analizie dotyczą m.in.:

- Wieloletniego strategicznego planowania finansowego;
- Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 i programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027;
- Krajowego Planu Odbudowy, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) itp.;
- Utrzymującej się nadal dużej liczby podmiotów publicznych, których środki mogą być wykorzystywane dla realizacji celów zapisanych w strategii w sposób bezpośredni – np. jako element kontraktów terytorialnych, środków w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego lub pośredni – jako element programów sektorowych, których instrumenty są koordynowane dla osiągnięcia celów rozwoju wyznaczonych w odniesieniu do określonego terytorium, co oznacza w konsekwencji możliwość skorzystania z dużej liczby rozproszonych źródeł finansowania przedsięwzięć ujętych w strategii;
- Rosnącej roli środków prywatnych, za pomocą których można realizować cele rozwojowe ujęte w strategii, w tym funduszy pożyczkowych, gwarancji i poręczeń kredytowych, bankowych usług finansowych, jak i mechanizmów oraz form partnerstwa publiczno-prywatnego;
- Dużej wysokości środków wydatkowanych przez budżet UE, budżet państwa i inne podmioty publiczne na realizację przedsięwzięć wspierających rozwój społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny oraz kreujących konkurencyjność w wymiarze lokalnym i regionalnym.

[15] Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021 – 2027 to ponad 1,2 biliona euro na wsparcie modernizacji Unii Europejskiej dzięki badaniom naukowym i innowacjom oraz sprawiedliwą transformację klimatyczną i cyfrową.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2035, w tym szereg kluczowych inwestycji gminnych, które dotyczą m.in. systemu edukacji, infrastruktury transportowej w gminie, infrastruktury sieciowej.

Wskazuje także potencjalne źródła finansowania tych ważnych społecznie i gospodarczo projektów. Horyzont czasowy założonych działań obejmuje rok 2035, a ich wymiar finansowy oszacowany został na 85 mln zł (wartość kluczowych inwestycji).

Wycena ta wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, a także informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp. wraz z ewentualnymi informacjami dotyczącymi oczekiwanego lub przyznanego dofinansowania. Szczegóły przedstawiono w tabeli poniżej.

TABELA 10. SZACUNKOWA WYCENA WARTOŚCI KLUCZOWYCH INWESTYCJI

OBSZAR	SZACOWANE KOSZTY PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ
OBSZAR: GOSPODARKA / TURYSTYKA	
Cel strategiczny 1: **REGIONALNY LIDER GOSPODARCZY, W KTÓRYM SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW BUDUJE NOWOCZESNĄ PRZYSZŁOŚĆ ORAZ GENERUJE ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, CZERPIĄC Z LOKALNYCH ZASOBÓW I UNIKALNYCH ATUTÓW**	**15 000 000 zł**
OBSZAR: KAPITAŁ LUDZKI	
Cel strategiczny 2: **SILNA I OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ JUTRA – PRZESTRZEŃ DIALOGU, POZYTYWNYCH RELACJI I ROZWOJU TALENTÓW**	**10 000 000 zł**
OBSZAR: ŚRODOWISKO I PLANOWANIE FUNKCJONALNO PRZESTRZENNE	
PRZESTRZEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŁADU PRZESTRZENNEGO, ZAPEWNIAJĄCA WIELOPOZIOMOWE BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW ORAZ OCHRONĘ ZASOBÓW NATURALNYCH	**20 000 000 zł**
OBSZAR: INFRASTRUKTURA ZARZĄDZANIE I ROZWÓJ	
Cel strategiczny 4: **WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ ZINTEGROWANE INNOWACYJNE USŁUGI PUBLICZNE, PROJEKTOWANE Z MYŚLĄ O DYNAMICZNYCH ZMIANACH CYWILIZACYJNYCH I ROSNĄCYCH WYMAGANIACH SPOŁECZNYCH I PRZESTRZENNYCH**	**30 000 000 zł**
Razem	**75 000 000 zł**

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z warsztatów.

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego jednostki samorządu terytorialnego zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mógł on przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

W okresie 2014 - 2025 skumulowane wydatki inwestycyjne Gminy Karlino wyniosły 63 815 520,57 zł, co oznacza średnioroczne wydatki inwestycyjne na poziomie 5,3 mln zł. Przyjęte w strategii kierunki działań zamykają się średnioroczną kwotą około 7,5 mln zł[16] co sugeruje, iż w okresie realizacji strategii Gmina Karlino będzie w stanie wygospodarować stosowne środki.

Należy przypuszczać, że w przypadku licznych projektów faktyczne koszty ponoszone przez gminę mogą być znacznie niższe i wynosić od 30% - do 50% zakładanego kosztu działania. Będzie to możliwe, jeśli uda się pozyskać wsparcie na ich realizację z licznych funduszy krajowych i wsparcia Unii Europejskiej. Szereg projektów może i powinno być realizowanych w ramach partnerstw z udziałem kapitału prywatnego.

Tym samym, analizując całokształt sytuacji finansowej, w której znajduje się Gmina Karlino, można przyjąć, iż istnieje realna możliwość na sfinansowanie projektów ujętych w strategii.

8.1. POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Szeroki zakres oraz kompleksowość działań opisanych w strategii wymaga nie tylko mobilizacji znacznej puli środków przeznaczonych na jej wdrożenie, ale przede wszystkim dywersyfikacji ich źródeł. W grupie potencjalnych źródeł finansowania w szczególności należy wskazać na:

- Środki własne gminy;
- Środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym województwa i powiatu;
- Środki pochodzące z budżetu państwa;
- Środki funduszy celowych np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego

[16] Szacowana kwota uwzględnia założenia związane z wysoką inflacją, która wpływa zarówno na wydatki jak i przychody budżetu gminy.

2021-2027, Krajowego Planu Odbudowy, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus;

- Inne fundusze np. fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- Środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego;
- Fundusze norweskie i EOG;
- Kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich", czyli projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Do głównych z nich należą:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), ukierunkowany na wzmacnianie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE jako całości;
- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), którego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi;
- Fundusz Spójności, którego celem jest zredukowanie różnic gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju głównie poprzez duże inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska;
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), zajmujący się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganiem rozwoju obszarów wiejskich.

Spis wykresów

WYKRES 1. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE KARLINO W LATACH 2014-2025 6
WYKRES 2. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE KARLINO DO 2060 ROKU 8
WYKRES 3. DOCHODY BUDŻETU GMINY KARLINO [W ZŁ] 126
WYKRES 4. WYDATKI OGÓŁEM W GMINIE KARLINO [W ZŁ] 127

Spis rysunków

RYSUNEK 1. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM (1-17 LAT) 7
RYSUNEK 2. LICZBA OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (18-64 LATA) 8
RYSUNEK 3. HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ W KKBOF 9
RYSUNEK 4.WARSZTATY POŚWIĘCONE WYPRACOWANIU SWOT 17
RYSUNEK 5. KARLINO MOJA GMINA W 2035 19
RYSUNEK 6. WARSZTAT STRATEGICZNY POŚWIĘCONY OPRACOWANIU WIZJI I MISJI 20
RYSUNEK 7. WARSZTAT STRATEGICZNY 21
RYSUNEK 8. SCHEMAT CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO 22
RYSUNEK 9. SCHEMAT CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035 . 23
RYSUNEK 10. WARSZTAT STRATEGICZNY POŚWIĘCONY PROJEKTOM REALIZACYJNYM 29
RYSUNEK 11. GMINA KARLINO - UKŁAD PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY 37
RYSUNEK 12. GMINA KARLINO - UKŁAD TERYTORIALNY 41
RYSUNEK 13. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE GMINY KARLINO W SYSTEMIE POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH 46
RYSUNEK 14. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI NA OBSZARZE GMINY KARLINO 51
RYSUNEK 15. REGIONALNY UKŁAD KOMUNIKACYJNY 54
RYSUNEK 16. ATRAKCJE TURYSTYCZNE W GMINIE KARLINO 58
RYSUNEK 17. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ W GMINIE KARLINO 62
RYSUNEK 18. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW RZĄDOWYCH 63
RYSUNEK 19.GMINA KARLINO – SZACOWANE ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ [W M^2] 71
RYSUNEK 20. DOCELOWY MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINY KARLINO - SCHEMAT NA PODSTAWIE MAPY BAZOWEJ 74
RYSUNEK 21. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM W POLITYCE PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 90
RYSUNEK 21. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W GMINIE KARLINO 93
RYSUNEK 23. SCHEMAT EWALUACJI 120

Spis tabel

TABELA 1. WYNIKI ANALIZY SWOT, POWSTAŁE NA BAZIE DYSKUSJI PROWADZONEJ PODCZAS WARSZTATÓW Z UDZIAŁEM INTERESARIUSZY LOKALNYCH 18
TABELA 2 . ROZWINIĘCIE PROJEKTOWE CELÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035 24

TABELA 3. KLUCZOWE DZIAŁANIA I OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA 30
TABELA 4. STATYSTYKA RUCHU LOTNICZEGO W PORCIE LOTNICZYM SZCZECIN-GOLENIÓW 55
TABELA 5. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ 76
TABELA 6. OSI – OF KOSZALIN – KOŁOBRZEG – BIAŁOGARD – MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO – KIERUNKI I ZADANIA WSKAZANE DO REALIZACJI W PZPWZ (POTENCJALNIE LEŻĄCE W OBSZARZE ZAINTERESOWANIA GMINY KARLINO) 91
TABELA 7. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PLANU OGÓLNEGO 100
TABELA 8. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY KARLINO NA LATA 2026-2035 Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU 109
TABELA 9. PLANOWANE REZULTATY PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA 121
TABELA 10. SZACUNKOWA WYCENA WARTOŚCI KLUCZOWYCH INWESTYCJI 129